

**Akademia Sztuk Pięknych
we Wrocławiu
im. Eugeniusza Gepperta**

Wydział Rzeźby i Mediacji Sztuki

**PRACA DOKTORSKA
w dziedzinie sztuki
w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki**

Monika Aleksandrowicz

Książka artystyczna generująca modyfikacje wizualne

**Promotor
prof. Eugeniusz Józefowski**

Wrocław 2021

Spis treści

Streszczenie	3
Summary	5
Wstęp	7
Rozdział I Inspiracje teoretyczne	8
Rozdział II Inspiracje artystyczne	14
Rozdział III <i>Semiografia</i> . Pierwsza książka artystyczna mojego autorstwa generująca modyfikacje wizualne	22
Rozdział IV Modyfikacje wizualne książki artystycznej będącej przedmiotem pracy doktorskiej	
Część 1. <i>Semiografia 1.0</i>	28
Część 2. <i>Semiografia 2.0</i>	35
Zakończenie	43
Bibliografia	44
Dokumentacja realizacji przywołanych w rozprawie	46
Dokumentacja fotograficzna doktorskiej realizacji artystycznej	54
Wykaz dorobku artystycznego	85

Streszczenie

Głównym celem pracy doktorskiej jest przedstawienie cyklu autorskich projektów *Semiografia* jako wyniku dotychczasowych działań artystycznych, rozwoju twórczego i badań naukowych w zakresie filozofii i teorii sztuki.

Książka artystyczna generująca modyfikacje wizualne to rezultat ponad 10-letnich poszukiwań, rozważań teoretycznych i twórczych działań, inspirowanych również projektami. Dogłębna analiza podczas realizacji pozwoliła mi na zupełnie inne spojrzenie. Projekty *Semiografia* zaowocowały stworzeniem „książek otwartych”, wychodzących poza sztywne ramy struktury, poza ograniczenia znaczeniowe, a nawet poza tradycyjną formę książki w ogóle.

Realizacja doktorska – omówiona w rozprawie – jest efektem przemyśleń nad znakiem, ulegającym przekształceniom i modyfikacjom, oraz nad problematyką książki artystycznej, również tym zmianom podlegającej. Przedstawiono autorską książkę artystyczną *Semiografia*, która stała się pretekstem do stworzenia modyfikacji wizualnych, generujących nie tylko nowe treści, ale również nowatorskie formy autorskie. Niezależnie od wprowadzanych modyfikacji, w projekcie zachowano przyjęte reguły geometryczne i matematyczne. Wskazano również możliwości rozwoju projektu, kontynuacji rozwiązań systemowych, ale także dalszych eksploracji na innych polach artystycznych – jak animacja, interakcja.

W pierwszym rozdziale pracy – *Inspiracje teoretyczne* – przedstawiono koncepcję „dzieła otwartego”. Dokonano analizy relacji pomiędzy dziełem i jego formą. Przeanalizowano pojęcia znaku, symbolu, zagadnienia semantyczności i asemantyczności. Przetawiono ewolucję sztuki od struktury jednoznacznego dzieła materialnego do wieloznaczności sztuki rozszerzonej, ukazującej przedmiot w czasie, przestrzeni, sieci nawiązań, konotacji.

W drugim rozdziale – *Inspiracje artystyczne* – przedstawiono dwie propozycje, które odegrały istotną rolę kreacji nad artystyczną książką, generującą wieloaspektowe modyfikacje wizualne. *Początek* Stanisława Drózdza, to autorska książka, której nadałam ascetyczną formę, korespondującą z prezentowaną treścią. Zrównoważyło to wewnętrzne konotacje. *Linie rytmiczne* Wacława Szpakowskiego to dzieło artystyczne, korzystające z wiedzy matematycznej. Wystawa *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, jest efektem tychże inspiracji. Przedstawiono zagadnienie liberatury.

W trzecim rozdziale – *Semiografia. Pierwsza książka artystyczna mojego autorstwa generująca modyfikacje wizualne* – przedstawiono prace zrealizowane w liberackim projekcie: *Brumba. Jedność słowa z przestrzenią zapisu*. Cykl wydawnictw liberackich, w tym książkę *Semiografia*.

W rozdziale czwartym – *Modyfikacje wizualne książki artystycznej będącej przedmiotem pracy doktorskiej* – omówiono realizacje doktorskie: cykl prac *Semiografia 1.0* wraz z wystawą *Zbiory rozmyte* oraz projekt *Semiografia 2.0*, obejmujący książki-unikaty, książki-objekty oraz platformę internetową z filmami i animacjami.

Summary

The key objective of the summarized doctoral dissertation is to present the series of my original projects, *Semiography*, as a result of my artistic activities, creative development and research in the field of philosophy and theory of art.

The *Artistic book generating visual modifications* is the result of over 10 years of research, theoretical considerations and creative implementations, also inspired by undertaken design activities. The in-depth analysis of them allowed a completely different viewpoint. The *Semiography* projects made it possible to create “open” books that go beyond the rigid framework, structure, semantic limitations, and even beyond the traditional form of the book in general.

The doctoral artwork discussed in the dissertation is the result of reflection on the motif of the sign, which undergoes transformations and modifications, and the artistic book that is subject to these changes. The original artistic book, *Semiography*, is presented. It became a pretext to create visual modifications, generating not only new content, but also new original forms. Regardless of the modifications introduced, the adopted geometric and mathematical rules were invariably maintained. Possible further paths of project development, continuation of system solutions, as well as new possibilities of exploration in other artistic fields – animation, interaction were also indicated.

The first chapter of the work *Theoretical Inspirations* presents the concept of “open work”. The relationship between the work and its form is analyzed. The concepts of sign, symbol, semantic and asemantic issues are discussed. The evolution of art is presented from the rigid structure of an unambiguous material work to the ambiguity of extended art, connecting the object with time, space, and network of references and connotations.

The second chapter of the work *Artistic Inspirations* presents two items that played a key role on the way to an art book that generates visual modifications. Stanisław Drózdź's *beginend* is a book which ascetic form is imposed by the content, which governs its own rules, and builds internal relations and connections. The book *Rhythmic lines* of Waław Szpakowski is, in turn, a superposition of art and mathematical rules. The author's exhibition, *Semiography, Glyphography and a few Slavic connotations*, which is the result of these inspirations, is cited. The issue of liberature is presented.

In the third chapter, *Semiography. The first artistic book of my authorship generating visual modifications*, works from the library project *Brumba. Unity of Words and a Writing Space. A Series of Liberateure Publications* are presented, including the book *Semiography*.

In the fourth chapter *Visual modifications of the artistic book being the subject of the doctoral dissertation*, the doctoral projects are discussed – the series of works *Semiography 1.0* with the *Fuzzy sets* exhibition and the *Semiography 2.0* project including unique books, books-objects and an internet platform with videos and animations.

Wstęp

W poniższej pracy doktorskiej w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki poddaję autoanalizie drogę poszukiwań, inspiracji, aktywności artystycznej i rezultaty podjętego wysiłku. Aktywność ta jest niezbędnym procesem w celu dokonania konkretyzacji i osadzenia własnych twórczych realizacji w przestrzeni sztuki. Jest podsumowaniem pierwszego etapu kreacji książki z zastosowaniem semiologii w sztuce, kontynuowania zadań oraz pretekstem do nowych realizacji twórczych.

Książka zawsze była obecna w moim życiu, była w moim centrum zainteresowania. Przez wiele lat życia zawodowego skupiałam się na procesie jej powstawania – w moim dorobku znajduje się wiele realizacji książek tradycyjnych, artystycznych oraz kilka obiektów, które trudno jednoznacznie przyporządkować. Fascynuje mnie to medium, które jest nośnikiem myśli, wspiera autodyscyplinę i narzuca wewnętrzną strukturę. Książka jest niezwykle obiektem, w pewnym sensie mikroświatem. Jest wspaniałym narzędziem do kompilowania w niej zawartych treści. Nie zawsze właściwie użytym, ale dostosowującym się do jej autora i odbiorcy.

Temat mojej pracy – *Książka artystyczna generująca modyfikacje wizualne* podsumowuje to, co stanowi przedmiot wieloletnich autorskich działań. Prace, będące przedmiotem obecnych rozważań, są efektem zainteresowań oraz łączenia sztuki wizualnej z innymi dziedzinami nauki, takimi jak filozofia czy matematyka. Daje mi to możliwość odkrywania nowych sensów, dostrzegania wzorów tam, gdzie ich do tej pory nie dostrzegałam. W pracy twórczej stosuję nowoczesne technologie, umożliwiające mi innowacyjne realizacje. Najistotniejszym aspektem twórczym jest możliwość generowania nowatorskich rozwiązań, stworzenia autorskiego języka komunikacji, zrozumiałego dla każdego zainteresowanego nim odbiorcy.

Większość omawianych prac wymaga twórczej interakcji. Realizacje najlepiej doświadczą się i odkrywa ich sens w bezpośrednim kontakcie. Przez możliwość dokonywania modyfikacji wchodzi się z nimi w relacje. Daje mi to również poczucie, że osoba, która wchodzi w interakcję, zaczyna się bawić, współuczestniczy w działaniu. Zdumienie i ciekawość odbiorcy jest wartością dodaną.

W poniższej rozprawie omówię szczegółowo przyczynę, inspiracje i metody dochodzenia do zastosowanych przeze mnie rozwiązań w celu zaprojektowania książki artystycznej, generującej modyfikacje wizualne.

Rozdział I

Inspiracje teoretyczne

Aby spojrzeć refleksyjnie na proces kształtowania się mojej drogi życiowej nierozzerwalnie związanej z wypowiedzią wizualną – musiałam poprzez utrwalone wspomnienia sięgnąć do początku budowania mojej świadomości artystycznej.

Odkąd pamiętam, towarzyszyło mi przekonanie, że zdolności to efekt predyspozycji oraz czasu i wysiłku włożonego w codzienną pracę. Przez większość swojego życia starałam się dowieść słuszności tego przeświadczenia. Z mniejszym lub większym powodzeniem utwierdzałam się w przyjętej tezie, że konsekwentne realizowanie swoich zamierzeń w ostatecznym rozrachunku może doprowadzić do upragnionego efektu końcowego. Moim zamiarem było realizowanie się twórczo w dziedzinie sztuk wizualnych. Wewnętrzny kompas podpowiadał mi, że zachowanie równowagi pomiędzy możliwościami, pasją twórczą i podbudową intelektualną, wiedzą oraz doświadczeniem – jest dobrym drogowskazem.

Pięć lat w liceum plastycznym był okresem transformacji. Dosłownie. To czas zmagania się z odpowiedzialnością, uczenia się samostanowienia o sobie. To był dobry czas. Jeszcze pod czujnym okiem dobrze funkcjonującej i sprzyjającej instytucji szkolnej, a już samodzielnej. Był to czas budowania wiary w siebie, tworzenia intensywnych relacji rówieśniczych, zdrowej rywalizacji – rywalizacji „na sztukę”, czyli konkurowania między sobą na najlepszy projekt, obraz, rysunek... Było to motywujące. W procesie edukacji zabrakło tylko większej ilości zajęć z matematyki i z biologii – tej ostatniej nie było w ogóle. Przedmioty ściśle były traktowane marginalnie – na tyle, by doprowadzić do egzaminu maturalnego. Poziom edukacji z historii sztuki i zajęcia praktyczne były prowadzone – śmiało mogę to z perspektywy czasu stwierdzić – na bardzo wysokim poziomie. Jednak przez cały czas towarzyszył mi niedosyt wiedzy z przedmiotów ścisłych. Zapewne stąd wzięły się moje „romanse” z liczbą Phi i złotymi proporcjami oraz całkiem poważny wieloletni związek z filozofią. Z braku i niedosytu wynikała moja chęć poszukiwania i odkrywania inspiracji zarówno w naukach humanistycznych, jak i ścisłych.

Studia na Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu rozpocząłam zaraz po ukończeniu liceum plastycznego, w 1994 roku.

Studiowałam malarstwo na Wydziale Malarstwa i Rzeźby na 5-letnich studiach magisterskich. Z początku pod czujnym okiem prof. Jerzego Grzegorza Zyndwalewicza, w kolejnych latach – u prof. Józefa Hałasa, by ostatecznie zrealizować dyplom magisterski w pracowni prof. Wandy Gołkowskiej oraz aneks z ceramiki u prof. Stanisława Szyby. Był to interesujący okres edukacji. Już jako absolwentka zostałam zaproszona przez prof. Wandę Gołkowską i Jana Chwałczyka do współtworzenia artystycznej grupy *Kontynuacja i Sprzeciw*. Przez wiele lat zrealizowaliśmy wspólnie liczne wystawy, sympozja i spotkania poświęcone sztuce konceptualnej. W tym dwa udało mi się zorganizować w ośrodku wypoczynkowym – prowadzonym przez rodziców – powstało wówczas kilka interesujących prac plenerowych, inspirowanych sztuką ziemi. Przy tej okazji miałam możliwość zapoznania się ze zbiorami sztuki polskiej i europejskiej, gromadzonymi przez Gerharda Jürgena Bluma-Kwiatkowskiego oraz jego wspaniałymi realizacjami poezji konkretnej na fasadach budynków miasta Hünfeld w Niemczech, do których realizacji zaprosił m.in. Natalię LL i Stanisława Dróżdza. Z prof. Wandą Gołkowską rozmawialiśmy o prekursorskich działaniach w galerii *Pod Moną Lizą*, o Jerzym Ludwińskim i jego koncepcji sztuki, o Jerzym Rosołowiczu, Zdzisławie Jurkiewiczu oraz o wielu innych uznanych artystach, związanych z Wrocławiem. Sztuka, to główny temat, jaki podejmowaliśmy podczas naszych licznych rozmów. Z perspektywy czasu – to okres spotkań, inspiracji postawami twórczymi, poznawanie środowiska twórców wrocławskich.

Studia na Uniwersytecie Wrocławskim, na Wydziale Nauk Społecznych, na kierunku filozofia rozpoczęłam w 1996 roku. Byłam wówczas na trzecim roku w Akademii Sztuk Pięknych. Pomysł edukacji na Uniwersytecie był spowodowany potrzebą pogłębiania świadomości intelektualnej. Właściwie to, czego najbardziej wówczas poszukiwałam, to informacje na temat kategoryzowania wiedzy oraz umiejętności posługiwania się nomenklaturą umożliwiającą dostrzeganie i opisywanie zjawisk z dziedziny sztuk wizualnych. Poszukiwałam metod naukowych do opisywania zjawisk estetycznych, których nie potrafiłam nazwać. Zależało mi na zdobyciu niezbędnych narzędzi intelektualnych do sprawnego poruszania się w dziedzinie sztuk plastycznych.

Po pięciu latach edukacji na filozofii obroniłam dyplom magisterski *Rola znaku we współczesnej kulturze na podstawie semiotyki Umberta Eco*. Jednym z kluczowych pojęć refleksji Umberta Eco nad historią kultury, które obrałam sobie za cel zgłębiania, było „dzieło otwarte”. Terminem tym autor wskazywał na wspólne

różnym zjawiskom artystycznym tendencje rozwojowe sztuki współczesnej. Moje rozważania wokół problematyki dzieła otwartego stanowiły punkt wyjścia do realizacji plastycznych. Teoria sztuki, stanowiąca przedmiot mojego zainteresowania w pracy magisterskiej, rozszerzyła moją artystyczną świadomość.

Głównym założeniem było przyjęcie, że każde dzieło sztuki ma otwartą strukturę, można je odczytywać i interpretować w różnoraki sposób. W sztuce współczesnej pojawiły się jednak dzieła, które owo otwarcie – rozumiane jako pewną nieokreśloność, wieloznaczność, margines swobody pozostawiony odbiorcy – preferowały i stawiały sobie za cel. Ten rodzaj dzieł opisywał Umberto Eco:

Dzieło sztuki jest przekazem z istoty swej nieokreślonym, wielokrotnością znaczeń, które współżyją w jednym oznaczniku. Wieloznaczność dzieła sztuki staje się jawnie formułowanym celem dzieła, wartością, którą realizuje się przed innymi, używając sposobów, dla których scharakteryzowania autor posługuje się instrumentami zapożyczonymi z teorii informacji¹.

Podjęłam próbę ustalenia terminologii takich pojęć jak znak, semiotyka, kultura – w kontekście teorii „dzieła otwartego” Umberto Eco, nawiązując do teorii pokrewnych, szczególnie z dziedziny językoznawstwa i strukturalizmu, a głównie do ustaleń Ferdynanda de Saussure. Jak wszystkie formy symboliczne, sztuka jest nie tylko odtwarzaniem rzeczywistości. Jest jednym ze sposobów obiektywnego spojrzenia na rzeczy i życie ludzkie. Nie jest naśladowaniem, ale odkrywaniem. Symbole mogą być bliżej nieustalone lub zmienne, lecz mogą też funkcjonować zakorzenione w zwyczaju i konwencji. Symbole ustalone zbliżają się swoim charakterem do znaków konwencjonalnych – są znakami umownymi. Ogólnie, symbole są czymś pośrednim między znakami, przedmiotami semantycznymi a nie-znakami, przedmiotami asemantycznymi. „Semantyczny” znaczy tu tyle, co „będący znakiem”, albo „złożony ze znaków”. „Asemantyczny” – przeciwnie: „niebędący znakiem” albo niezłożony ze znaków – tak zdefiniował te pojęcia Ernst Cassirer².

1 U. Eco, *Dzieło otwarte, Forma i nieokreśloność w poetykach współczesnych*, Warszawa 1994, s. 6.

2 E. Cassirer, *Esej o człowieku, Wstęp do filozofii kultury*, Warszawa 1971, s. 242.

„Świat sztuk” jak i „świat znaków” nie są jakimiś odosobnionymi, autonomicznymi światami, istniejącymi w oderwaniu od innych dziedzin działalności ludzkiej. Są one lub były w różnych epokach historycznych powiązane z różnymi dziedzinami życia ludzkiego – z magią, religią, filozofią i nauką, z życiem społecznym i politycznym, z techniką i z każdym innym przejawem działalności człowieka.

Świat sztuk jest powiązany ze światem znaków. Niektóre dzieła sztuki są znakami lub układami znaków. Dzieła sztuki mogą być zapisywane lub odtwarzane przy pomocy znaków lub symboli.

Sztuka tradycyjna przywiązywała wagę przede wszystkim do swojej strony formalnej, do kwestii morfologii, do języka swoich wypowiedzi, czyli fizycznych, wzrokowych jakości. Dzięki kontynuacji tego wizualnego języka, mimo jego długiej ewolucji, a nawet przełomowych zmian, zachowywała łączność między dziełami późniejszymi a wcześniejszymi, dysponowała wspólnymi kodami pomimo obecności w jej dziejach różnych prądów, kierunków i stylów. Ta szczególna harmonia pomiędzy ciągłością a zmianą gwarantowała społeczną czytelność sztuki. Decydującą rolę w sztuce tradycyjnej odgrywały kryteria estetyczne, natomiast element pojęciowy dzieł był zazwyczaj przytłoczony jakościami wizualnymi i pozostawał w cieniu wartości estetycznych.

Umberto Eco bliżej określa terminologię i wskazuje na dialektykę między „formą” a „otwarcie”, czyli określa granice, w ramach których dzieło może osiągnąć maksymalną wieloznaczność, z jednej strony zależąc od aktywnej współpracy odbiorcy, z drugiej zaś – nie przestając być dziełem autorskim. Przez „dzieło” autor ten rozumie przedmiot o takich właściwościach strukturalnych, które wprawdzie pozwalają na różnorodne interpretacje, dokonywane z coraz to nowych punktów widzenia, ale zarazem je harmonizują.

To, na co jeszcze wskazuje Eco, to analogie programów artystycznych do programów operacyjnych, opracowanych w środowisku badawczym współczesnej nauki. Oznacza to mianowicie, że określona koncepcja dzieła powstaje we współdziałaniu czy też w wyraźnym związku z metodologią naukową, psychologią czy też logiką współczesną. Zwraca również uwagę na zerwanie we współczesnej kulturze z tradycyjnie pojmowanym ładem, charakteryzującym myśl człowieka Zachodu, utożsamiającego go z obiektywną i niezmienną strukturą świata. W sytuacji, gdy pojęcie to uległo rozbiciu w momencie konfrontacji z wieloma

koncepcjami metodologicznymi i zmiennymi modelami wyjaśniającymi, sztuka zaakceptowała ten stan rzeczy i podjęła wysiłek nadania mu kształtu.

Już od dawna sam przedmiot sztuki przestał wystarczać artystom i odbiorcom. Tradycyjny odbiór dzieła uległ zakwestionowaniu, gdyż nacisk kładzie się nie na sam efekt twórczej działalności, lecz na proces jego powstawania. Liczy się intelektualna koncepcja, proces myślowy, a to, co jest materialnym efektem owego procesu, schodzi często na plan dalszy:

Nastąpiło przesunięcie głównego ciężaru nośnika informacji na inne środki działania, na przykład: z treści obrazu – na przedmiot (objet d'art), z sali ekspozycyjnej – na jej przestrzeń, z czasookresu pracy twórczej – na proces dziania się sztuki (happening), z eksponatu kameralnego – na obiekt gigantyczny, nie do ogarnięcia spojrzeniem (sztuka ziemi)³.

Inny, ale związany z koncepcją „dzieła otwartego” problem stanowi czytelność dzieł sztuki. Artysta – dla wyrażenia nowych treści – najczęściej posługuje się elementem materialnym, a więc formami zastanymi. Twórczość niekiedy bywa nacechowana ideologią. Powstają jednak nowe działania, kontestujące zastaną rzeczywistość sztuki do tego stopnia, że posługują się własnym, nowym językiem znaczeń. To – z reguły – powoduje efekt zmniejszonej komunikatywności, wymagany jest zatem wysiłek interpretatora. Chodzi tu o aktywne współdziałanie, powodujące, tak jak w przypadku interpretacji tekstu, że czytelnik odkrywa to, czego tekst nie mówi wprost (lecz sugeruje, proponuje, implikuje i *implicite* przekazuje), wypełnia puste miejsca, łączy to, co znajduje się w obiekcie wizualnym, z siecią nawiązań i konotacji.

Sięganie do tekstów filozoficznych ukierunkowało moje poszukiwania w zakresie sztuk wizualnych na długie lata. Jeden kierunek studiów miał wpływ na drugi. Poszukiwanie przestrzeni do autorealizacji w sztukach plastycznych, wzbogacanie własnej twórczości i czerpanie z zasobów kultury jest mi bliskie. Moje działania – mam nadzieję – nie poddają się jednoznacznym ocenom. Zależało mi na indywidualnej kreacji sztuki. Poszukiwałam nowych rozwiązań formalnych. Wpływy edukacji, doświadczeń, spotkań artystycznych nie są główną cechą autorskich działań. Były przyczynkiem do powstania nowych jakości. Moje twórcze wypowiedzi wypływają z osobistych interpretacji i doświadczeń. Niniejsza praca jest tego przykładem.

3 J. Chwałczyk, *Szkie do rozważań o stereotypie i asymetrii w sztuce. Wybór tekstów 1972–1996*.

Problem zachowywania odpowiednich proporcji czy równowagi pomiędzy dziedzinami nigdy nie był dla mnie prosty. Do najtrudniejszych założeń, jakie sobie wyznaczyłam, było zamierzenie, aby moje prace plastyczne i projekty twórcze nie służyły ilustrowaniu definicji i teorii zaczerpniętych z filozofii. Podążałam w kierunku realizacji takiego obiektu wizualnego, który otwierałby możliwości interpretacyjne, ale był na swój sposób tautologiczny albo wynikał sam z siebie i aby wykorzystywał celowo do tego zaprojektowany system znaków (*Książka otwarta 1*, *Książka otwarta 2* i *Książka otwarta 3*, seria *Glyphów* z 2010, *Semiografia* z 2015, *Semiografia 1.0* z 2019 i *Semiografia 2.0* z 2020).

Rozdział II

Inspiracje artystyczne

Zasadniczą część mojego dorobku stanowią projekty książek – zarówno te popularyzujące cudze dzieła artystyczne, jak i własne książki artystyczne. Na te pierwsze składają się projekty graficzne albumów, katalogów i monografii wielu artystów. Dotychczas zrealizowałam ich około 40. Choć nie stanowią przedmiotu pracy doktorskiej – mają na moją drogę poszukiwań twórczych bezpośredni wpływ. Za najważniejsze moje realizacje uważam *początek* Stanisława Dróżdża⁴ oraz *Linie rytmiczne* Wacława Szpakowskiego⁵. Obie zrealizowane pod redakcją Elżbiety Łubowicz.

Nad pierwszą z nich pracowałam przez kilka miesięcy. Praca była długa ze względu na konieczność przetransponowania projektów i koncepcji Stanisława Dróżdża ze szkiców, często naniesionych długopisem na poślódkę kartce papieru, na graficzną formę w postaci cyfrowej, wyczyszczonej, zminimalizowaną formalnie, aby – zgodnie z relacją żony artysty, Anny Dróżdź – wykonana była tak, jak życzył sobie artysta. To, co stanowiło dla mnie główne wyzwanie w realizacji propozycji książkowej, to jej forma – w kwadracie, z minimalistyczną szatą graficzną. To założenie miało na celu ukazanie dzieł Dróżdża bez zbędnych komentarzy, bez pustych marginesów, bez ozdobników, które mogłyby zakłócić przekaz, także odbiór.

Prace umieszczane były w książce tak, by mogły wchodzić między sobą wzajemnie w relacje. Cały proces tworzenia układu był wielokrotnie przemyślany i konsultowany. Znaczącą trudnością było przygotowanie materiałów pod tak zwany „spad”. Spad to część odcinana w procesie składania książki. W przypadku twórczości Dróżdża precyzja introligatorskich cięć mogła zadecydować nie tylko o wyglądzie, ale wręcz o sensie poszczególnych prac. Zadanie zostało wykonane i założony efekt uzyskany.

Na rozwój mojej świadomości twórczej przy realizacji tej książki wpłynął zarówno proces jej projektowania, jak i same prace Dróżdża.

4 S. Dróżdź, *początek*. *Pojęciokształty. Poezja konkretna. Prace z lat 1967–2007*, Wrocław 2009.

5 W. Szpakowski, *Linie rytmiczne 1883–1973*, Wrocław 2015.

Monika Aleksandrowicz, projekt książki **Stanisława Dróżdźa *początekoniec*** (polska i niemiecka wersja językowa) wydawca: Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, 2009

Najbardziej znane dzieła tego autora, często cytowane w publikacjach i pracach naukowych, to *Klepsydra (było, jest, będzie)* z 1967 roku – praca dotycząca upływającego czasu. Mało osób wspomina, że *Klepsydra* składa się z 54 części, a nie tylko z jednej, która jest znana z fasady Muzeum Współczesnego Wrocław przy Placu Strzegomskim. Zestaw trzech słów użytych w pracy *Klepsydra (było, jest, będzie)* występuje w różnych konfiguracjach, zgodnie z zasadą matematycznej kombinacji.

To, co mnie urzekło w innych pracach Dróżdźa, to umiejętnie stosowane tautologie oraz sposób użycia cyfr w pracach wizualnych, matematyczne konotacje do przedstawienia uniwersalnych przekazów, gra słowem i jego znaczeniem.

Istotna była przestrzeń, którą odnajdywało się pomiędzy *pojęciokształtami*. Możliwość pracy przy koncepcjach tego autora, mając przy tym wpływ na wybór odpowiednich krojów pisma, otworzyła mi wręcz metapoziom doświadczania jego prac. Intelktualne inspiracje pracami Stanisława Dróżdża wpłynęły na własny sposób poszukiwania rozwiązań formalnych.

Do moich ulubionych prac należą: *Samotność*⁶ z 1967 roku – praca składająca się z białych bezszeryfowych jedynek na czarnym tle i *Continuum*⁷ z 1973 roku – przedstawiająca zbiór zer przedzielonych przecinkiem. *Bez tytułu (Teksty cyfrowe)* z 1974 roku i *Bez tytułu (Teksty cyfrowe 2)* z 1978 roku, *Czasoprzestrzennie (OD-DO)* z lat 1969–1993, *Bez tytułu (przyimki: przed, po, za)* z 1996 roku – są pracami będącymi dla mnie źródłem licznych inspiracji.

Pracowałam przy realizacji wielu dzieł Dróżdża, przygotowywanych na wystawy w Muzeum Narodowym we Wrocławiu, w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie oraz w Europäisches Zentrum der Kunste Hellerau w Dreźnie. Jestem również odpowiedzialna za realizację strony internetowej popularyzującej dzieła Dróżdża⁸. Mówi się, że miernikiem jakości w wypadku sztuki jest jej aktualność, nieprzemijalność – dostrzegam ją w poezji konkretnej Dróżdża, który sam się za twórcę wizualnego nie uważał.

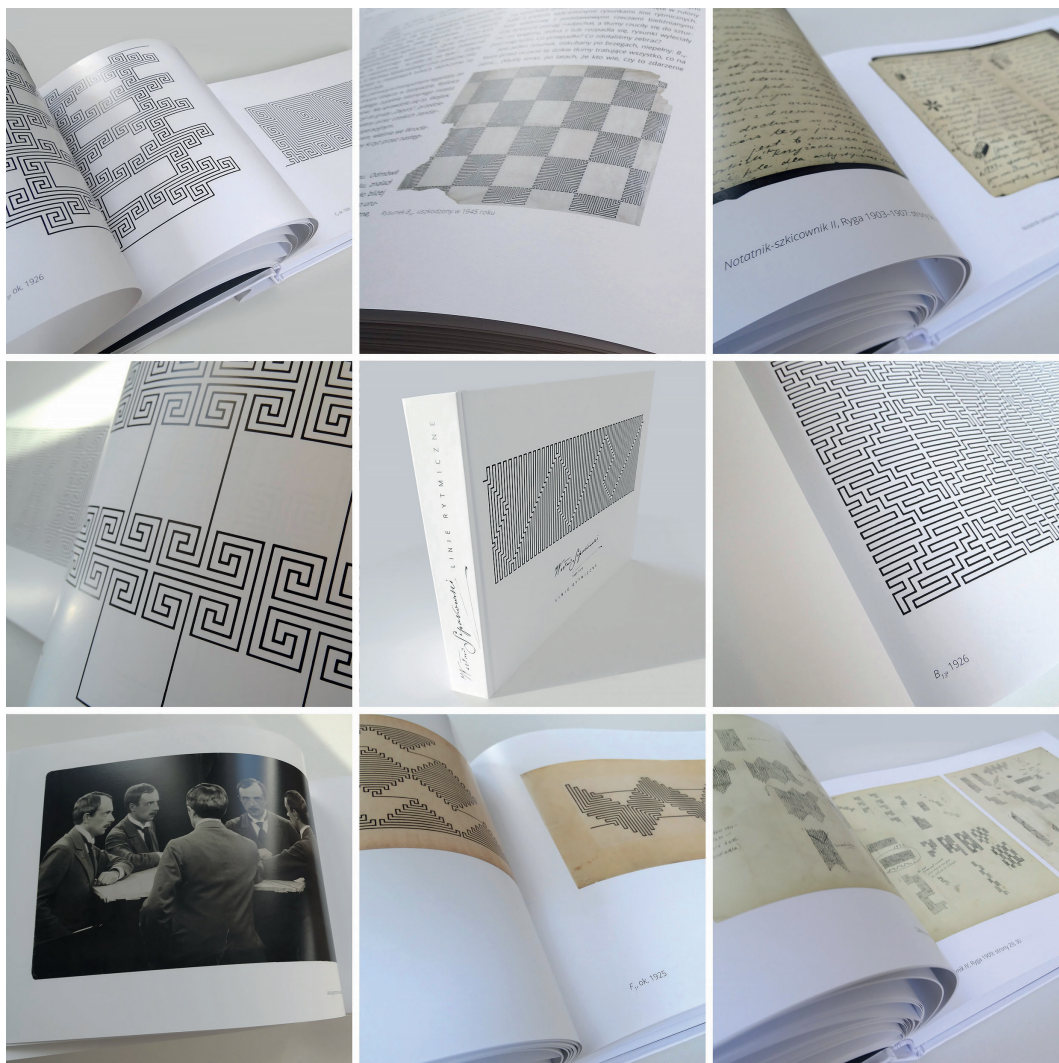
Z podobnym wyzwaniem zmagalam się przy monografii Wacława Szpakowskiego. *Linie rytmiczne*⁹ poddają się ścisłym regułom matematycznym, ale właściwie wszystkie jego prace odbieram jako metaforę ludzkiego życia. Jak pięknie w pracach Szpakowskiego matematyka potrafiła wspierać sztuki wizualne do oddania tego, czego w słowach nie sposób często opisać. Za przykład mogą służyć serie *A, B, C, D, E* i *F*. Niezwykła jest dyscyplina wstępnych założeń, jaką narzucił sobie Szpakowski – jego linie wykazują się jednolitą budową i ułożone są w tych samych, 4 mm odległościach, rysowane są zawsze tą samą grubością linii 1 mm. Prowadzone są przez całą płaszczyznę jedną linią ciągłą, zaczynającą się po lewej stronie kartki, a kończącą po prawej.

6 S. Dróżdż, *początekoniec, Pojęciokształty. Poezja konkretna, Prace z lat 1967–2007*, Wrocław 2009, s. 70.

7 Ibidem, s. 140.

8 <https://drozdz.art.pl/> [dostęp: 10.04.2021].

9 W. Szpakowski, *Linie rytmiczne 1883–1973*, Wrocław 2015.

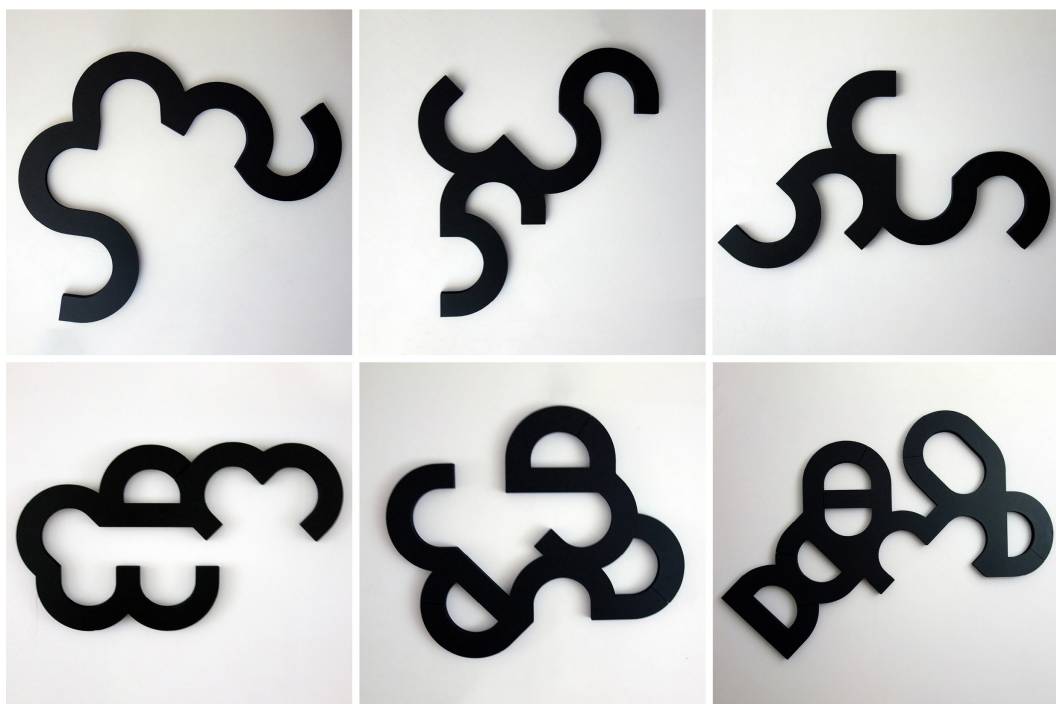
Monika Aleksandrowicz, projekt monografii **Wacław Szpakowski 1883–1973**.

Linie rytmiczne (polska i angielska wersja językowa) wydawca: Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, 2015

Obie książki są zaprojektowane linearnie, uporządkowane i formalnie nie wykraczają poza definicję kodeksu. Otworzyły przede mną nowe możliwości i odważyły mnie do pogłębiania własnych doświadczeń i poszukiwania nowych form, ciekawych realizacji książkowych o strukturze otwartej. Tu otwierały się dla mnie nowe możliwości, z których chętnie skorzystałam. To była moja pierwsza inspiracja do dalszych poszukiwań książki, zbliżającej się do „formy idealnej”, ale trudnej do zaprojektowania, niemal niemożliwej. To moja *idée fixe* i zawsze pociągała mnie ta trudność, nawet wówczas gdy moje próby kończyły się fiaskiem lub ocierały się o żart czy absurd.

W efekcie inspiracji twórczością Dróżdża oraz koncepcją dzieła otwartego Umberta Eco zrealizowałam w 2009 i 2010 cykle prac związane z książką i z elementami typograficznymi, umieszczanymi bezpośrednio na ścianach galerii lub jako obiekty wolnostojące. Postanowiłam zrealizować prace scalone tytułem *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*.

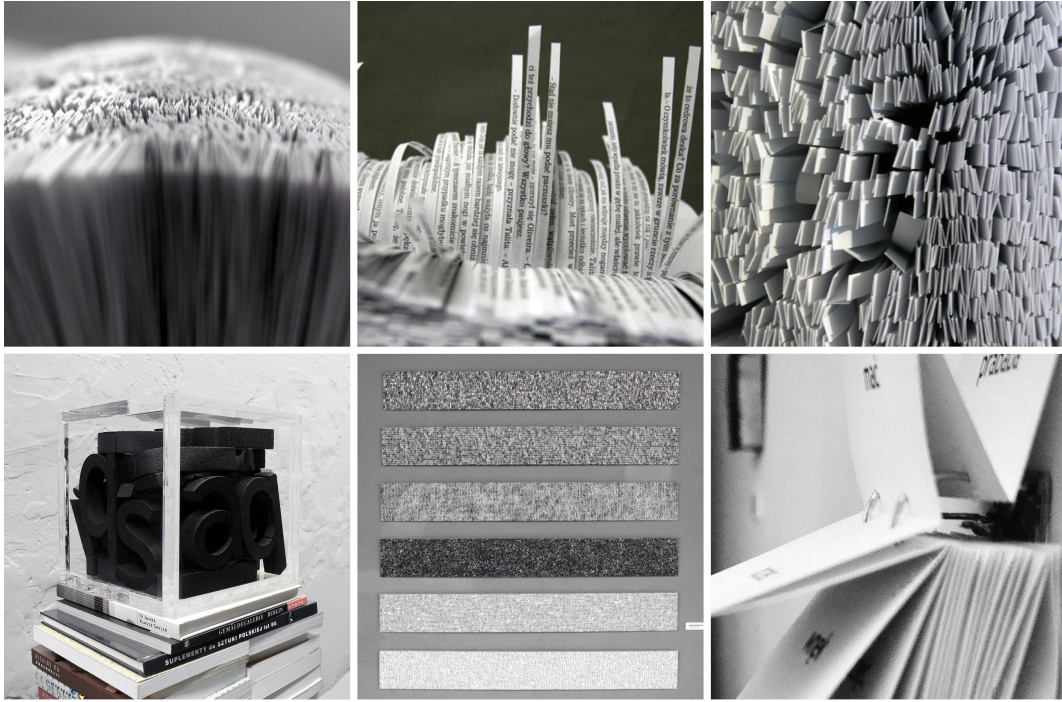
Tu po raz pierwszy użyłam słowa *semiografia*, które to słowo zapożyczyłam ze słownika języka hiszpańskiego i włoskiego, oznacza ono *pisanie znakami i symbolami innymi niż litery; pisanie znakami i symbolami, które nie są literami*¹⁰. W sztukach wizualnych wyraz ten nie był stosowany, co jest dla mnie dużym zaskoczeniem i fortunnym dla mnie zbiegiem okoliczności, ponieważ dostarczył mi istotnego w procesie kreacji pola interpretacyjnego. Sama wystawa dała mi możliwość swobodnej wypowiedzi wizualnej, łączącej moje przeżycia estetyczne z inspirującą mnie koncepcją dzieła otwartego Eco, jaką wyraził w swojej książce o tym samym tytule: *Dzieło otwarte*¹¹.

Monika Aleksandrowicz, seria *Glyph*, wystawa *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, galeria g23, Wrocław 2010

10 <https://www.wordmagicsoft.com/dictionary/es-en/semiograf%EDa.php> [dostęp: 8.04.2021].

11 Umberto Eco, *Dzieło otwarte, Forma i nieokreśloność w poetykach współczesnych*, tłum. J. Gałuszka, L. Eustachiewicz, A. Kreisberg, M. Oleksiuk, Warszawa 1994.

Monika Aleksandrowicz, 1-3. *Książka otwarta 2*; 4. *Książka otwarta 1*; 5. *Wariacje biograficzne*; 6. *Słownik wyrazów zapomnianych, wystawa Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, galeria g23, Wrocław 2010

Monika Aleksandrowicz, *Książka otwarta 3*, wystawa *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, galeria g23, praca na stronie: <https://youtu.be/p5JTvu5v8BM> Wrocław 2010

Wśród prac zastosowałam formę *glyphu*, który jest abstrakcyjnym symbolem graficznym, którego kształt jest określony w stopniu pozwalającym na jego rozpoznanie i identyfikację, ale bez przesądzania o konkretnych cechach jego wyglądu. Definicja oryginalna pochodzi z ISO/IEC 9541¹² i brzmi następująco: „glyph: A recognizable abstract graphic symbol which is independent of any specific design”. Terminologia, zaczerpnięta z typografii¹³, zastosowana jest w tym układzie w nowym kontekście, posługującym się jednak tym samym znaczeniem, w odniesieniu do znaku plastycznego, jako środka wyrazu. Zaproponowane kompozycje zredukowane były do paru układów prostych form pierścienia – figury półokręgu, których układy, wzajemne oddziaływania formy wraz z ograniczoną, zredukowaną kolorystyką, tworzą nowy zestaw systemu znaków.

Do innych inspiracji, które zaowocowały kolejnymi realizacjami książek artystycznych, mogę zaliczyć dzieła kwalifikowane jako liberackie. I niemal wszystko, co na ten temat chciałabym powiedzieć, zawrzeć można w zdaniach: Liberatura łamie konwencję. Poszerza poznanie. Rezygnuje z linearności. Otwiera dzieło.

Liberatura może przyjmować różne formy i kształty. Treść jest równorzędna z formą. Nie musi być wykonana z papieru. Może być bardzo prosta lub wybitnie skomplikowana. Może być czytelna lub absolutnie zagmatwana i nieczytelna. W liberaturze wszystko ma znaczenie, nawet światło między literami. Umyka jej jednoznaczne określenie. Koncepcja liberatury¹⁴ wykorzystywana jest w recenzjach, pracach magisterskich i doktorskich. Stała się integralną częścią badań naukowych nad literaturą i sztuką. Sama idea rozpowszechniana jest przez liczne wystawy, konferencje, tłumaczenia lub reedycje dzieł, przekłady utworów artystycznych i artykułów na ten temat.

Nie wiem, co było pierwszym dziełem liberackim. Przykłady liberatury można znaleźć wśród starożytnych akrostychów, w kwadratach magicznych, w Torze – przede wszystkim ze względu na to, że każdy znak ma swoje znaczenie – w sztuce emblematycznej, w wierszach Guillaume’a Apollinaire’a, w wierszach poezji konkretnej. W koncepcję liberatury wpisać można wiele dzieł uznanych za klasykę literatury. Ich autorami są między innymi: Laurence Stern, William Blake,

12 <https://www.iso.org/standard/54796.html> [dostęp: 3.09.2009].

13 <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199688975.001.0001/acref-9780199688975-e-2219> [dostęp: 3.09.2009].

14 <https://www.liberatura.pl/> [dostęp: 10.04.2021].

Stephen Mallarmé, James Joyce, Raymond Queneau, Julio Cortazar, Georges Perec i wielu, wielu innych¹⁵.

W 1999 roku, w czasopiśmie „Dekada Literacka” nr 5/6, z okazji odbywającej się w Bibliotece Jagiellońskiej *Wystawy Książki Niekonwencjonalnej*, Zygmunt Fajfer opublikował esej-manifest *Liberatura. Aneks do słownika terminów literackich*, zwracając uwagę na artystyczny potencjał i bogactwo znaczeń zawartych w typografii i budowie książki. Zaproponował uwzględnienia cech fizycznych dzieła zarówno w procesie twórczym, jak i teoretycznej analizie. Dziełem byłby nie tylko sam tekst, ale również jego przestrzeń.

W 2005 roku ukazało się kolejne wystąpienie, tym razem wspólne Zenona Fajfera i Katarzyny Bazarnik, *Liberatura, czyli dziura w sieci*, w którym zdefiniowali ją jako nowy rodzaj literacki (obok epiki, liryki i dramatu – liberyka). Książka, według tych autorów, nie jest neutralnym pojemnikiem dla tekstu, ale stanowi integralną część dzieła. Bardzo ważne jest bezpośrednie obcowanie, odczytywanie utworu, ponieważ materialne aspekty należą do cech podstawowych, a przeniesienie dzieła na ekran komputera wydaje się praktycznie niemożliwe – toteż trudno zapoznać się z nim w sieci. W czwartym rodzaju literackim widzą autorzy odnowienie i przyszłość literatury. Pierwszym sztandarowym i wspólnym utworem Zenona Fajfera i Katarzyny Bazarnik była pozycja *Oka-leczenie* (2000) w nakładzie 9 egz., następnie *(O)patrzenie* (2003)¹⁶.

Dzieła liberatury stały się dla mnie kolejnymi inspiracjami i odniesieniami. Z przyjemnością skorzystałam z dostępnych mi doświadczeń celem odszukania własnego środka wyrazu, realizując autorskie książki, stawiające formę na pierwszym miejscu.

15 Zenon Fajfer, *Liberatura czyli literatura totalna. Teksty zebrane z lat 1999–2009*, Kraków 2010.

16 <http://blogi.mbplp.lodz.pl/blog/2011/06/07/liberatura-czyli-literatura-totalna-nowe-zjawisko-literackie/> [dostęp: 07.10.2015].

Rozdział III

Semiografia

Pierwsza książka artystyczna mojego autorstwa generująca modyfikacje wizualne

Tłem do powstania tej książki, która stała się pretekstem do realizacji mojego doktoratu, było zaproszenie mnie przez Fundację Vlepvnet, norweskie niezależne centrum kultury Hausmania oraz islandzkie stowarzyszenie Tysgalleri do współdziałania w międzynarodowym projekcie *Brumba. Unity of Words and a Writing Space. A Series of Liberature Publications, 2015 / Brumba. Jedność słowa z przestrzenią zapisu. Cykl wydawnictw liberackich, 2015.*

Głównym celem była realizacja i promocja prac z zakresu liberatury w Polsce i Skandynawii, szczególnie w Norwegii i na Islandii. Więcej o samym projekcie napisałam w monografii wydanej przez Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, w ramach serii wydawniczej Katedry Mediacji Sztuki, *Mediacja Sztuki*¹⁷. Dodam jedynie, że z „twórczego kotła”, jaki przy realizacji, tego skandynawskiego projektu powstał, wyłoniło się wiele wspaniałych prac, łączących ze sobą różne dziedziny sztuki. Miałam przyjemność stać się tego częścią.

Z założenia – miały powstać realizacje wydane w niedużych nakładach, dostępne wysyłkowo lub rozdawane bezpłatnie. Towarzyszyć miała temu seria wykładów, autorskich prezentacji i warsztatów. Należało stworzyć pracę autorską, która spełniałaby kryteria liberatury. Nie jestem do końca przekonana, że spełniłam te kryteria, ponieważ w efekcie powstało coś, co praktycznie, oprócz tytułu i autora oraz krótkiej instrukcji, zamieszczonej na początku, nie zawierało treści literackiej. Zaskoczył mnie fakt, że po ukończeniu trwającego przeszło rok projektu moja książka stała się zaczynem nowych działań, zaproszeń na kolejne wystawy i konferencje, gdzie miałam okazję jeszcze nieraz po nią sięgnąć i dzielić się doświadczeniami zdobytymi przy jej realizacji. Stała się też przyczyną moich kolejnych projektów książek artystycznych i ich modyfikacji wizualnych, stanowiących temat niniejszej pracy doktorskiej.

17 *Mediacja Sztuki*, red. D. Milecka, seria wydawnicza Katedry Mediacji Sztuki, Wrocław 2019, s. 109–117.

Książka *Semiografia* powstała przy zastosowaniu złotych proporcji i liczby *Phi*. Jest ukłonem w stronę tradycji projektowania książek w ogóle. Graficzny zapis specjalnych znaków – zastosowanych w projekcie – zupełnie odbiega od formalnych założeń budowania treści i sensu. Obiekt, czyli znak graficzny, wchodząc w relację z innymi znakami, zmieniał swoją formę, stając się nowym znakiem. Zwielokrotnienie tego procesu zmieniało jego pierwotny kształt, a w relacji z innymi znakami nadbudowywało go i określiło na nowo.

Książka wymagała wielu przemyśleń. Każda drobna zmiana w projekcie pociągała za sobą inne. Bardzo ważne było pierwotne założenie. Przewrotnie zostały zastosowane klasyczne matematyczne środki do uzyskania niekonwencjonalnych rozwiązań. Użycie liczby *Phi* do obliczeń proporcji – znanych już od starożytności i stosowanych w najróżniejszych dziedzinach, m.in. takich jak architektura czy projektowanie – umożliwiło zbudowanie zaplanowanej formy książki.

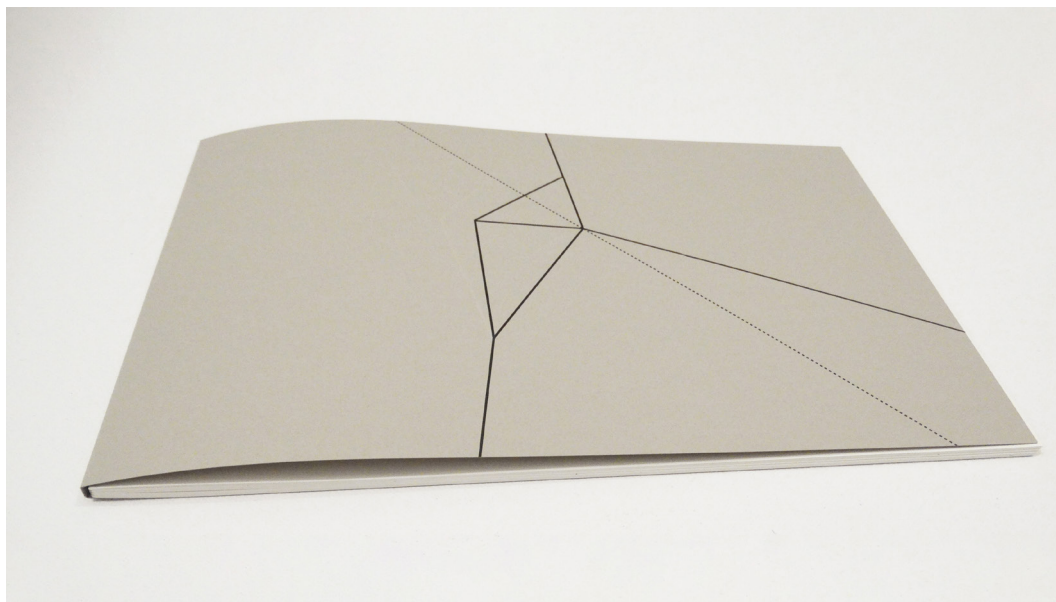
Z regułami tej gry odbiorca zapoznaje się dopiero po zastosowaniu instrukcji zamieszczonej w książce. Idąc za wskazówkami, odbiorca może zaginać poszczególne kartki książki wzdłuż przerywanych linii – wpływając w ten sposób na jej kształt, tworzy nową wersję książki. Poziome odbicie lustrzane stworzyło specyficzną siatkę, będącą jednocześnie szablonem, według którego zbudowane zostały figury geometryczne, nawiązujące swym kształtem do figur niemożliwych. Niezbędna była tu najwyższa precyzja wykonania. Zastosowałam oprawę szwajcarską – bez klejenia okładki do grzbietu książki. Umożliwiało to pełne rozłożenie stron i bardziej dokładne „odczytanie” książki. Odbiorca, wchodząc z nią w relację, odkrywając zależności i reguły nią rządzące, mógł poczuć się jak dziecko poznające nowy dla niego świat.

Dopełnieniem wydawnictwa był *Suplement* zawierający czternaście niezależnych projektów poezji wizualnej. Książka *Semiografia* została zaprojektowana w formacie 300×185,41 mm, a *Suplement* w formacie 160×95 mm, na papierze ekologicznym.

Cykl spotkań promujących książkę odbył się w Reykjavíku (Islandia, Galeria ANARKIA, 9–12.10.2015), Bydgoszczy (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy, 24–25.10.2015)¹⁸, Oslo (Norwegia, Kulturhus Hausmania Kafe, 4–8.11.2015), we Wrocławiu (księgarnia *Tajne Komplety*, 14.11.2015), Warszawie

18 <http://www.bydgoszczinaczej.pl/kalendarium/monika-aleksandrowicz-w-bibliotece-glownej/> [dostęp: 24.10.2015].

(Galeria V9, ul. Hoża 9, 28–29.11.2015), Krakowie (Biblioteka Jagiellońska, 9.12.2015)¹⁹ i Lublinie (Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego, 10–11.12.2015)²⁰. W Lublinie również z okazji prezentacji książki została pokazana wystawa *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*²¹.

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia*, międzynarodowy projekt: BRUMBA.
Jedność słowa z przestrzeni zapisu. Cykl wydawnictw liberackich, 2015
<https://youtu.be/IpEPmlODhGA>

Po ukończeniu projektu zostałam zaproszona do dalszej prezentacji mojej książki w ramach II Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Artystycznej *Geometria w dyskursie – dyskurs w geometrii – Grid* w Kielcach, w 2016 roku²². Prezentowana była również podczas konferencji *Tekstografie. Edytorskie przestrzenie tekstu i obrazu* na Uniwersytecie Wrocławskim w dniach 13–14.05.2019 roku²³.

19 https://bj.uj.edu.pl/for-users/events/-/journal_content/56_INSTANCE_bQKfa6TjHAUE/4148353/114028744 [dostęp: 09.12.2015].

20 <https://www.lubelska.tv/wiadomosci/984,spotkanie-z-monika-aleksandrowicz> [dostęp: 21.12.2015].

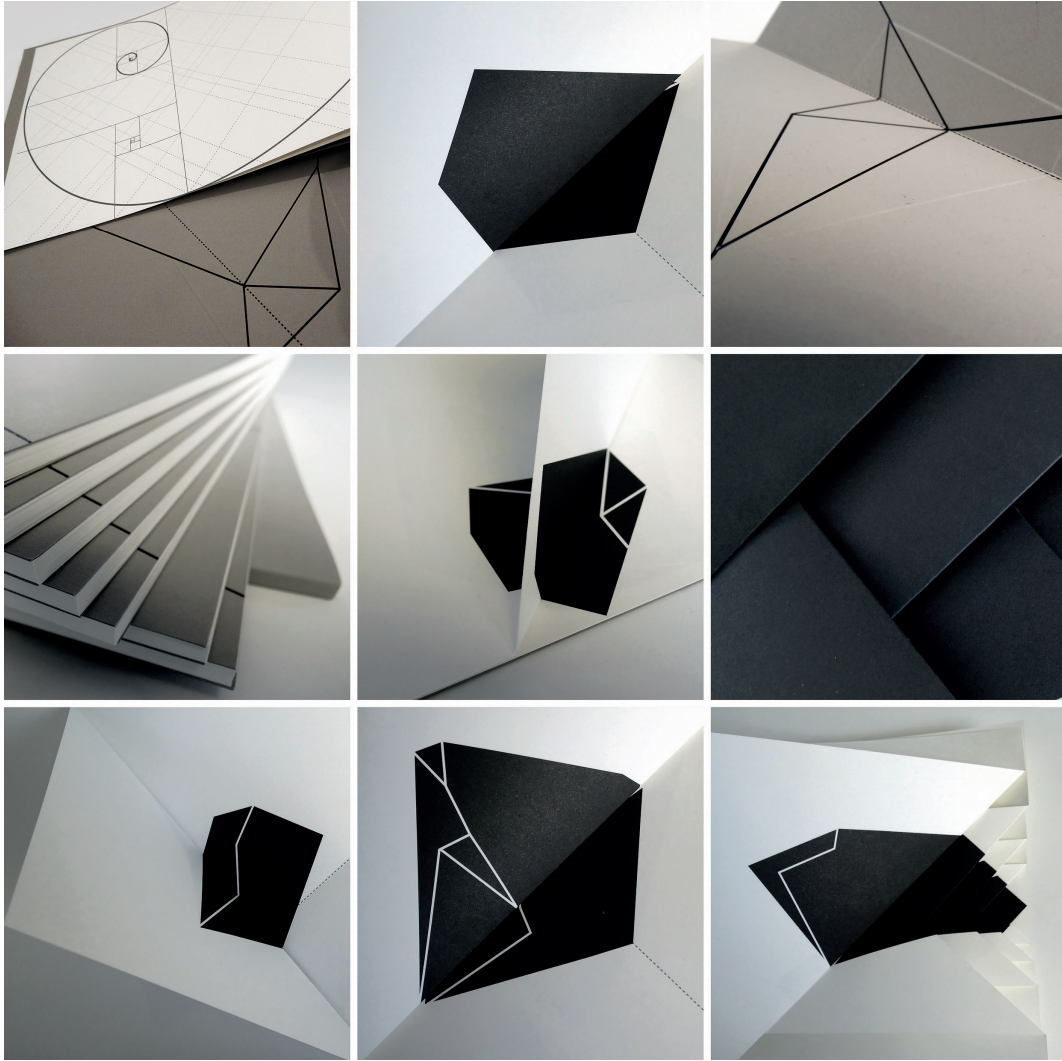
21 http://www.niecodziennik.mbp.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=2798&Itemid=1 [dostęp: 10.12.2015].

22 <http://www.wydziastzuki.up.krakow.pl/serdecznie-zapraszamy-na-otwarcie-miedzynarodowej-wystawy-grid/> [dostęp: 10.09.2016].

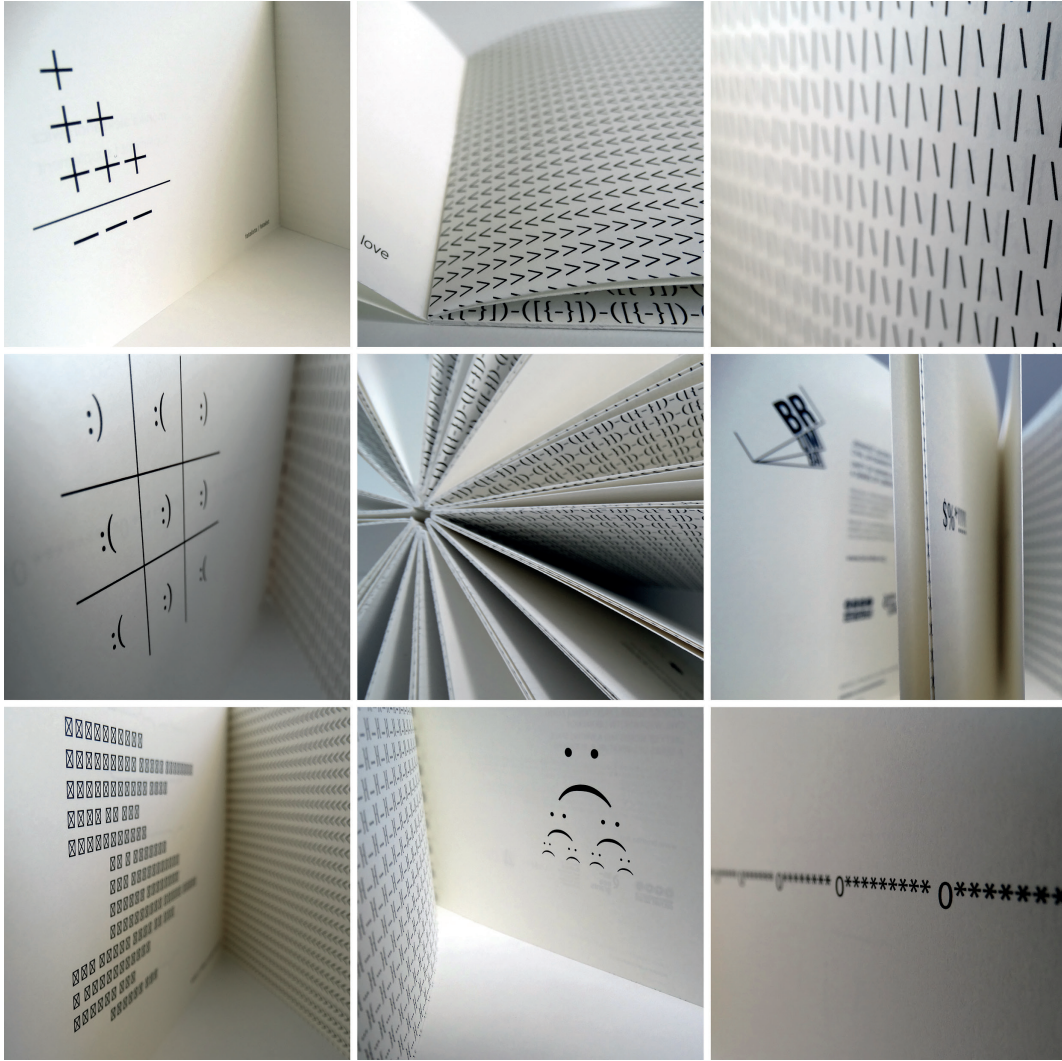
23 <https://www.asp.wroc.pl/?module=News&controller=Read&action=news&id=12590> [dostęp: 03.05.2019].

W 2019 roku, na życzenie kuratora wystawy prof. Roberta Wolaka, książka została zaprezentowana na wystawie *Inspiracje matematyczne w sztuce. Formy i Liczby IV*, w ramach Jubileuszowego Zjazdu Matematyków Polskich w 100-lecie Polskiego Towarzystwa Matematycznego w Krakowie²⁴. Wystawa odbyła się w dwóch krakowskich galeriach: Galerii ASP oraz w Galerii *Pryzmat*. W pierwszej z nich, która odbyła się w dniach 4 września – 3 października 2019, prezentowano dzieła artystów: Krzysztof Bucki, Mieczysław Tomasz Janikowski, Zbigniew Makowski, Jacek Sempoliński, Mikołaj Smoczyński, Waław Szpakowski, Lech Tomaszewski, Marian Warzecha, Ryszard Winiarski. W drugiej, trwającej w dniach 2–13 września 2019, miałam zaszczyt zaprezentować się pośród następujących artystów, posługujących się w swojej twórczości matematyką: Antoni Haska, Barbara Bańda, Tamara Berdowska, Zbigniew Biel, Anna Drozd-Tutaj, Jerzy Grochocki, Krzysztof Klimek, Łukasz Konieczko, Kamil Kuzko, Kinga Nowak, Leszek Oprządek, Ewa Rosiek-Buszko, Jacek Sroka, Jan Tutaj.

24 <http://karnet.krakow.pl/33815-krakow-formy-i-liczby-iv-inspiracje-matematyczne-w-sztuce> [dostęp: 29.08.2019].

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia*, międzynarodowy projekt: BRUMBA.
Jedność słowa z przestrzenią zapisu. Cykl wydawnictw liberackich, 2015
<https://youtu.be/IpEPmlODhGA>

Monika Aleksandrowicz, *Suplement*, międzynarodowy projekt: BRUMBA.
Jedność słowa z przestrzenią zapisu. Cykl wydawnictw liberackich, 2015
<https://youtu.be/ilpSDYLeaf4>

Rozdział IV

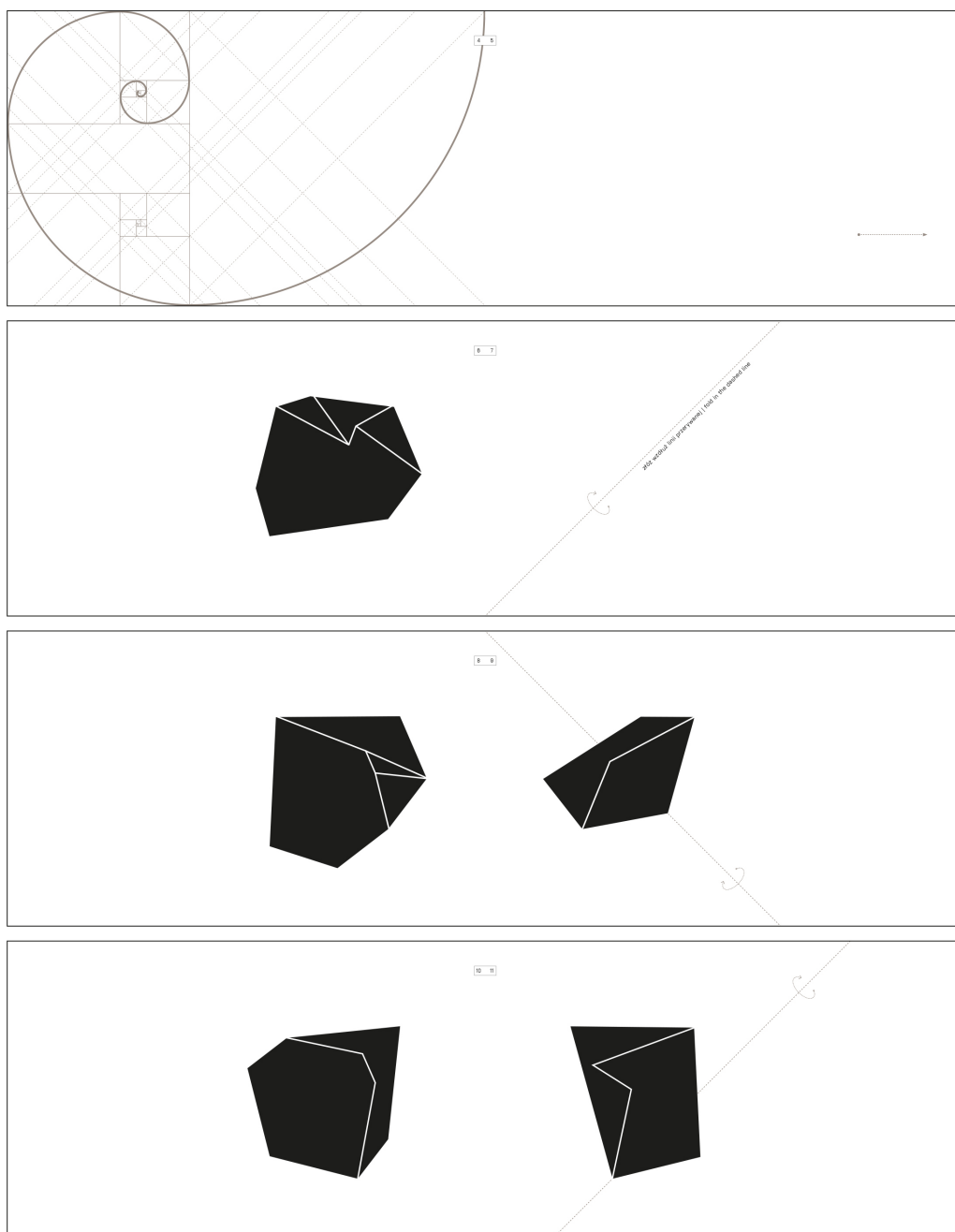
Modyfikacje wizualne książki artystycznej będącej przedmiotem pracy doktorskiej

Część 1. *Semiografia 1.0*

Moja praca doktorska jest efektem przemyśleń i pracy nad wiodącym dla mnie motywem znaku, ulegającego przekształceniom i modyfikacjom oraz problematyką książki artystycznej tym zmianom podlegającej. Poszukuję przy tym pewnej logiki, przekonującego porządku. Sam proces budowania kolejnych rozwiązań jest dla mnie bardzo satysfakcjonujący i wartościowy. Zmusza do narzucania sobie dyscypliny, ale jest też na tyle kreatywny, by nie ograniczyć się jedynie do przewidywalnego efektu. Korzystam z poprzednich realizacji i rozwiązań, za każdym razem dodając nowe propozycje.

Przyczyną, dla której nie chciałam rozstać się z książką *Semiografia*, była wspomniana wcześniej wystawa *Inspiracje matematyczne w sztuce. Formy i Liczby IV*, w ramach Jubileuszowego Zjazdu Matematyków Polskich w 100-lecie Polskiego Towarzystwa Matematycznego w Krakowie. Kurator wystawy prof. Robert Wolak, aby pokazać jak największą liczbę stron książki, rozłożył ją i pokazał w gablocie. To zainspirowało mnie do innego myślenia o książce, która była zaprojektowana tak, by w procesie użytkowania stawała się innym obiektem. Podczas ekspozycji odbiorca właściwie został pozbawiony możliwości interwencji, nie mógł już jej modyfikować, wpływać na jej kształt. Zostały same formy geometryczne, które stały się samowystarczalne.

Kiedy projektowałam książkę *Semiografia*, te elementy geometryczne powstały jako ostatnie. Zastosowałam odwróconą chronologię realizacji, aby zostały one podporządkowane formie, którą odbiorca mógł zobaczyć dopiero po złożeniu stron według prostej dwujęzycznej instrukcji: „złóż wzdłuż linii przerywanej | fold in the dashed line”. Myśli, jakie zaczęły mi towarzyszyć po krakowskiej wystawie, wpłynęły na obecny kształt tej części realizacji. Sięgnęłam również do mojej *Książki otwartej 3* z 2010 roku i powtórzonej, już w innej odsłonie w 2015 roku.

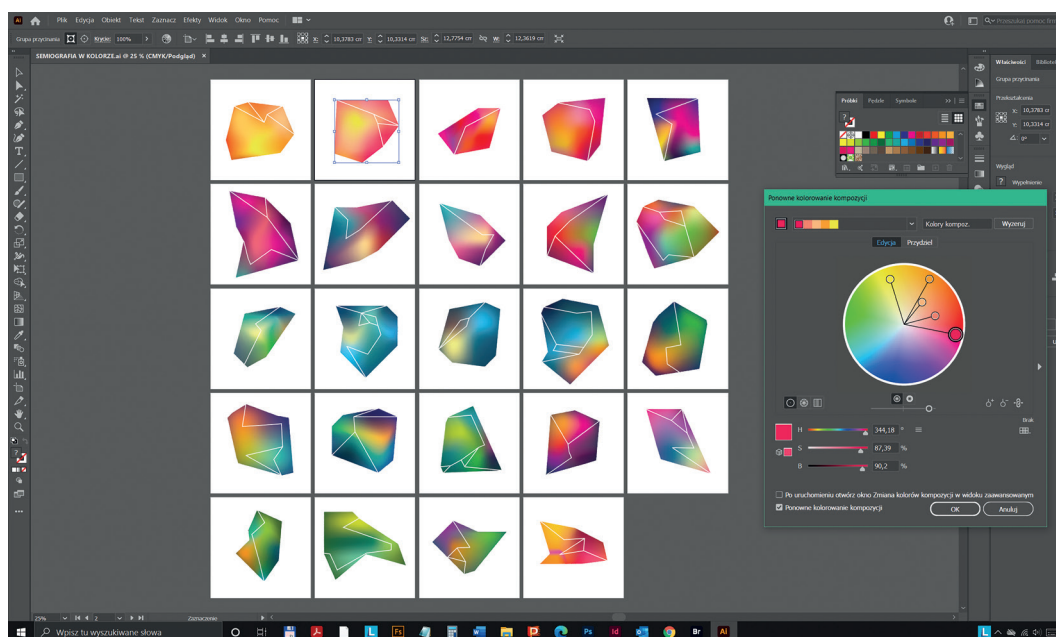

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia*, przykładowe rozkładowki książki

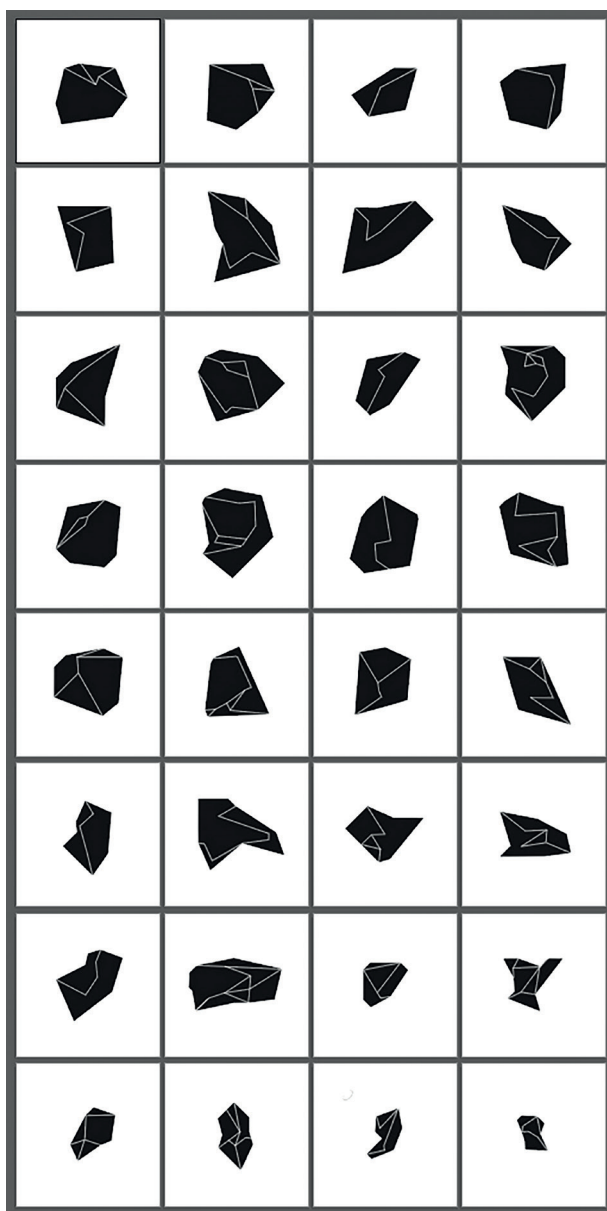
Realizacje zatytułowane *Semiografia 1.0* i przedstawione powyżej na fotografiach dokumentujących ich ekspozycję, to tylko część z alfabetu 32 znaków-prac, wynikających z przyjętej koncepcji. Ta liczba może jednak ulec zmianie, gdy zmieni się założenia i włączy się te znaki, które są efektem modyfikacji. Wówczas ich liczba

mogłaby wynosić już ponad 300. Jednak taka nadprodukcja nigdy nie była moim celem. Rozwojowość projektu mogę jednak w przyszłości wykorzystać w animacji filmowej. Obiekty widoczne na dokumentacji fotograficznej są zrealizowane w skali 1095% w odniesieniu do znaków użytych w książce i z racji użytego materiału – pleksi – są bardzo ciężkie. Aby prace mogły być dobrze wyeksponowane, zastosowałam specjalny sposób montażu elementów podtrzymujących obiekty.

Zmiany kolorystyczne znaków realizowałam przy pomocy koła barw i starałam się wykorzystać potencjalnie najbardziej intensywne zestawienia, aby zasugerować wrażliwemu na barwę odbiorcy napięcia, jakie wynikają już z samego kształtu i zastosowanych podziałów. Ponieważ od początku wiedziałam, że prace będą realizowane przy pomocy druku cyfrowego – pliki przygotowane zostały w przestrzeni kolorystycznej CMYK (Coated FOGRA39) w programie Illustrator.

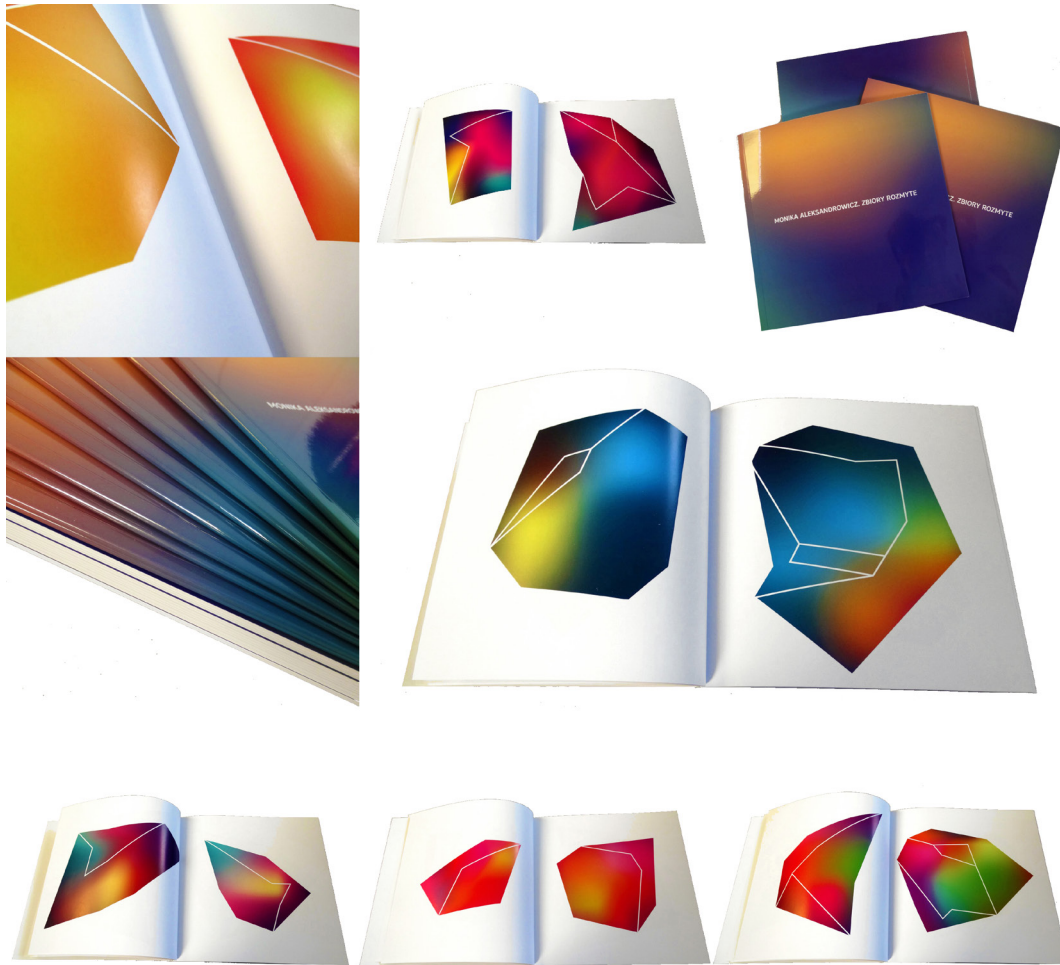

Zrzut ekranu podczas modyfikacji kolorystycznej projektu *Semiografia 1.0*

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia 1.0*, 32 szt., 40×40 cm, nadruk na płótnie

Podstawowe znaki zostały przeze mnie zrealizowane również przy pomocy czarnego nadruku na płótnie w formacie 40×40 cm i stanowiły integralną część ekspozycji.

Monika Aleksandrowicz, *Zbiory rozmyte, cz. II* [na bazie projektu *Semiografia*]
książka towarzysząca wystawie *Zbiory rozmyte*, Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej
21.12.2019–13.01.2020

Dodatkowym dopełnieniem części projektu, zatytułowanej *Semiografia 1.0*, było przygotowanie klasycznej formy wydawniczej, w formacie 20×20 cm. Książka została wydana w nakładzie 50 sztuk. Składa się z przygotowanych wcześniej barwnych elementów, które zebrałam i wydałam w tej właśnie formie. Zrealizowałam unikatowy nowatorski projekt, który zapewne czytelnicy, jak i wydawcy przyjęli jako dzieło koneserskie, biały kruk.

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia 1.0*, 6 elementów, nadruk na pleksi o grubości 10 mm, wystawa indywidualna *Zbiory rozmyte*, Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej 21.12.2019–13.01.2020

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia 1.0*, 6 elementów, nadruk na pleksi o grubości 10 mm, wystawa indywidualna *Zbiory rozmyte*, Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej 21.12.2019–13.01.2020

Modyfikacje wizualne książki artystycznej będącej przedmiotem pracy doktorskiej

Część 2. *Semiografia 2.0*

W trakcie pracy nad częścią 1, *Semiografii 1.0*, zrodził się kolejny pomysł na to, jak mogę pogłębić i eksplorować ideę modyfikacji wizualnej książki artystycznej. W części 2 powróciłam do inspiracji złotym podziałem. Powrót do rozwiązań zastosowanych w pracy *Semiografia*, którą zrealizowałam jeszcze w 2015 roku, pozwolił mi na opracowanie nowych zasad.

Na realizację celu pozyskałam środki finansowe w ramach programu stypendialnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura w sieci*.

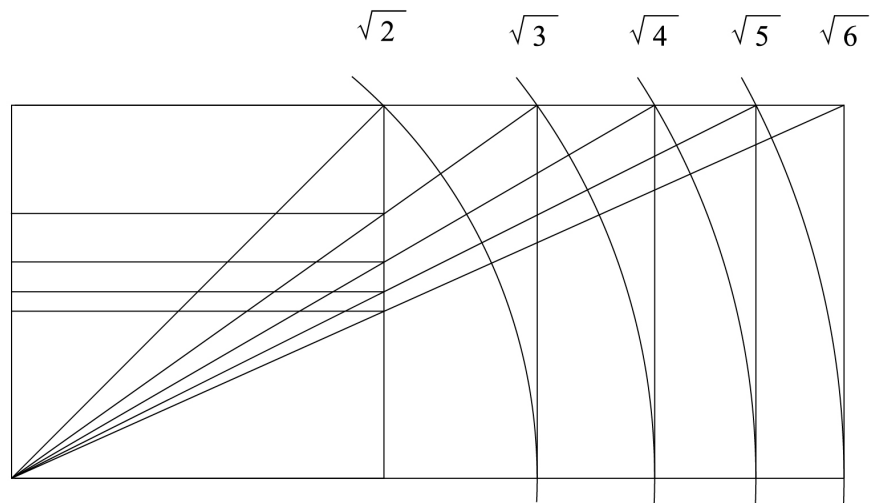
Celem mojego projektu było propagowanie książek artystycznych, opierających się na ścisłych regułach matematycznych. I podobnie jak w literaturze – starałam się przełamywać konwencje, poszerzać poznanie i rezygnować z linearności. Powracam do moich wcześniejszych pomysłów i realizacji, nadając im nowe sensory i znaczenia.

Zamysł projektu polegał na realizacji zestawu figur geometrycznych i ich układzie względem siebie, którego celem było generowanie kolejnych nowych form. Pomysł ten okazał się dla mnie na tyle odkrywczy, że otworzył perspektywę nowych wizualnych i interaktywnych działań. Poszczególne propozycje projektu były wykonywane w postaci PDF, JPG, dokumentowane fotograficznie i umieszczane w przestrzeni internetu.

Na całość projektu składa się **6 książek-unikatów**, zrealizowanych na kafelkach w formacie 10×10 cm, wykonanych z PCV o grubości 5 i 2 mm, łączonych białą introligatorską taśmą bawełnianą oraz folią samoprzylepną z nadrukiem grafik. W efekcie – na pojedynczą pracę składa się 16 elementów z dwustronnym nadrukiem (w całości do cyklu zostało użytych $16 \times 6 = 96$ elementów i 192 naklejone grafiki). Każdy projekt złożony w inny, specjalnie opracowany sposób, uzależniony jest od metody łączenia poszczególnych elementów oraz od grubości użytego materiału.

Powyższy cykl realizacji ściśle odpowiada na zagadnienie użycia matematyki w projektowaniu graficznym, ściśle opiera się o siatkę (tzw. *grid*), którą zbudowałam,

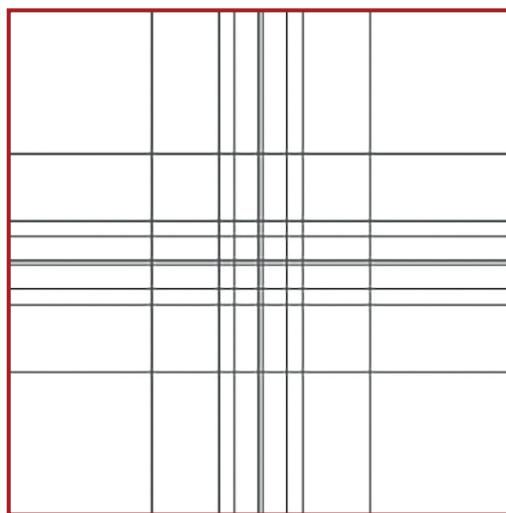
na zasadzie złotych proporcji, wynikających z podziału kwadratu i wyliczeń tych matematycznych proporcji, które przedstawiłam graficznie.

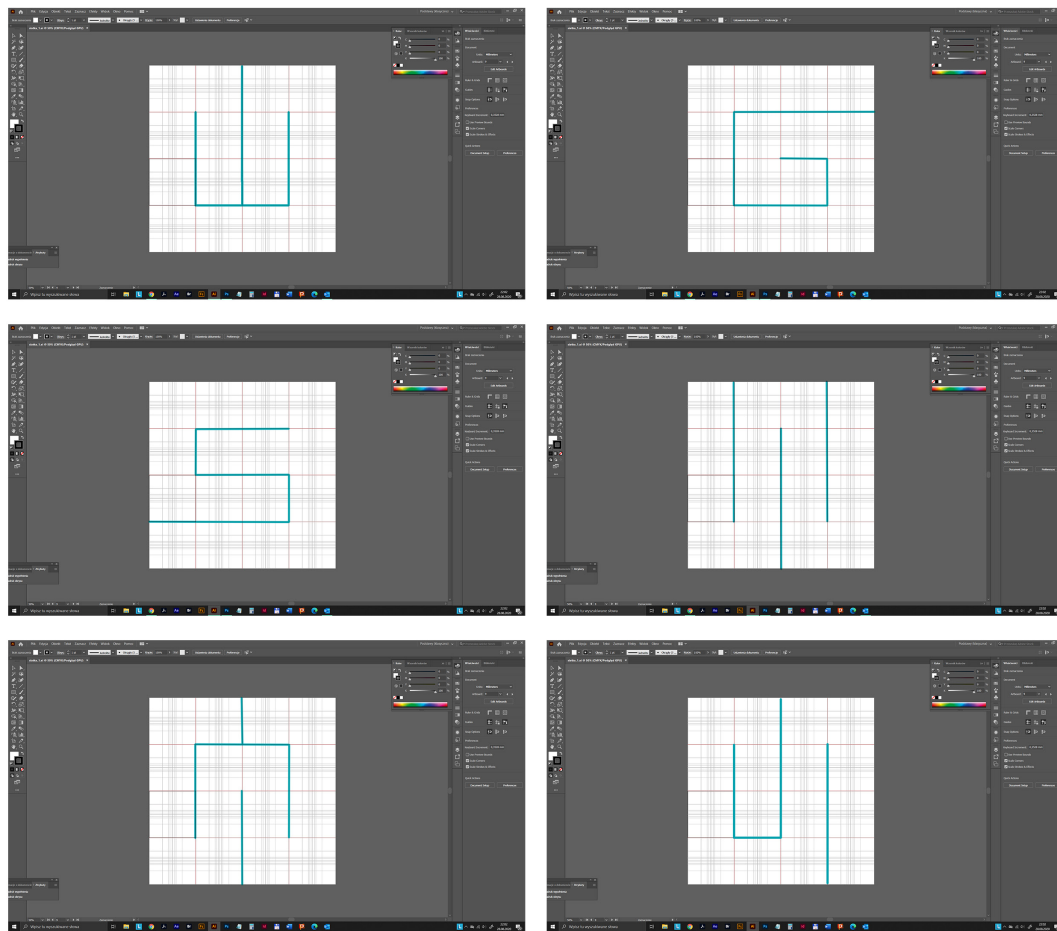
$$x = \frac{1}{\sqrt{a}} = \frac{\sqrt{a}}{a}$$

Wzór na obliczanie wysokości, gdzie x stanowi wysokość podziału kwadratu

W efekcie – powstaje podział kwadratu, który zwielokrotniony i obrócony względem własnej osi tworzy nam siatkę.

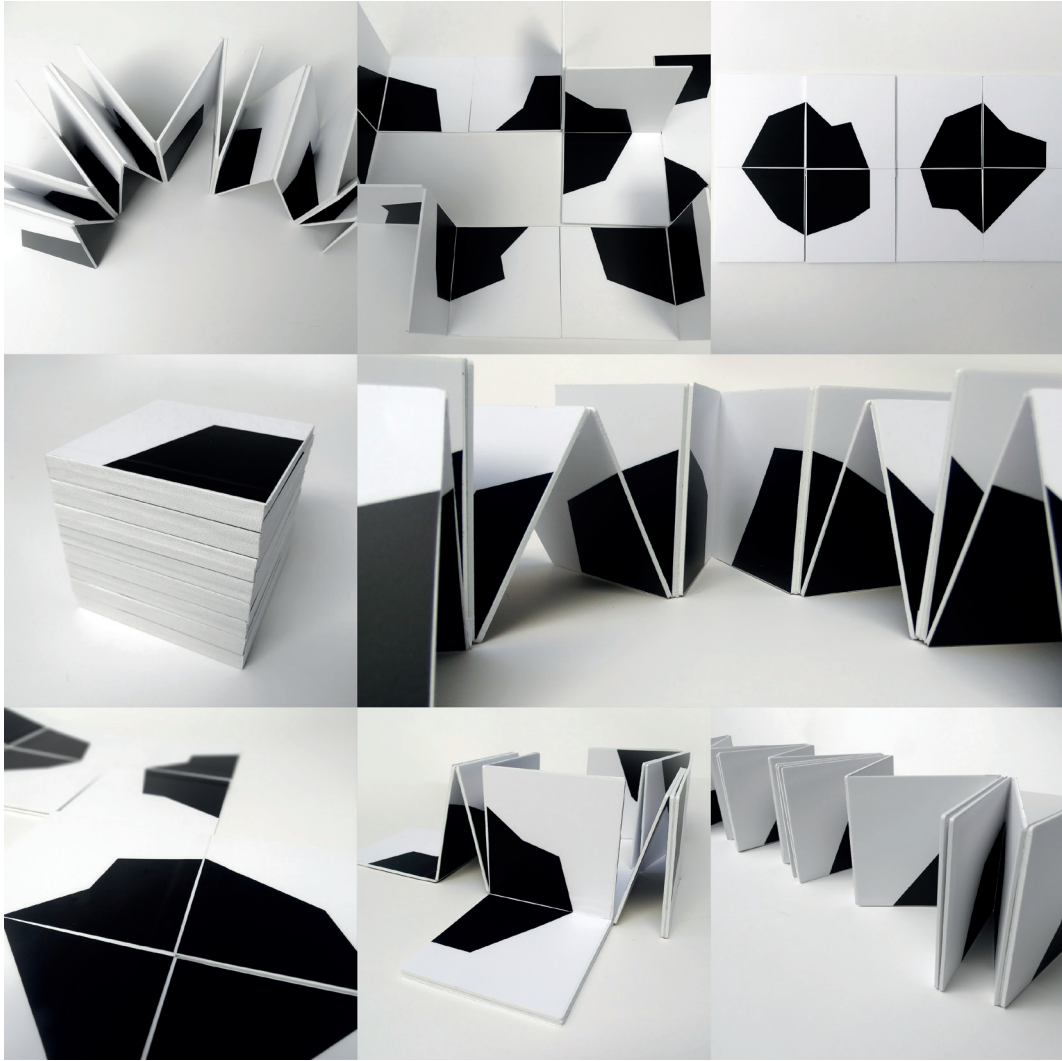
Siatka stanowi bazę, na którą naniesione są elementy graficzne, dające możliwość składania ich w taki sposób, aby zawsze po złożeniu stanowiły graficzną całość.

Zrzuty ekranu podczas projektowania siatki linii cięć zastosowanych w realizacji *Semiografia 2.0*

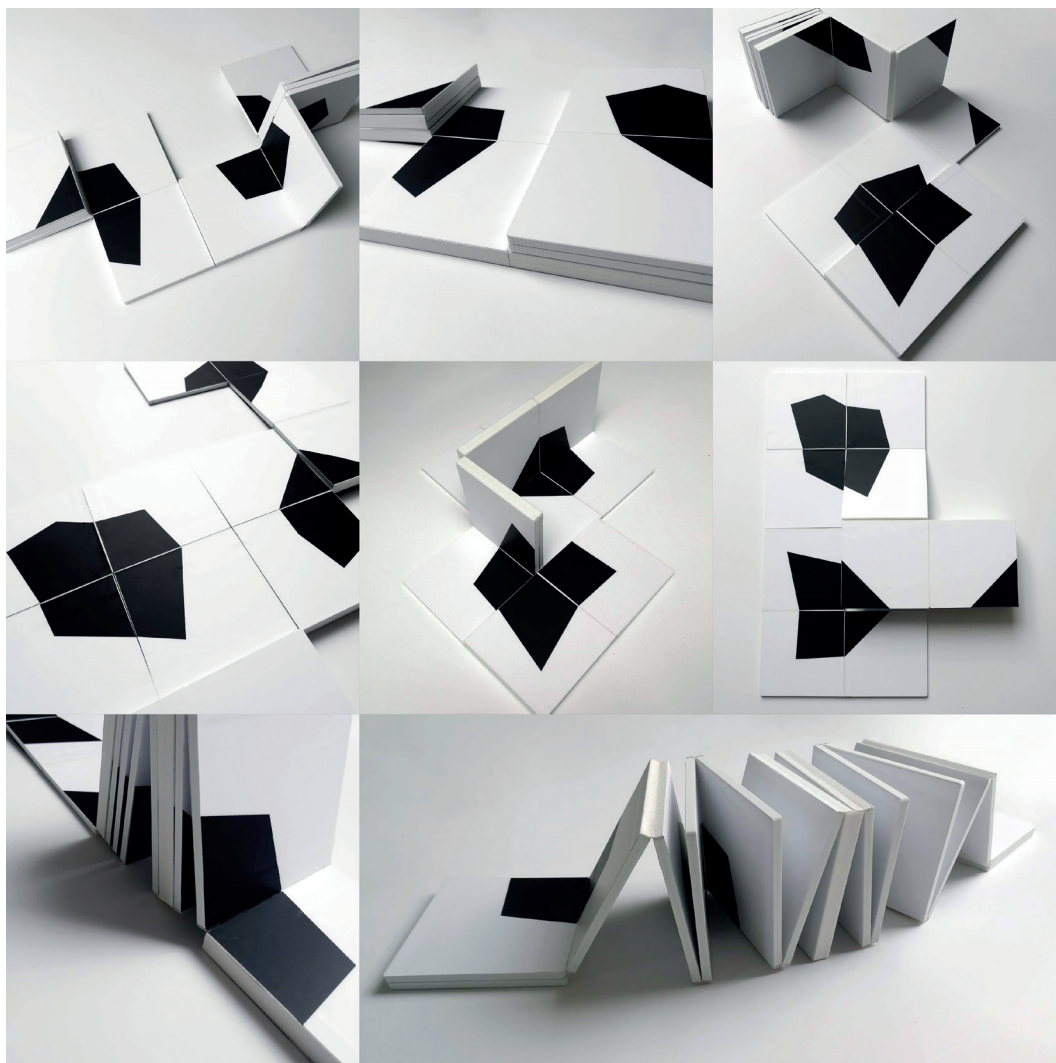
Wizualną notatkę z procesu projektowania umieściłam pod linkiem: https://youtu.be/g_Fdt5K17gg

W efekcie, powstało 6 obiektów-książek, które można łączyć ze sobą, ale też można w swobodny sposób ze sobą zestawiać.

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia 2.0*, 3 szt., 80×100×100 mm
3 szt., 32×100×100 mm, PCV, nadruk na folii, 2020

Link do prezentacji: <https://youtu.be/qSb8bIbu3ZQ>

Monika Aleksandrowicz, *Semiografia 2.0*, 3 szt., 80×100×100 mm
 3 szt., 32×100×100 mm, PCV, nadruk na folii, 2020

Przy tej okazji powstały również 3 książki unikatowe, zrealizowane w formacie 40×20 cm. Wydruki cyfrowe o wysokiej jakości są efektem pracy w programach graficznych Photoshop i BlackInk, złożonych do druku w programie InDesign firmy ADOBE. Skupiają się one na nowym kierunku moich zainteresowań – na pisaniu asemicznym.

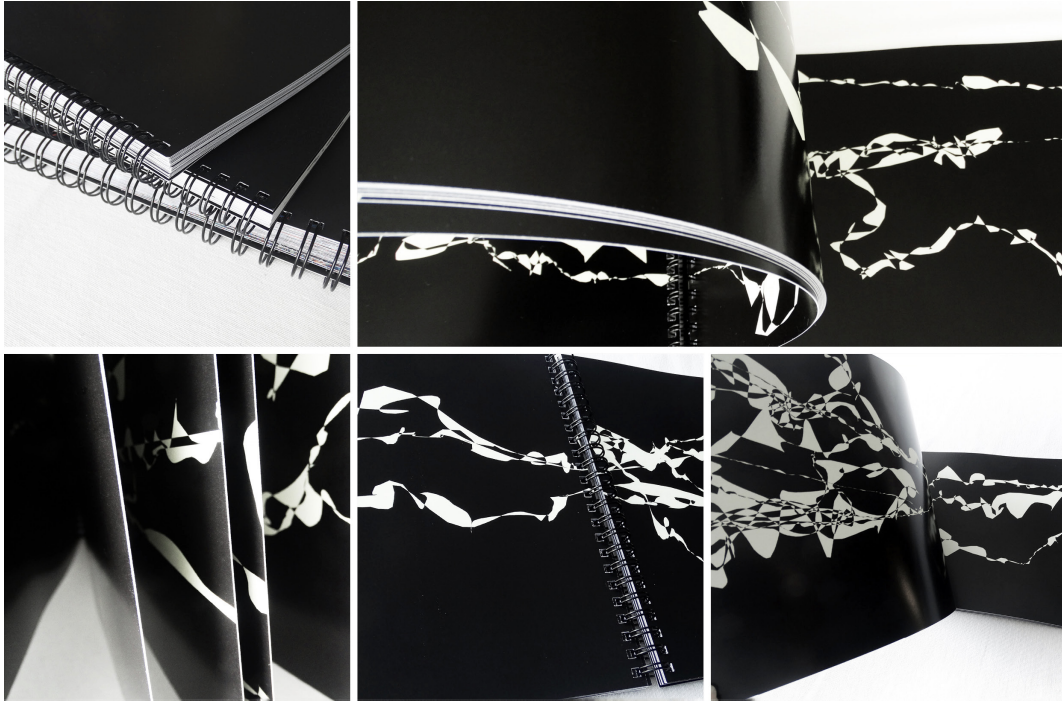
Pismo asemiczne, będące głównym aspektem ostatnich trzech realizacji, jest zjawiskiem z pogranicza sztuki i literatury, a inspirowane jest pismem ręcznym. Istotne dla mnie było zastosowanie specjalnie przygotowanego algorytmu cyfrowego i spełnienie określonych warunków logicznych. W efekcie powstały estetyczne kompozycje wizualnie.

Pismo asemiczne to sztuka płynnych znaków, które stały się poematem do oglądania i polem dla wyobraźni. Początkowo realizowałam prace w czerni i w bieli, jak przystało na tekst pisany. Projekt *Symetrie* odbiega już od narzuconej sobie konwencji pracy w skali szarości. Grafika w tym zestawie prac markuje związek ze słowem, które jednak nim nie jest. Różnorodność układów asemicznych tekstów wyzwala chęć ciągłego przekładania kartek w albumie.

Prezentowane poniżej i opisane w dużym skrócie prace noszą tytuł: *asemic writing E1*, książka 40×20 cm, 44 strony [unikat], *asemic writing E2*, książka 40×20 cm, 44 strony [unikat], *s y m e t r i e | s y m m e t r i e s*, książka 40×20 cm, 84 strony [unikat]. Pomimo że nie są zasadniczą częścią mojego doktoratu, pragnę zaznaczyć ich obecność jako kolejną sferę moich zainteresowań wizualnych.

Monika Aleksandrowicz, *asemic writing E1*, książka 40×20 cm, 44 strony [unikat], 2020

Monika Aleksandrowicz, *asemic writing E2*, książka 40×20 cm, 44 strony [unikat], 2020

Monika Aleksandrowicz, *symetrie | symmetries*, książka 40×20 cm, 84 strony [unikat], 2020

W trakcie realizacji omawianych w doktoracie książek artystycznych oraz obiektów książkowych dokumentowałam ten proces. Powstały również filmy, animacje filmowe, mające na celu pogłębienie doświadczeń wizualnych. Właściwa prezentacja projektów znajduje się na specjalnie dla tego celu stworzonej stronie internetowej: www.semiografia.art

Projektom towarzyszy promocja internetowa działań.

Projekty i grafiki

<https://photos.app.goo.gl/ANSp7HKAH7bujTQZ9>

<https://photos.app.goo.gl/yGFtie2GeAy38NVr6>

<https://photos.app.goo.gl/v3HSvmQzFAi9qPPf7>

<https://photos.app.goo.gl/jLLZKw9zJiQ9puHa7>

Filmy prezentujące projekty i grafiki

https://www.youtube.com/watch?v=_nvSkjOjV9o&feature=youtu.be

<https://youtu.be/qSb8bIbu3ZQ>

<https://youtu.be/ndEpPgBgNWk>

https://youtu.be/g_Fdt5K17gg

<https://youtu.be/WuJ3Yt59oG0>

<https://youtu.be/kfjwFN3vgUM>

Promocja projektu *Semiografia* w mediach społecznościowych

https://www.instagram.com/arte_buena/channel

<https://www.facebook.com/aleksandrowicz.art>

<https://www.facebook.com/nagranicyliberatury>

ZAKOŃCZENIE

Opisanie i analiza prac – ujętych w doktoracie *Książka artystyczna generująca modyfikacje wizualne* – umożliwiły mi podsumowanie ważnej części mojej drogi twórczej. Uświadomiło mi to, i utwierdziło w przekonaniu, że wybór geometrii jako podstawy mojego projektu jest dla mojej świadomości i warunków zewnętrznych, w jakich przyszło mi funkcjonować, najlepszym z możliwych wyborów. Środowisko to sprzyja mojej metodologii pracy. Jest spójne z moim doświadczeniem. Możliwość realizowania pasji twórczej łączy mnie zarówno z tradycją, jak i z nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi XXI wieku. Sprzyja realizacji nowych zamierzeń artystycznych.

Zarówno prace składające się na cykl *Semiografia 1.0*, jak i prace seryjne *Semiografii 2.0* są efektem mojej pracy artystycznej nad doktoratem. Płynnie łączą się z wcześniejszymi poszukiwaniami – są one wynikiem teoretycznych oraz artystycznych zainteresowań i realizacji twórczych, a także doświadczeń i refleksji na ten temat. Konsekwentnie realizowałam zaplanowane działania. Wynikiem były nowe pomysły na kontynuacje rozwiązań systemowych, zastosowanych przy niniejszym projekcie artystycznym. Otworzyły się nowe możliwości dalszej eksploracji. Planuję rozwijać je w najbliższym czasie.

Z całą pewnością, książka artystyczna jest dla mnie istotnym medium. Możliwość wyrażenia siebie daje mi szansę na prowadzenie dialogu z odbiorcą, a ogromna różnorodność form dzieła i zastosowanie najnowszych technologii nadal pozostawia otwartą przestrzeń na rozwój tego gatunku.

BIBLIOGRAFIA

1. Aleksandrowicz Monika, *Semiografia*, Wrocław 2015.
2. Aleksandrowicz Monika, *Suplement*, Wrocław 2015.
3. Aleksandrowicz Monika, *Zbiory rozmyte, cz. II* [na bazie projektu *Semiografia*], Wrocław 2019.
4. Cassirer Ernst, *Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury*, Warszawa 1971.
5. Chwałczyk Jan, *Szkic do rozważań o stereotypie i asymetrii w sztuce. Wybór tekstów 1972–1996*.
6. Dróżdż Stanisław, *początekoniec. Pojęciokształty. Poezja konkretna. Prace z lat 1967–2007*, Wrocław 2009.
7. Eco Umberto, *Dzieło otwarte. Forma i nieokreśloność w poetykach współczesnych*, tłum. J. Gałuszka, L. Eustachiewicz, A. Kreisberg, M. Oleksiuk, Warszawa 1994.
8. Eco Umberto, *Lector in fabula*, tłum. P. Salwa, Warszawa 1994
9. Eco Umberto, *Nieobecna struktura*, tłum. A. Weinsberg, P. Bravo, Warszawa 1996.
10. Fajfer Zenon, *Liberatura, czyli literatura totalna. Teksty zebrane z lat 1999–2009*, Kraków 2010.
11. *Mediacja sztuki*, red. D. Milecka, seria wydawnicza Katedry Mediacji Sztuki, Wrocław 2019.
12. Saussure Ferdinand de, *Kurs językoznawstwa ogólnego*, Warszawa 1991.
13. Szpakowski Waclaw, *Linie rytmiczne 1883–1973*, Wrocław 2015.

Źródła internetowe

1. <http://blogi.mbplp.lodz.pl/blog/2011/06/07/liberatura-czyli-literatura-totalna-nowe-zjawisko-literackie/> [dostęp: 07.10.2015].
2. <http://www.bydgoszczinaczej.pl/kalendarium/monika-aleksandrowicz-w-bibliotece-glownej/> [dostęp: 24.10.2015].
3. http://www.niecodziennik.mbp.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=2798&Itemid=1 [dostęp: 10.12.2015].
4. <http://www.wydzialsztuki.up.krakow.pl/serdecznie-zapraszamy-na-otwarcie-miedzynarodowej-wystawy-grid/> [dostęp: 10.09.2016].
5. https://bj.uj.edu.pl/for-users/events/-/journal_content/56_INSTANCE_bQKfa6TjHAUE/4148353/114028744 [dostęp: 09.12.2015].

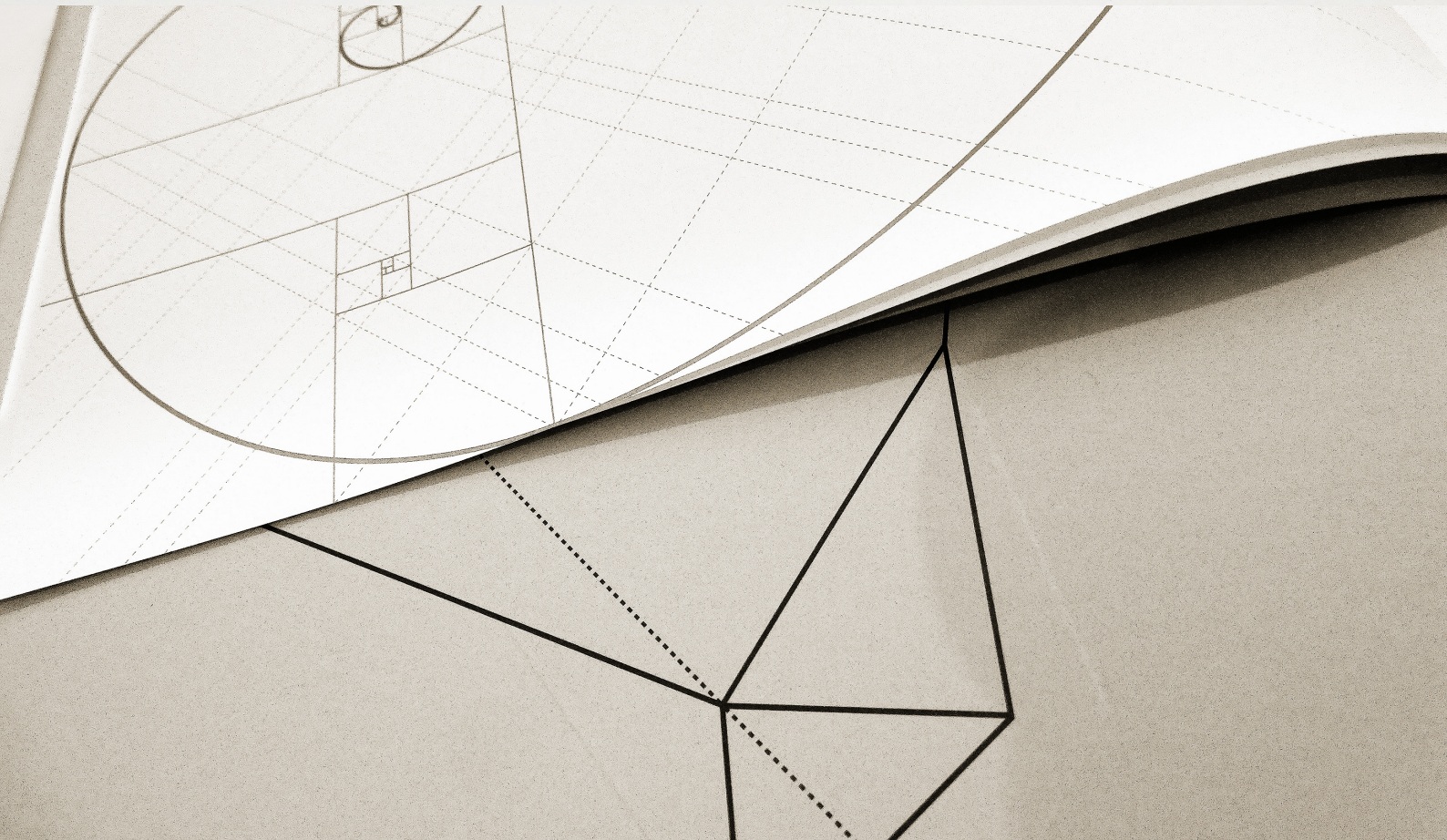
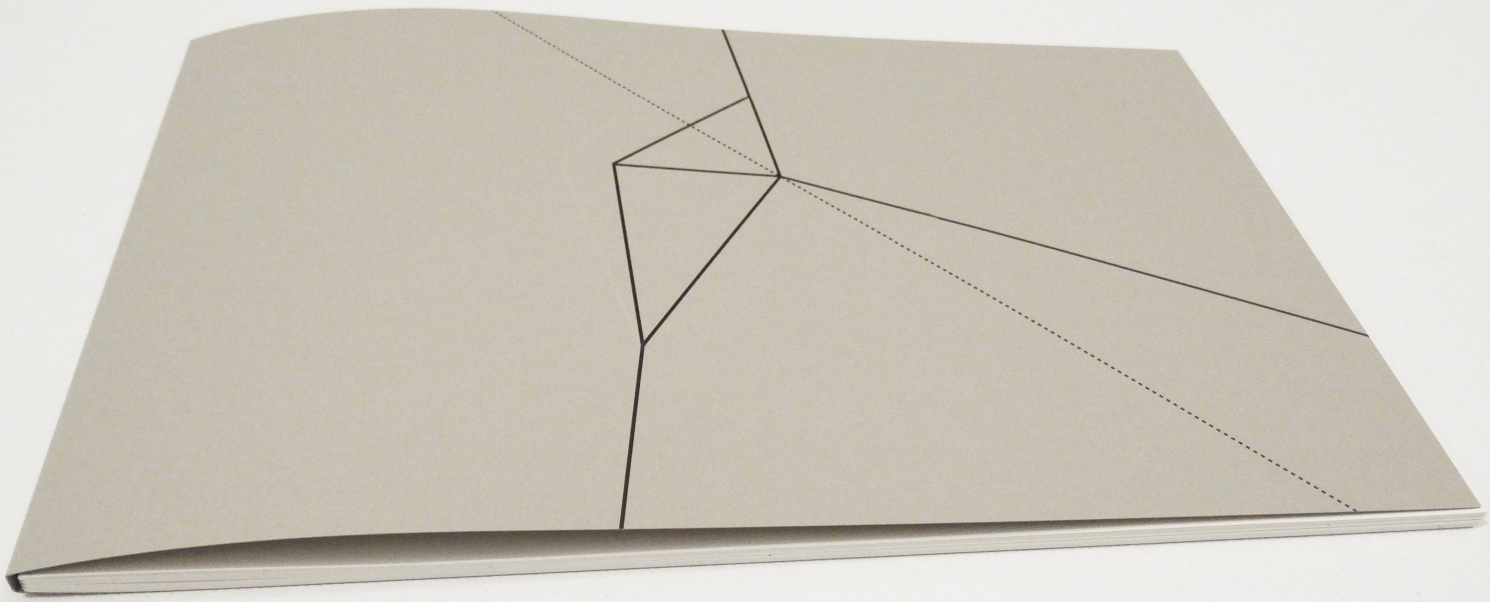
6. <https://drozdz.art.pl/> [dostęp: 10.04.2021].
7. <https://www.iso.org/standard/54796.html> [dostęp: 3.09.2009].
8. <https://www.liberatura.pl/> [dostęp: 10.04.2021].
9. <https://www.lubelska.tv/wiadomosci/984,spotkanie-z-monika-aleksandrowicz> [dostęp: 21.12.2015].
10. <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199688975.001.0001/acref-9780199688975-e-2219> [dostęp: 3.09.2009].
11. <https://www.wordmagicsoft.com/dictionary/es-en/semiograf%EDa.php> [dostęp: 8.04.2021].

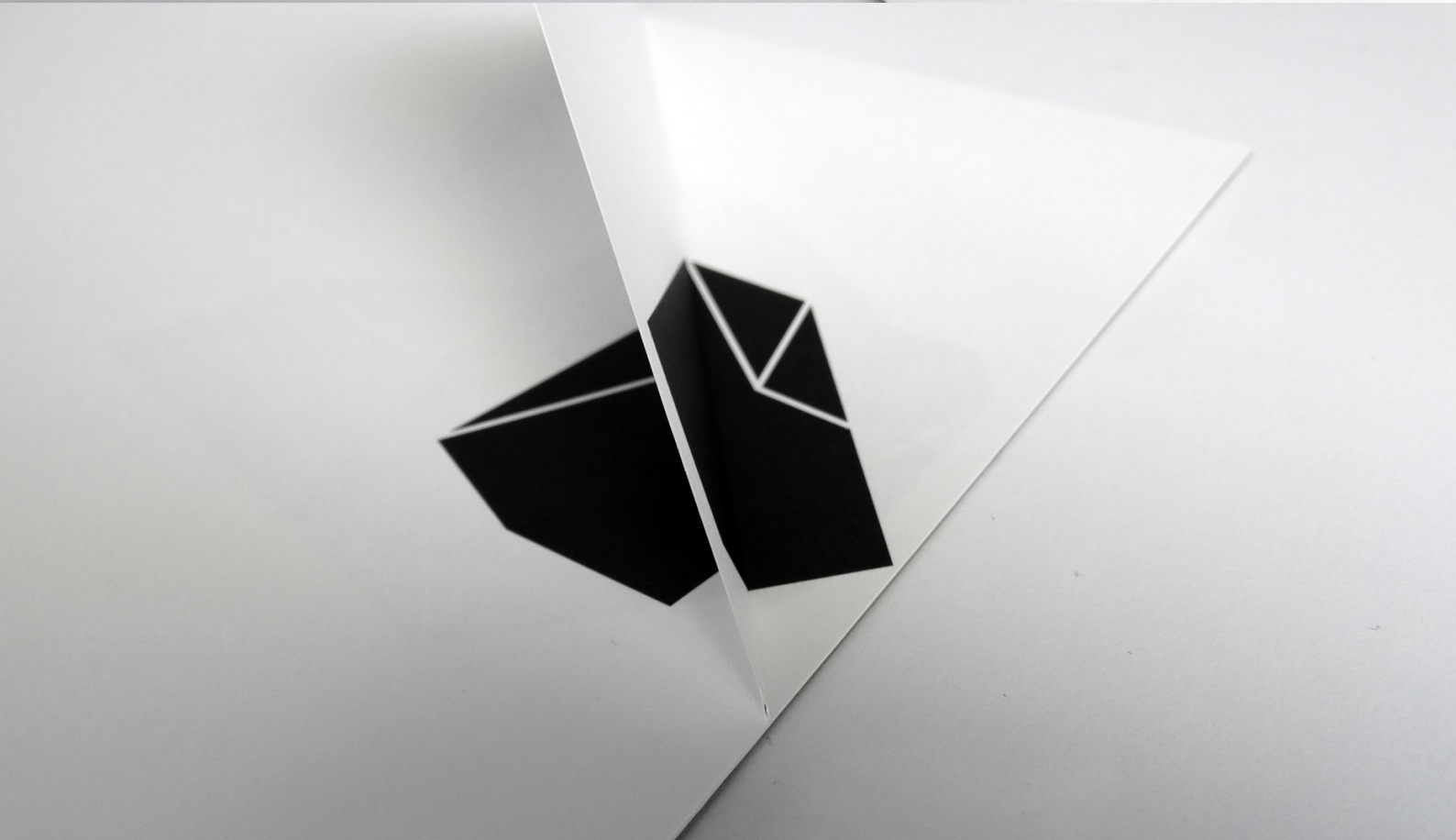
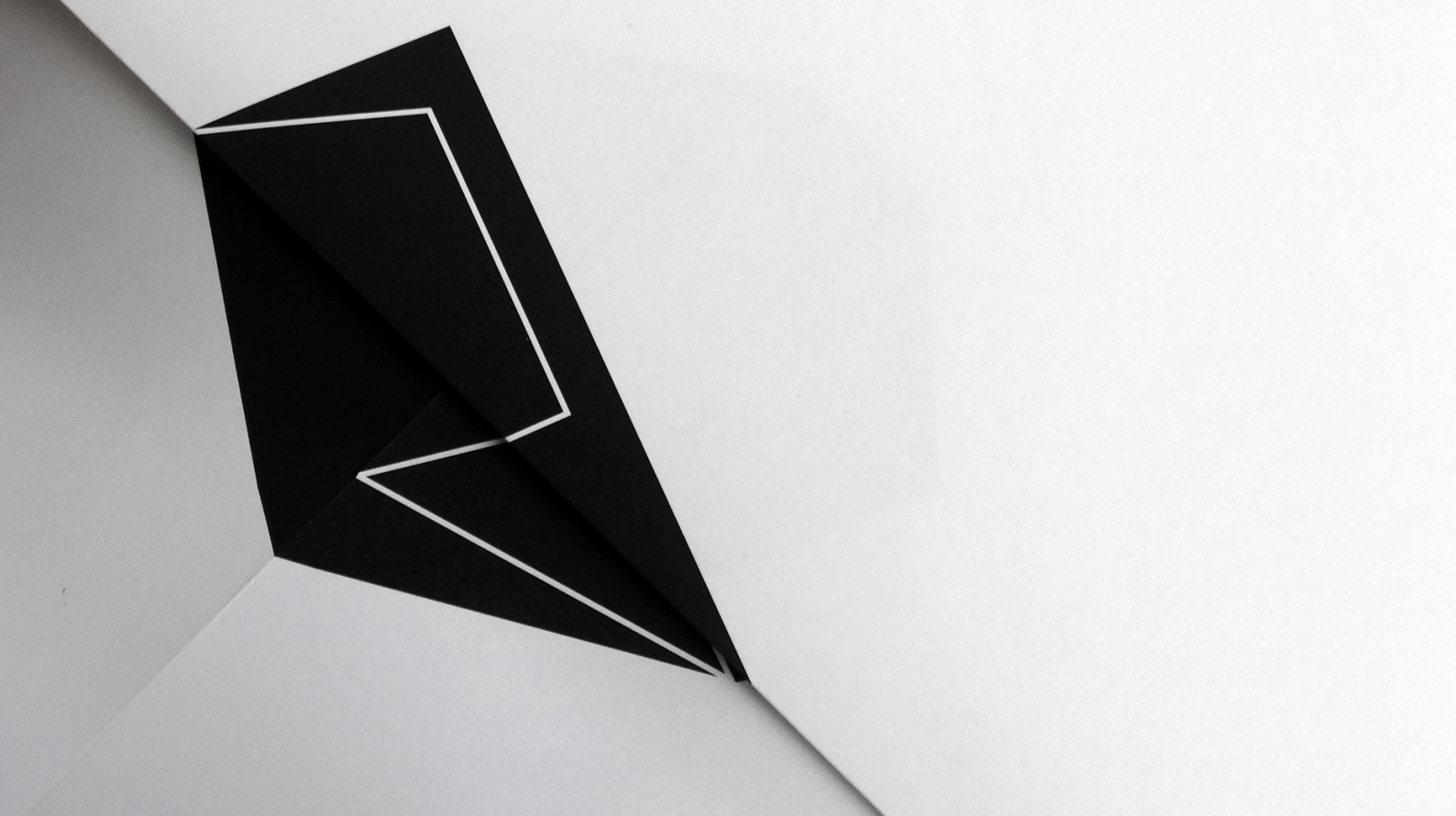
Dokumentacja realizacji przywołanych w rozprawie
SEMIOGRAFIA
SUPLEMENT

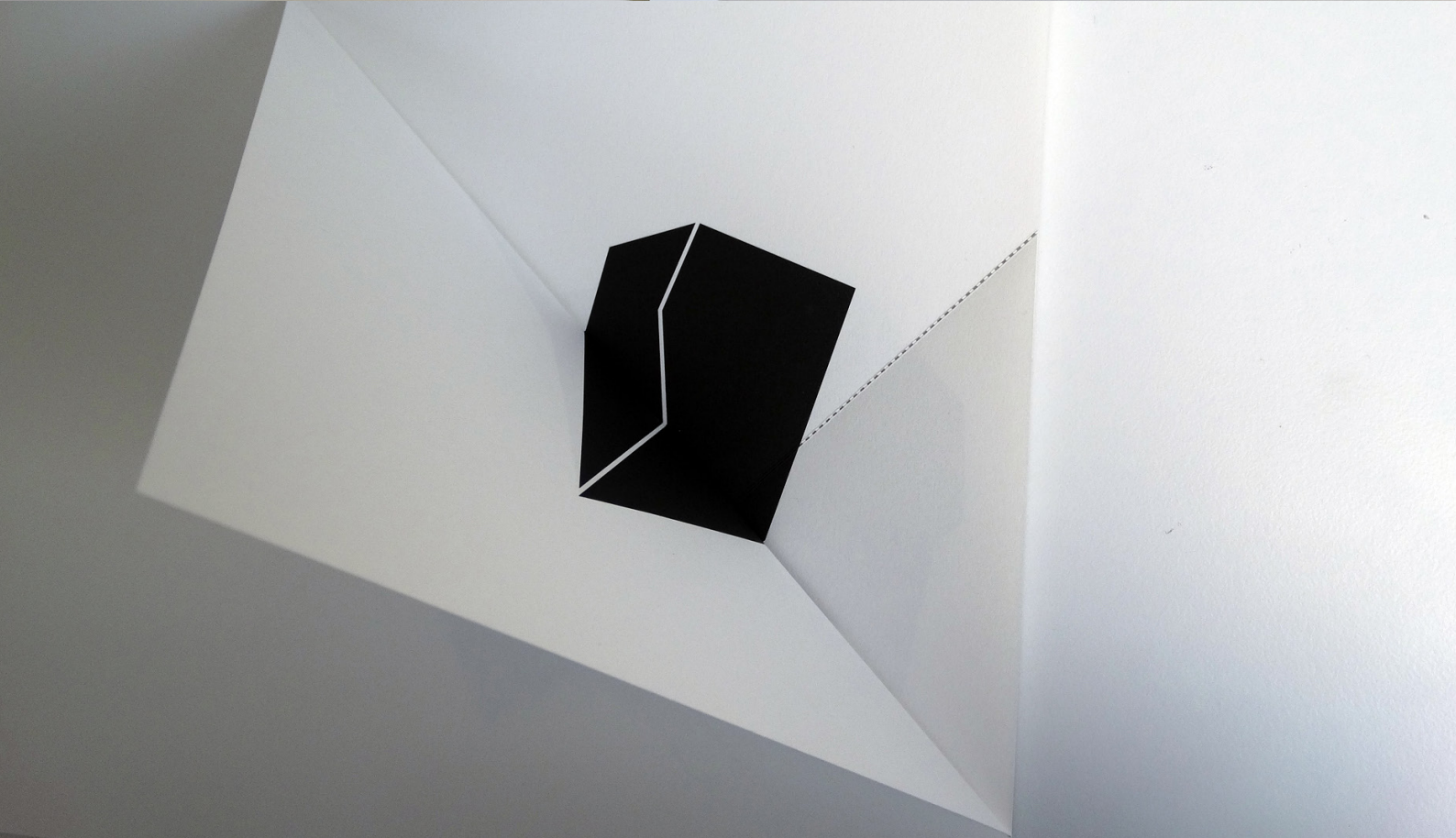
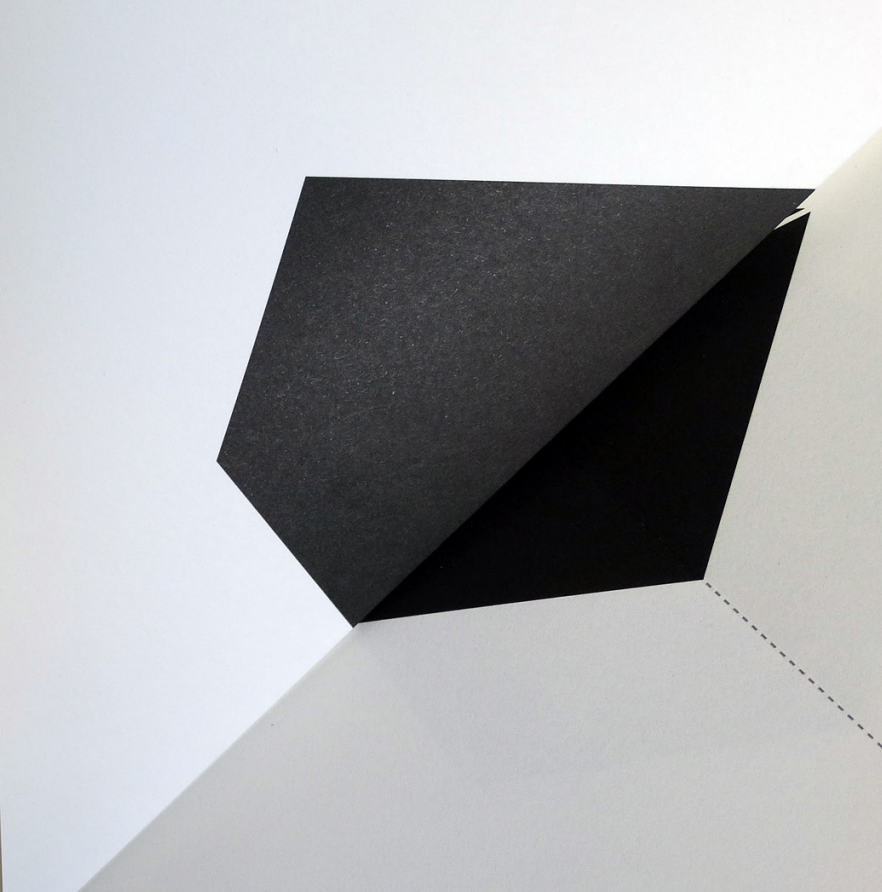
Wykonane w 2015 roku

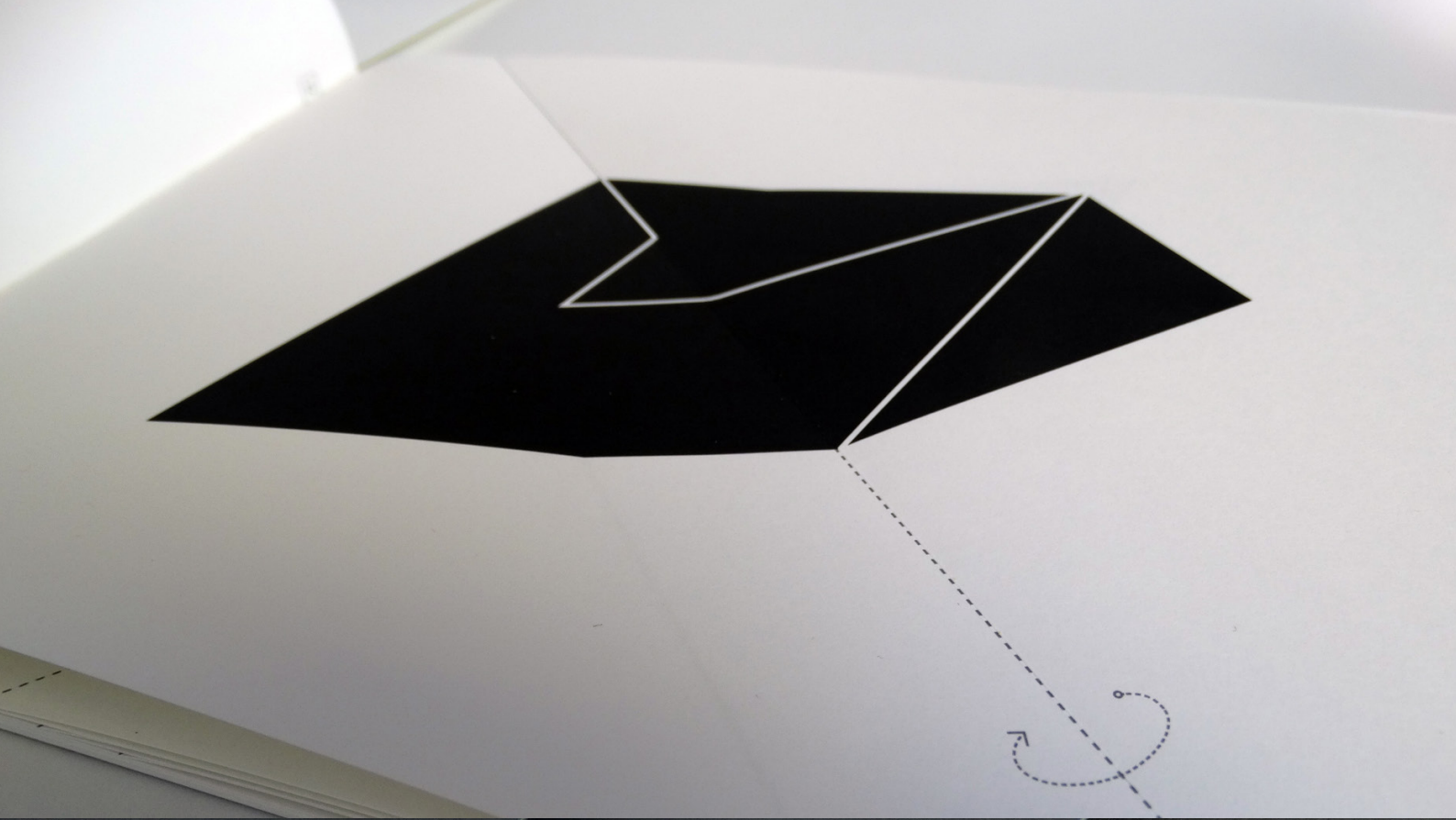
Semiografia 300×185,41 mm

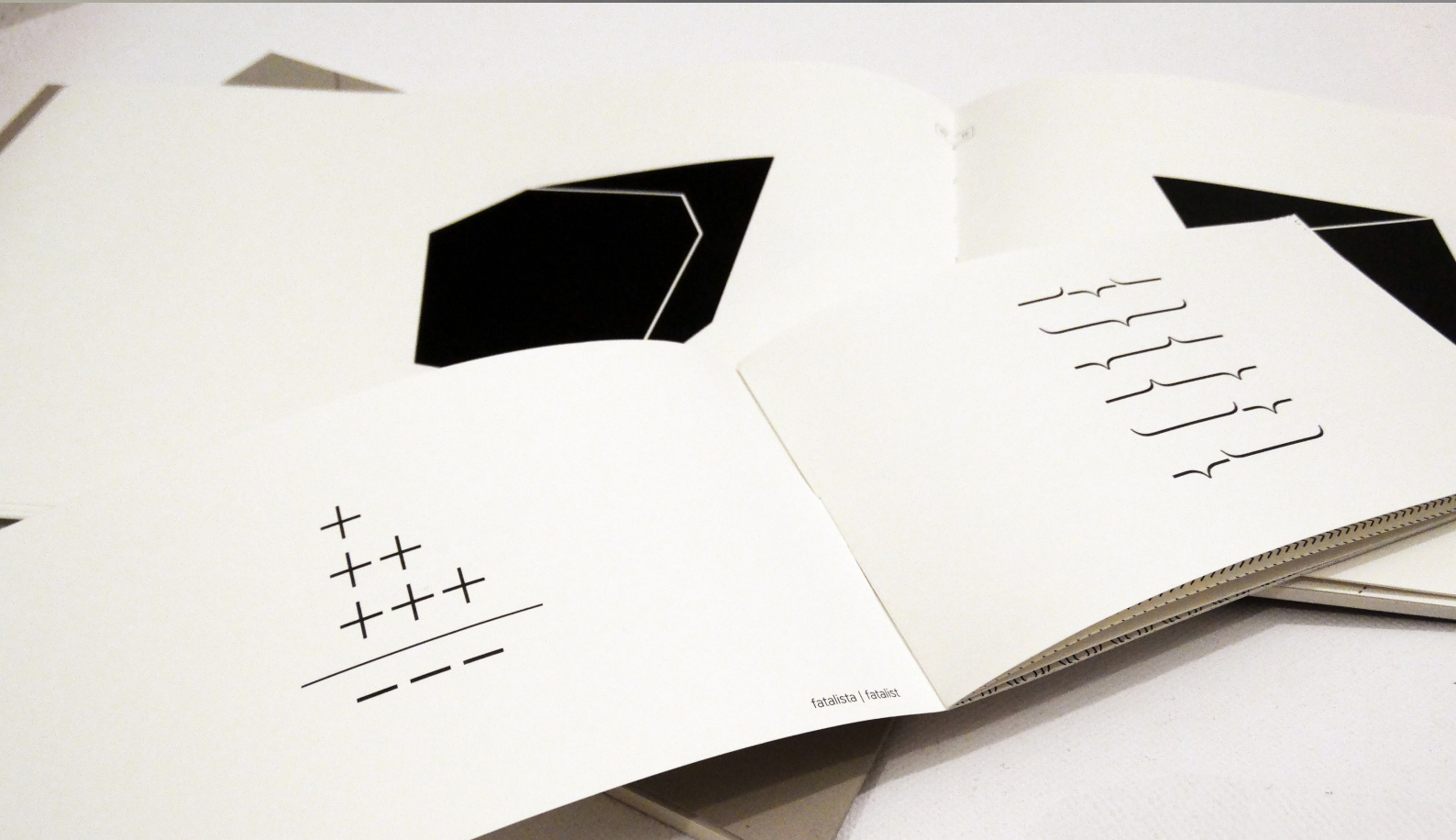
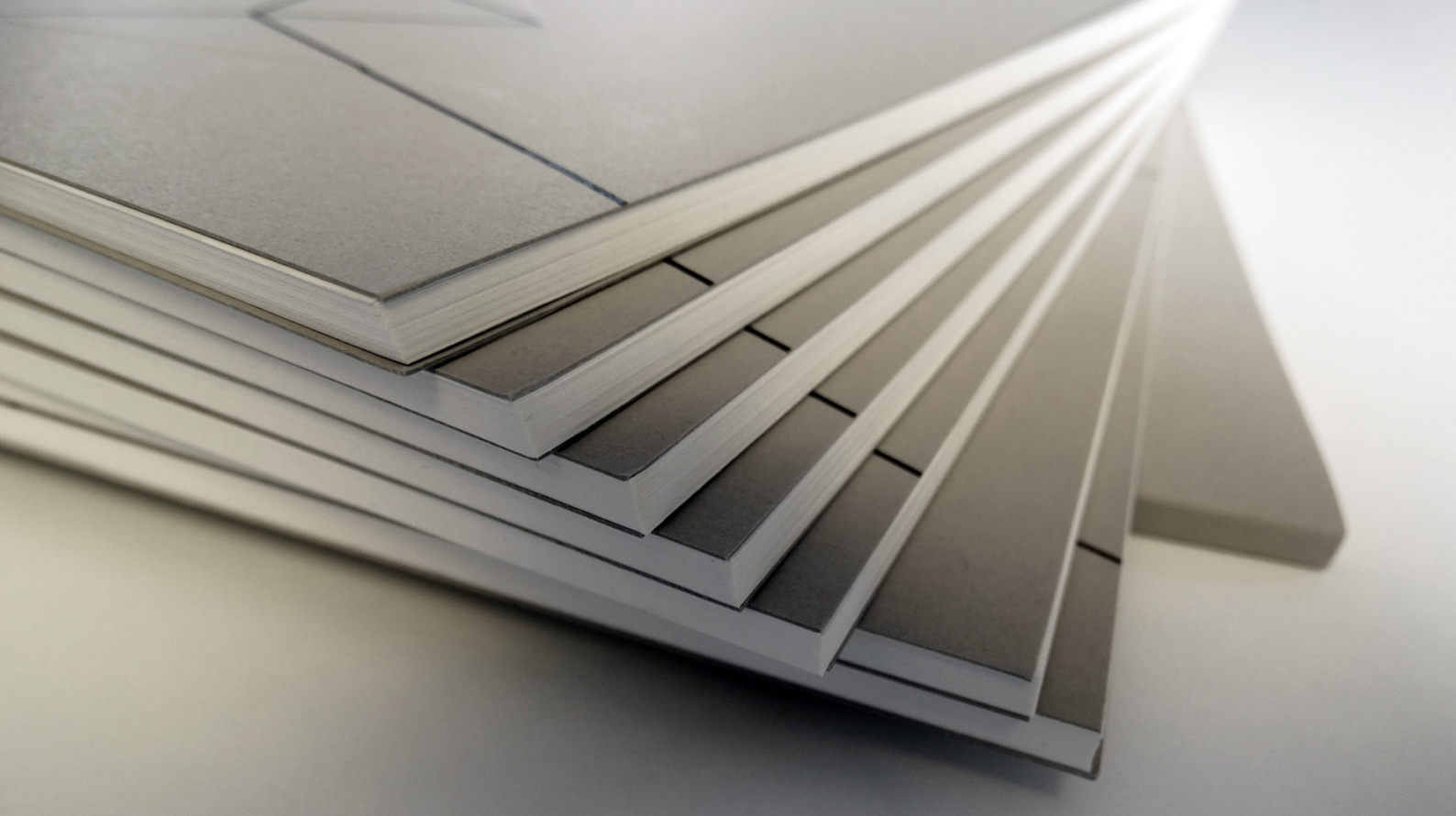
Suplement 160×95 mm

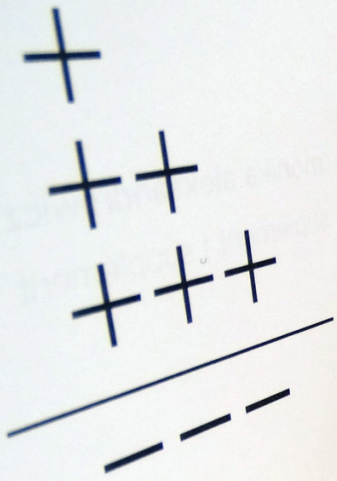

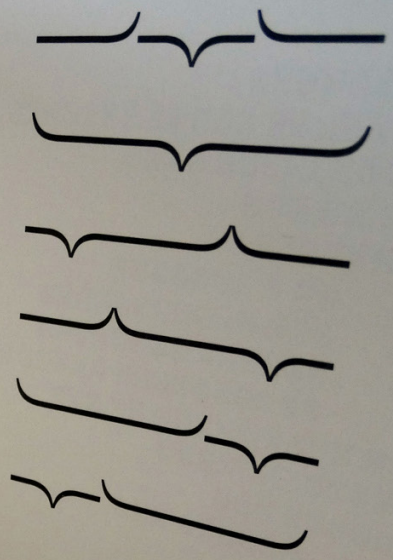

10059 | 10059

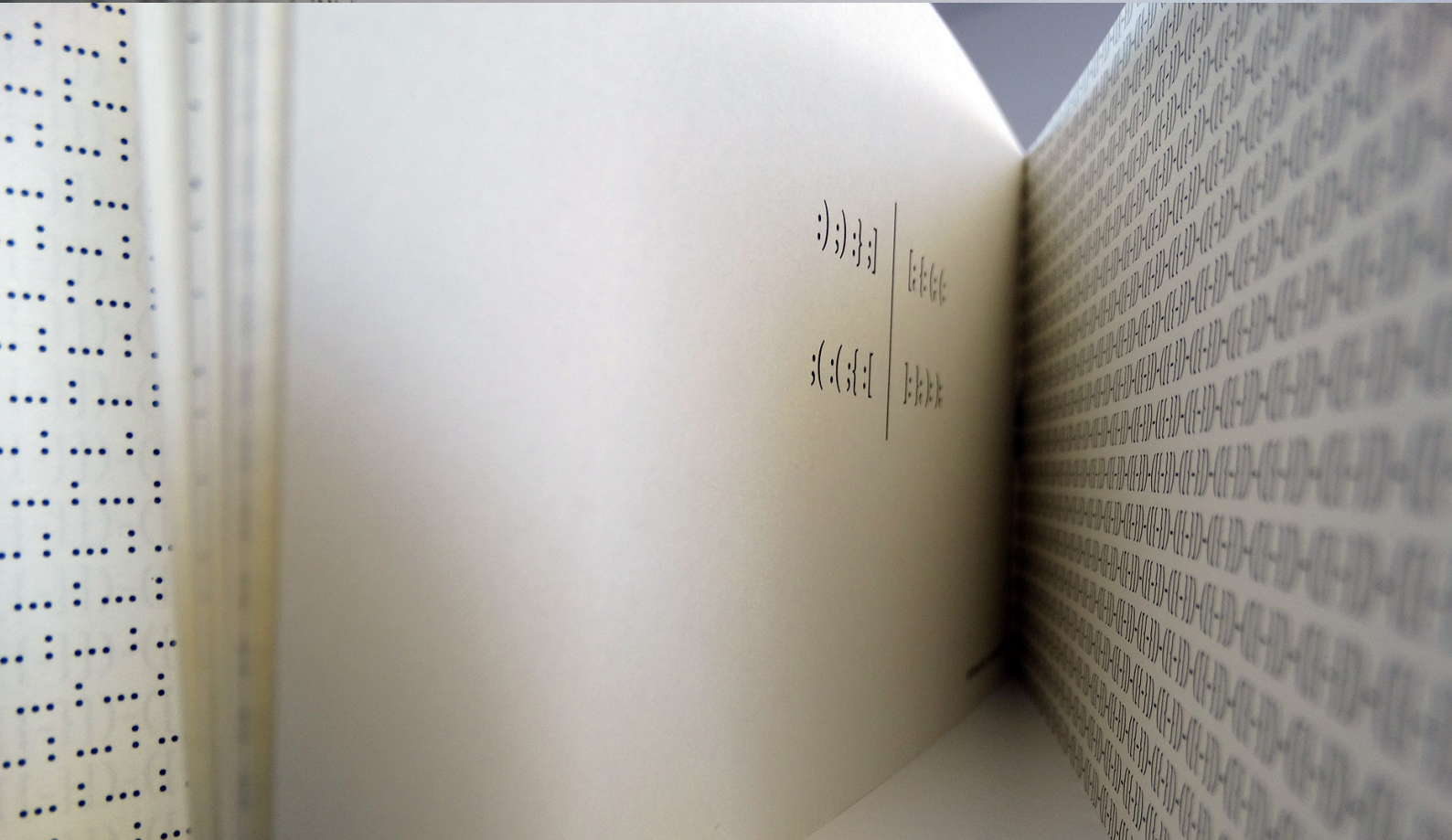
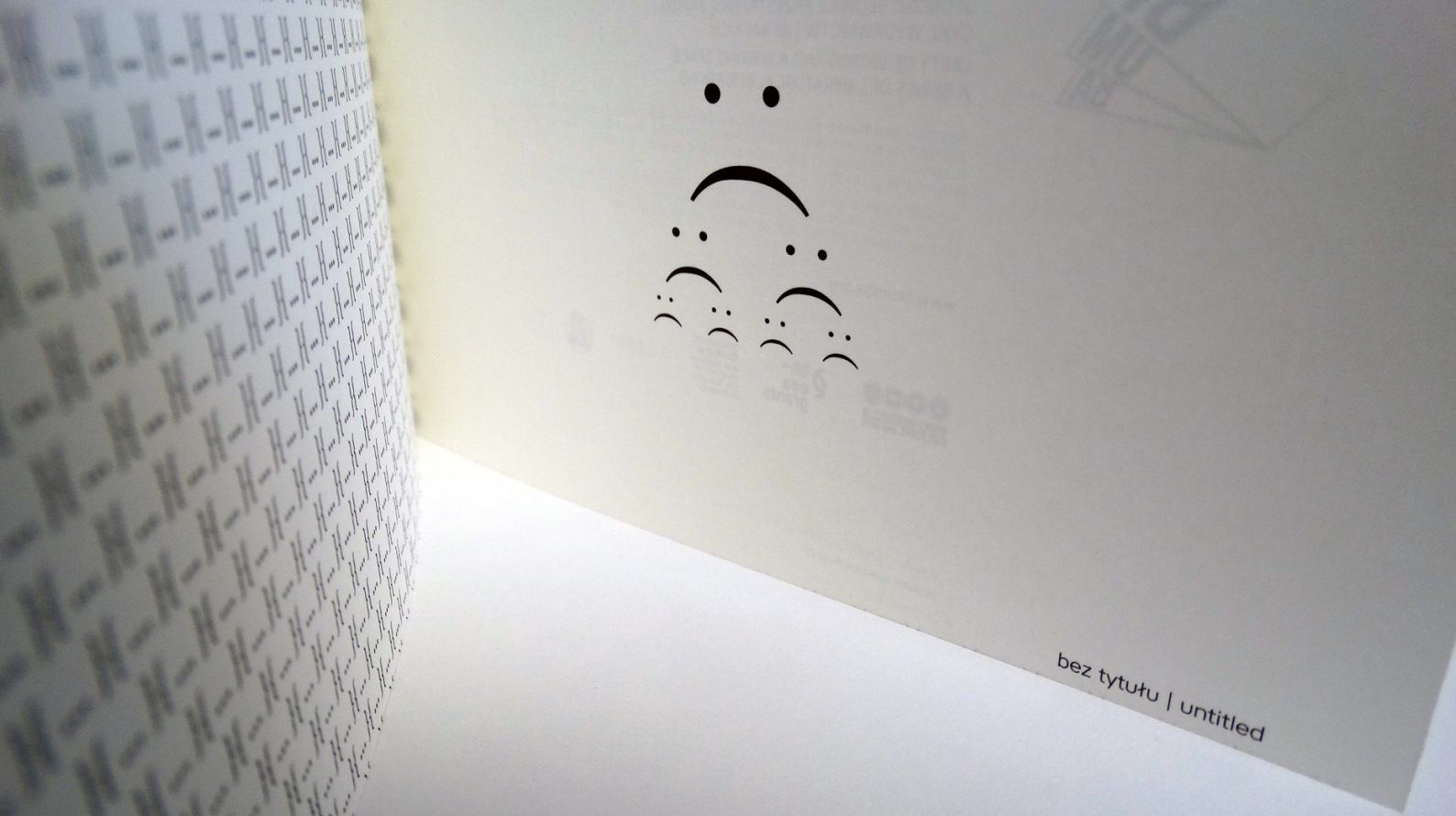
[:]::]

[:]: (:): (:

[:]: ≈

> [:] =

[:] (:) (:

Dokumentacja doktorskiej realizacji artystycznej
Książka artystyczna generująca modyfikacje wizualne

SEMIOGRAFIA 1.0
SEMIOGRAFIA 2.0

Wykonane w 2019 i 2020 roku

Semiografia 1.0 10×1500×770 mm
10×830×1100 mm
10×1180×1100 mm
10×960×1280 mm
10×710×1100 mm
10×850×1100 mm

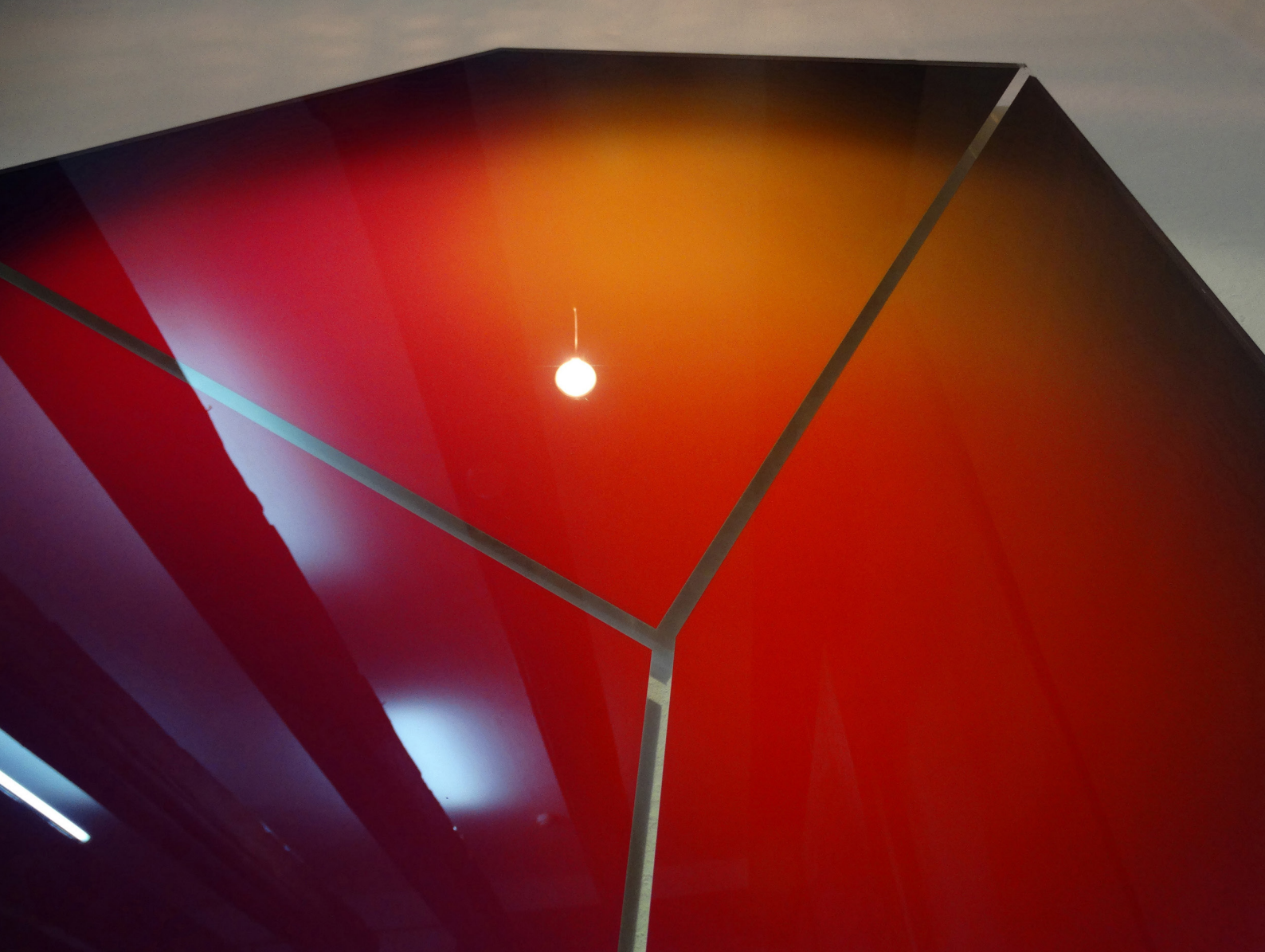
Semiografia 2.0 3 szt., 80×100×100 mm
3 szt., 32×100×100 mm

Small white label with illegible text.

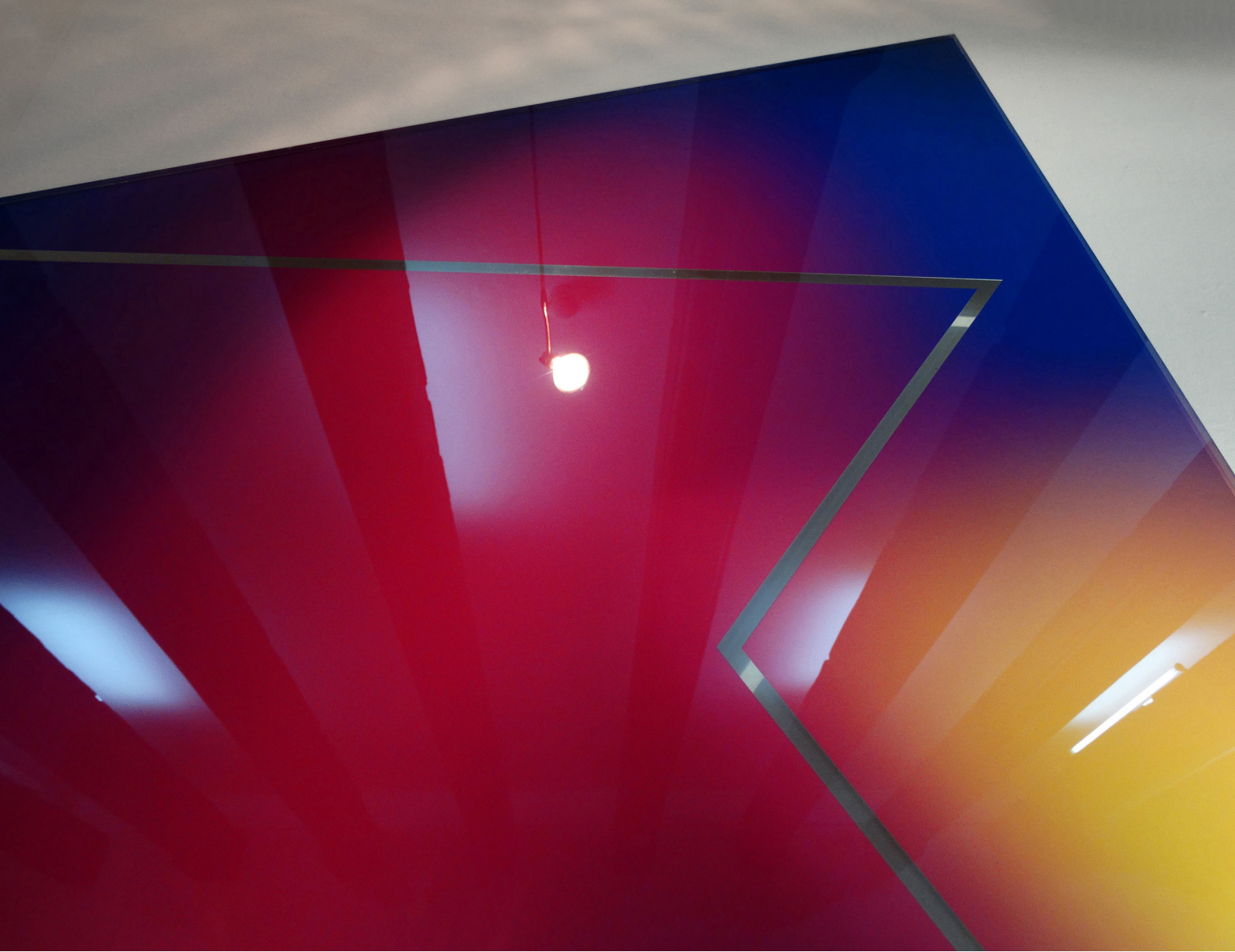

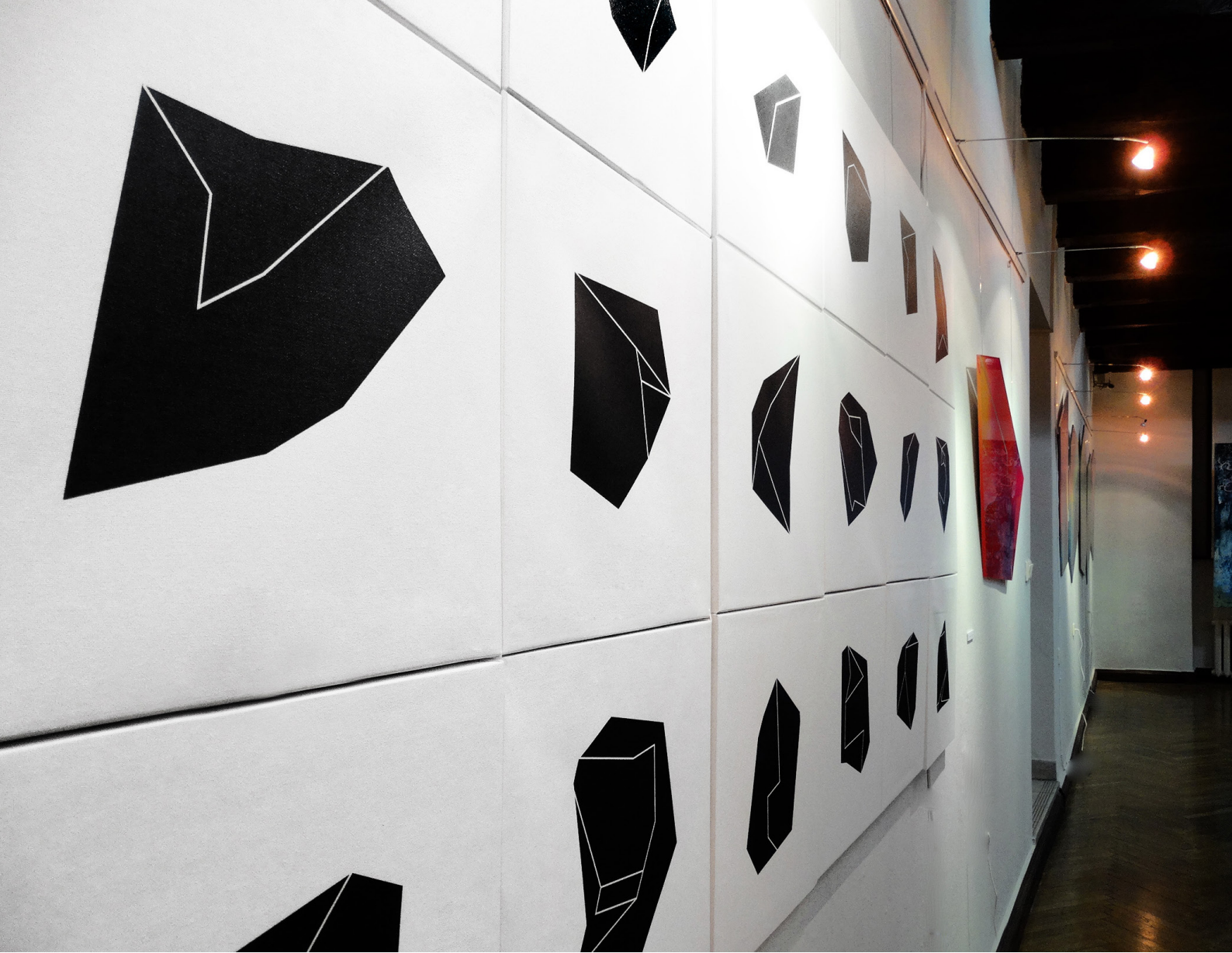

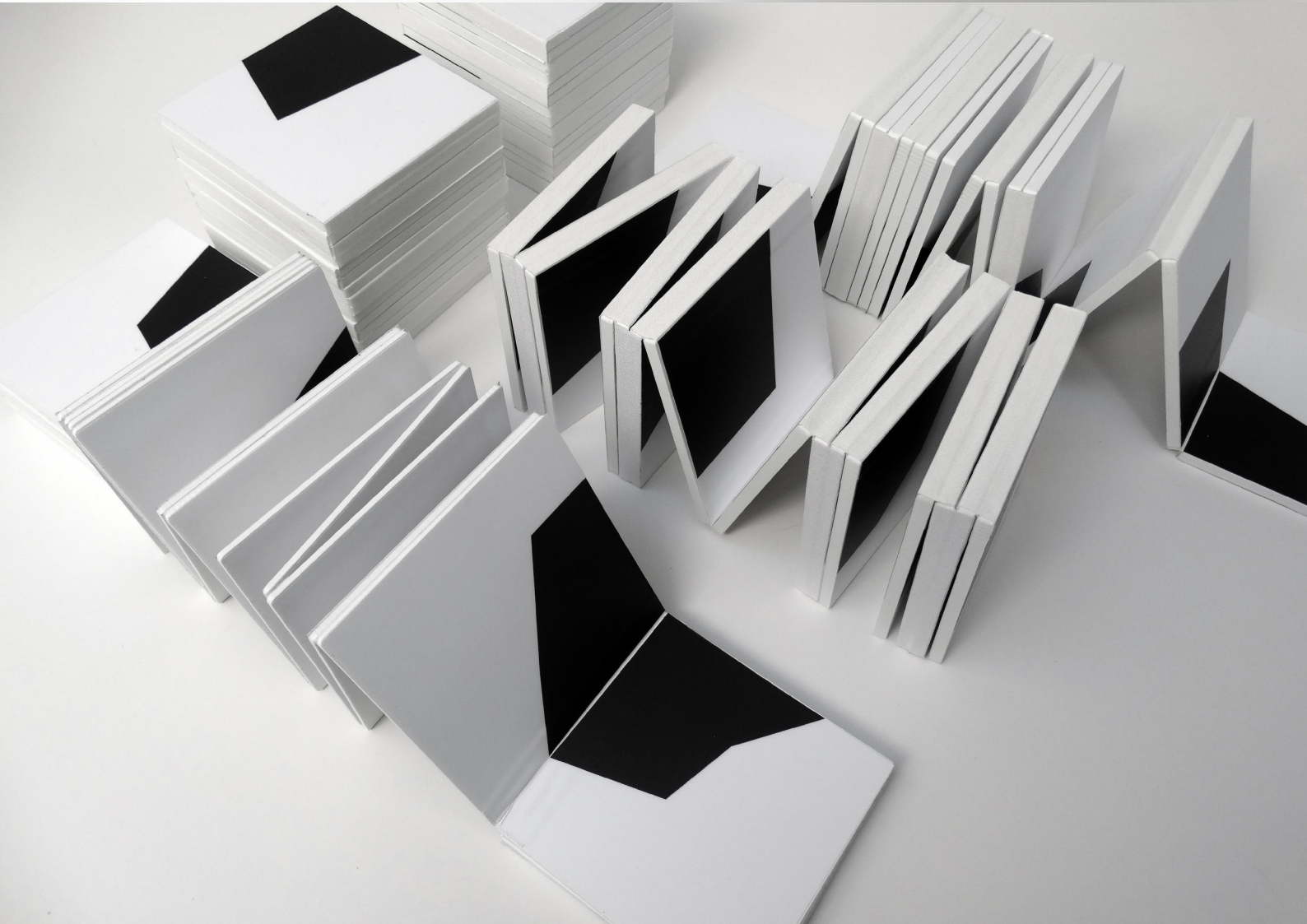

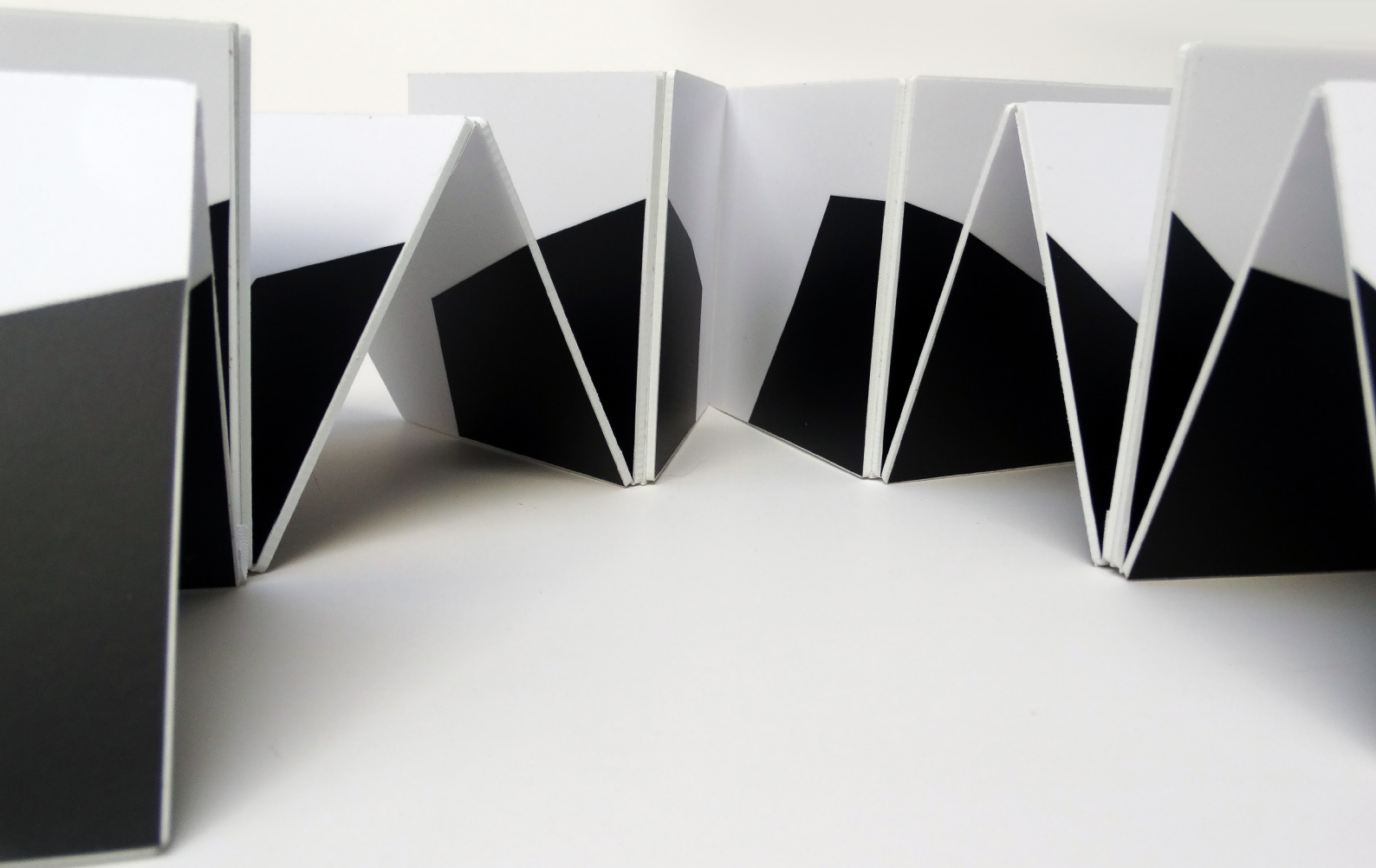

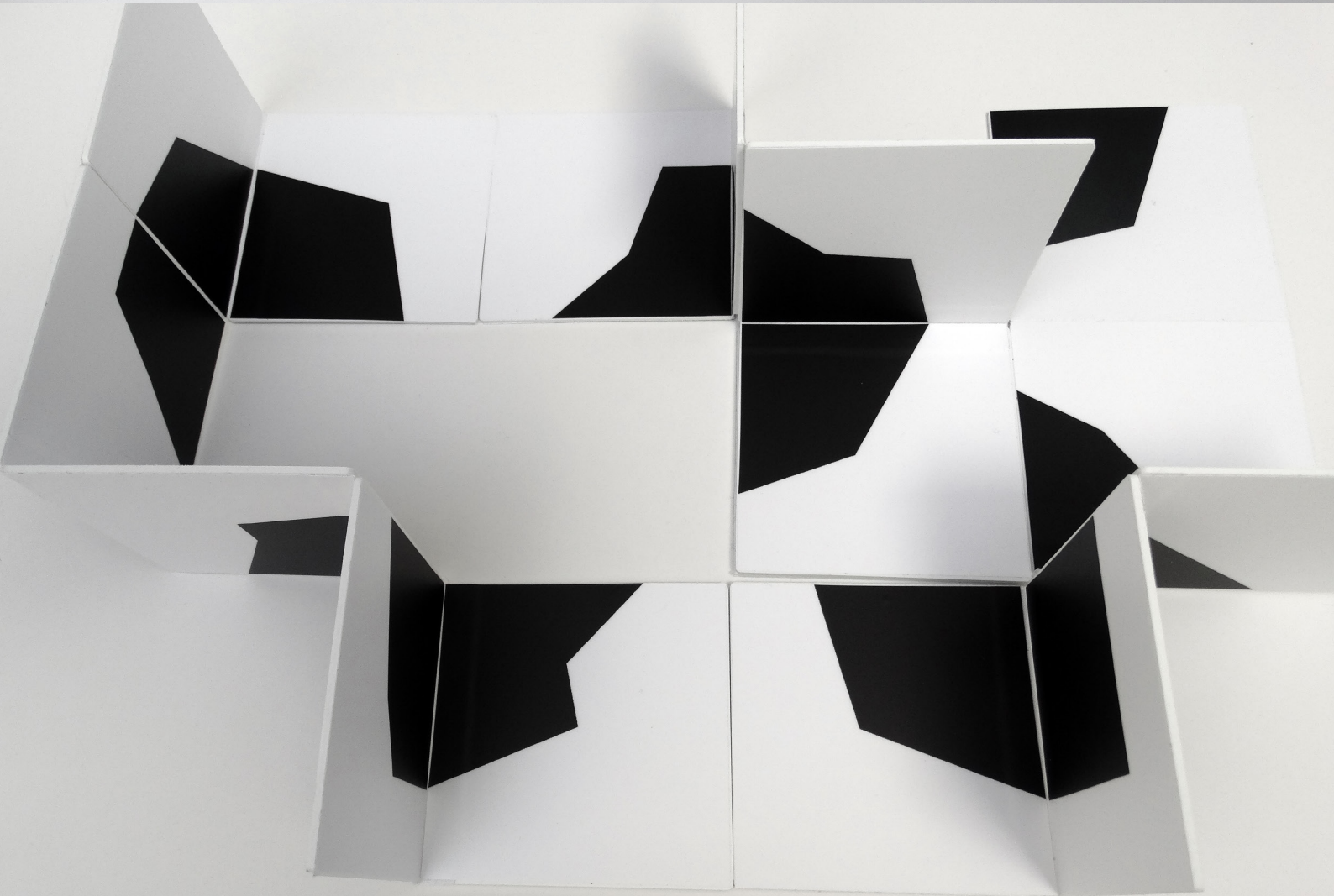
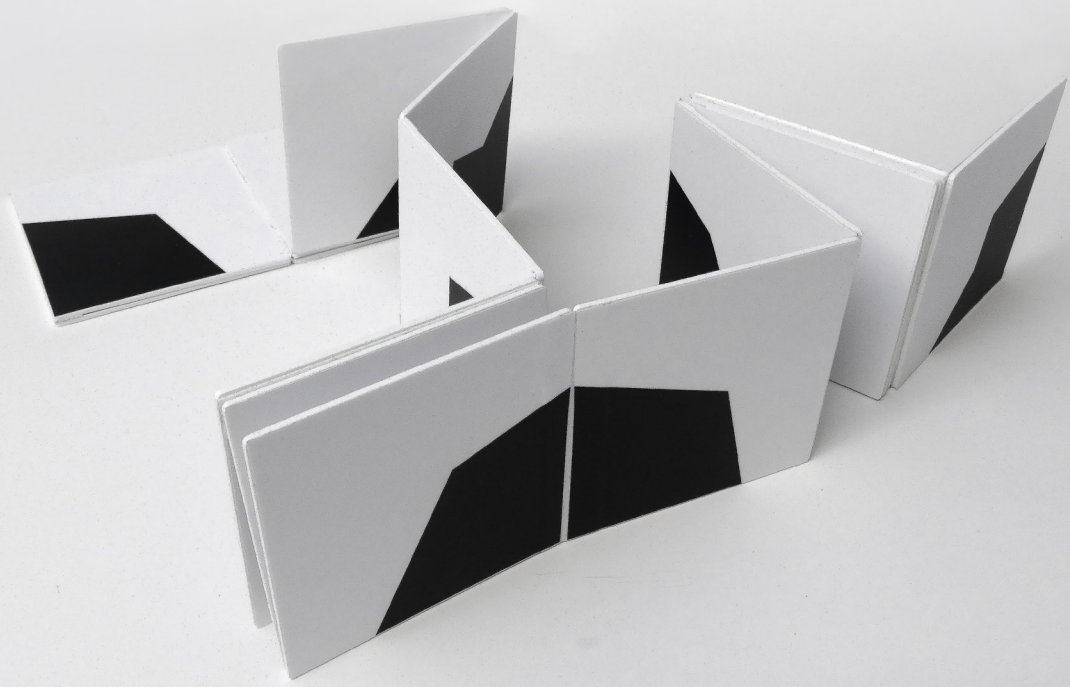

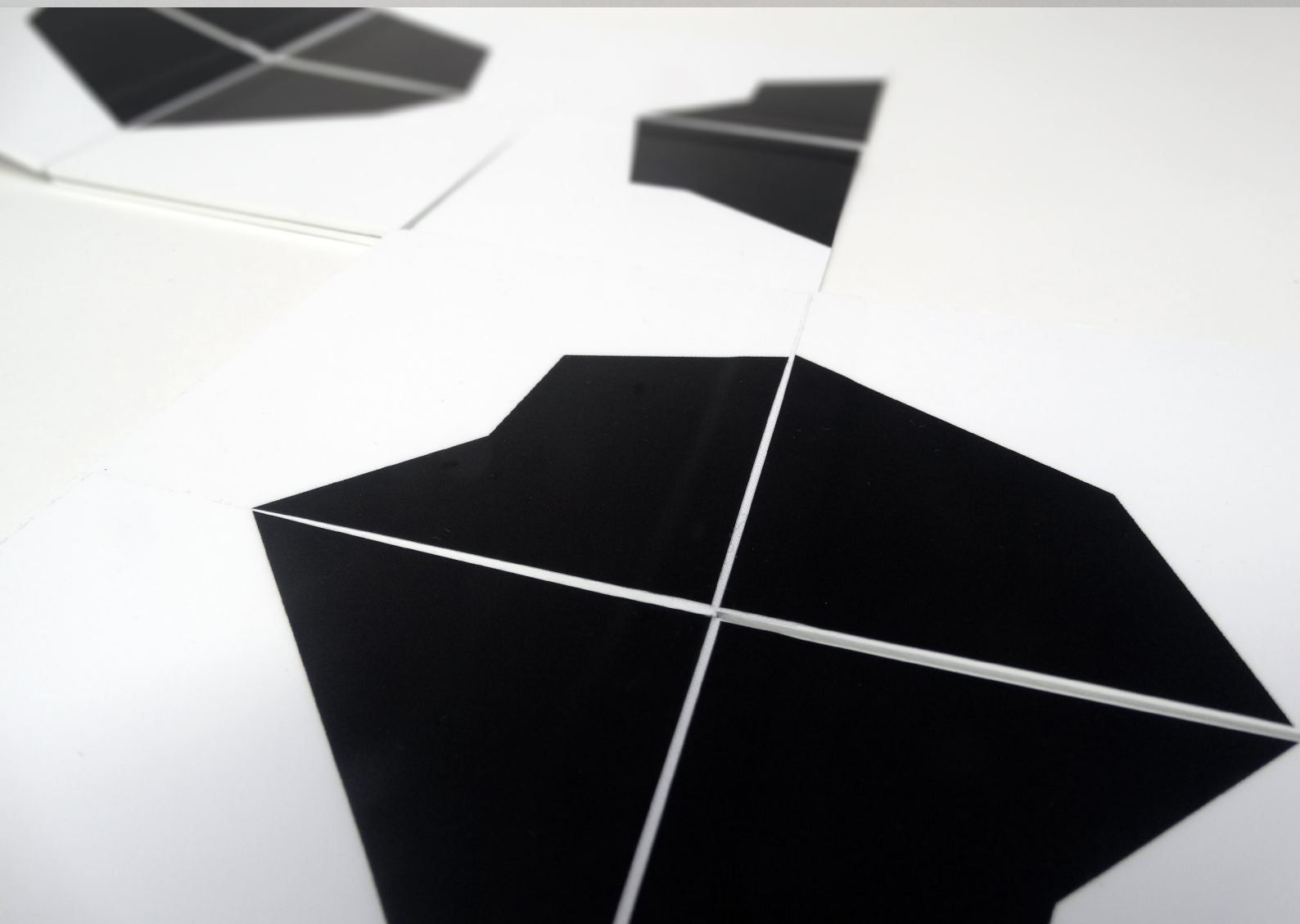
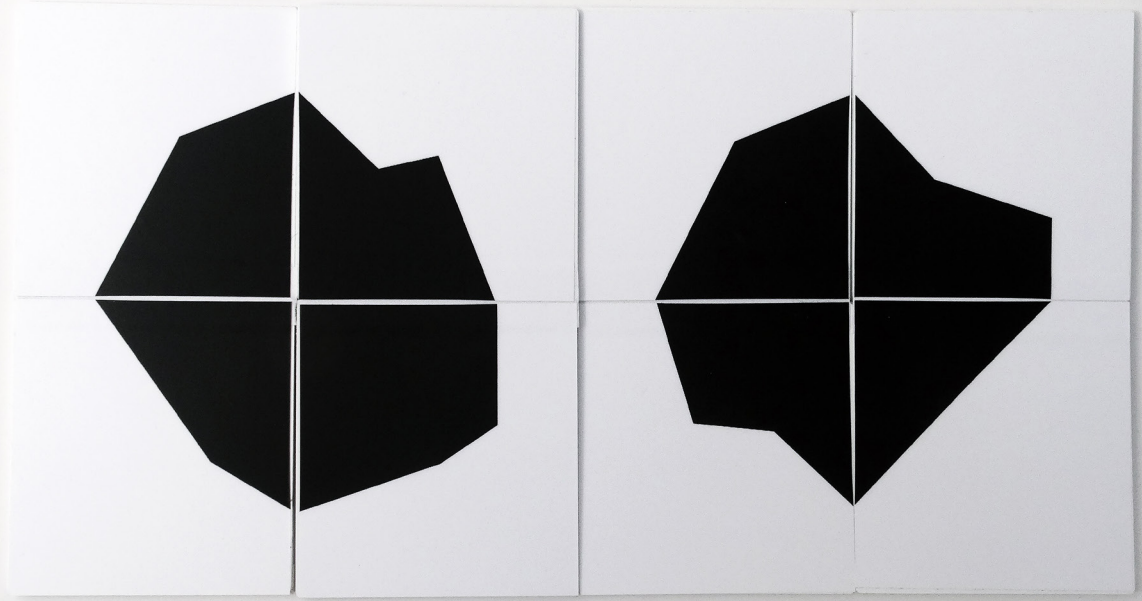

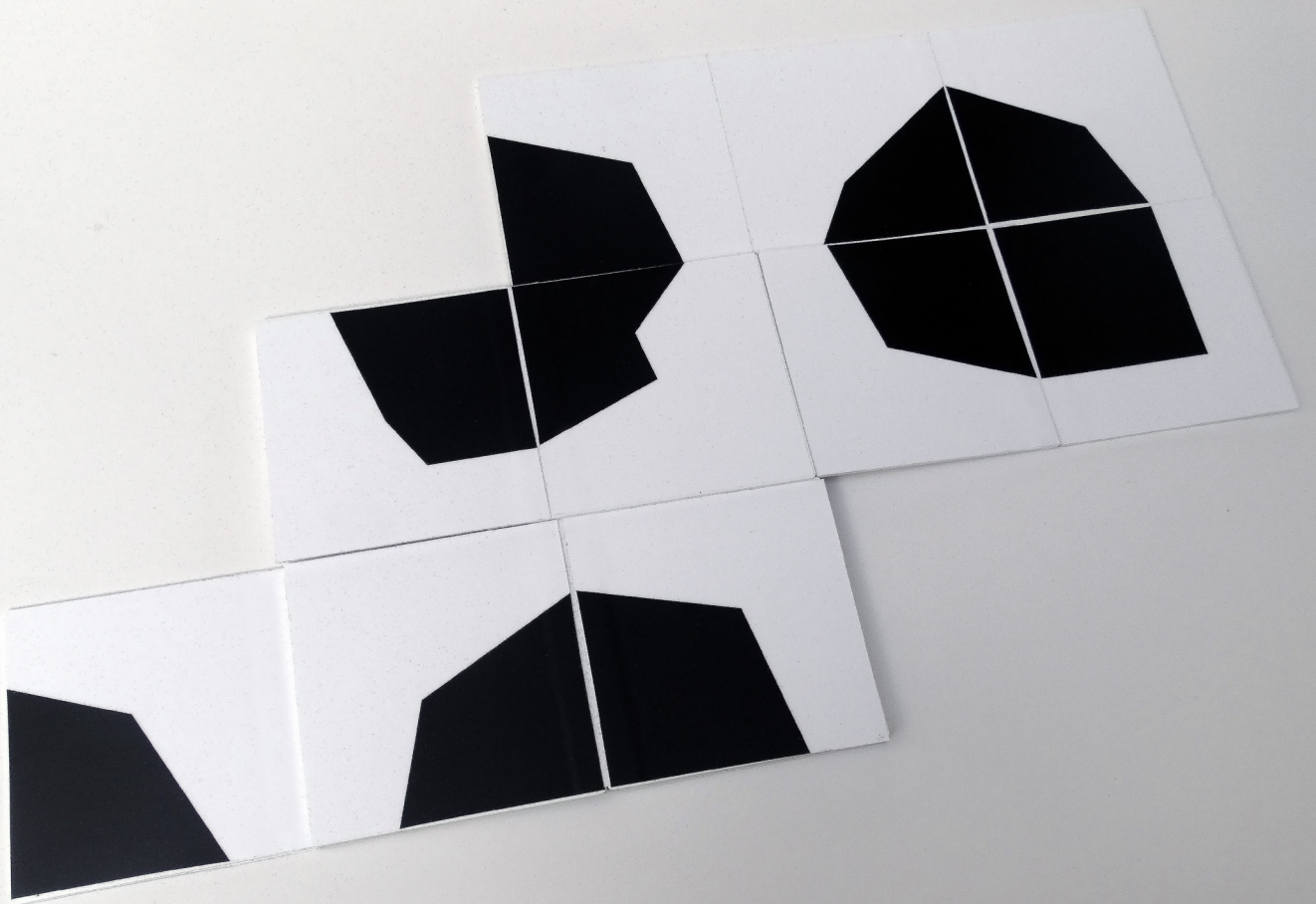
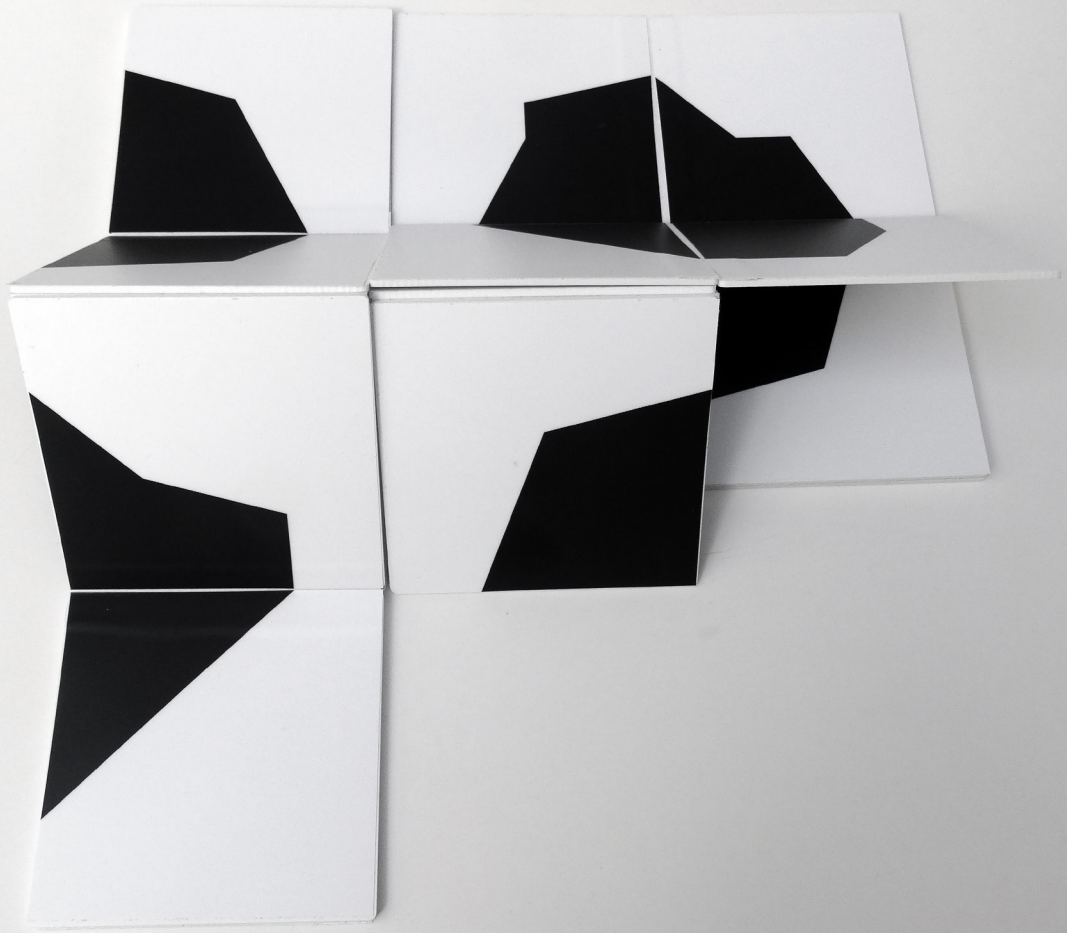
Książka artystyczna generująca modyfikacje wizualne
SEMIOGRAFIA 2.0
projekty 1–6

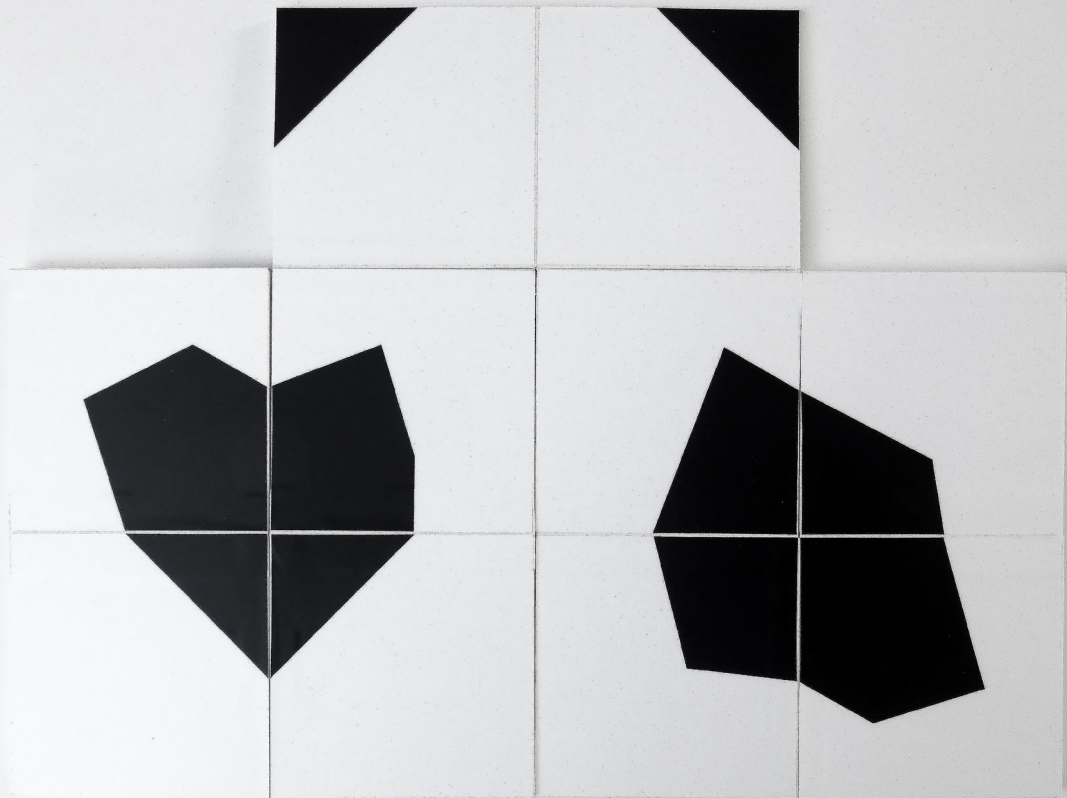
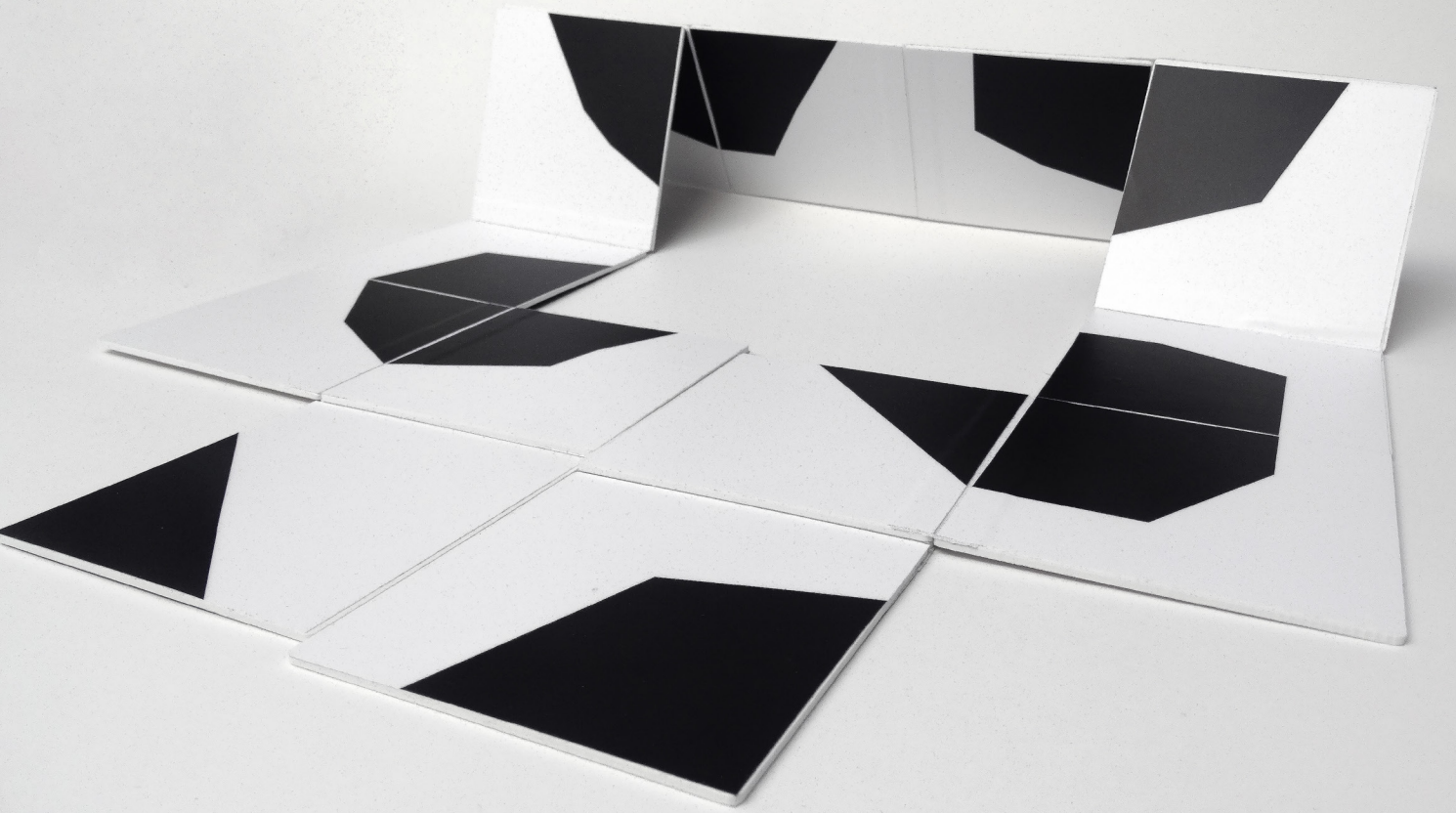

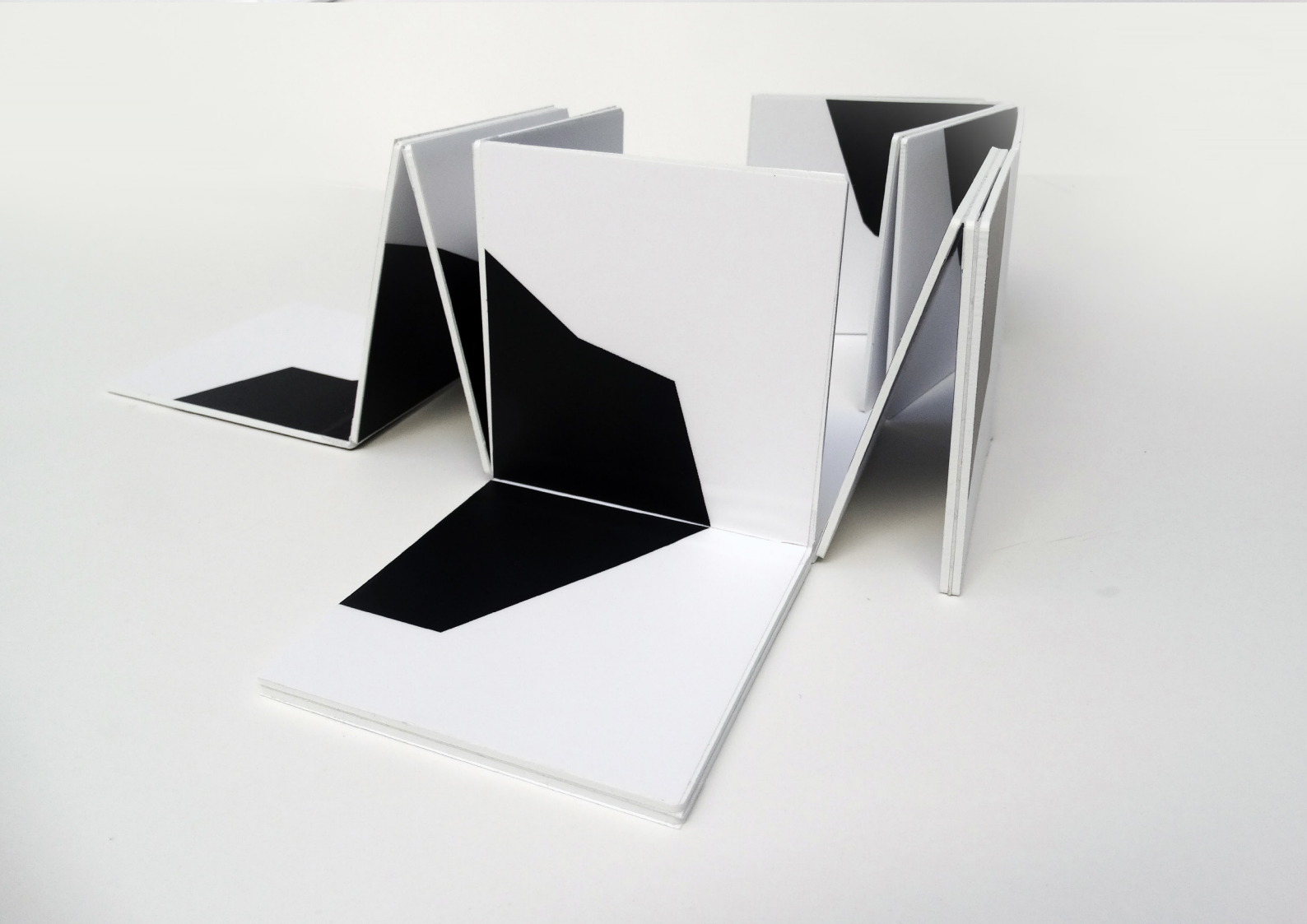
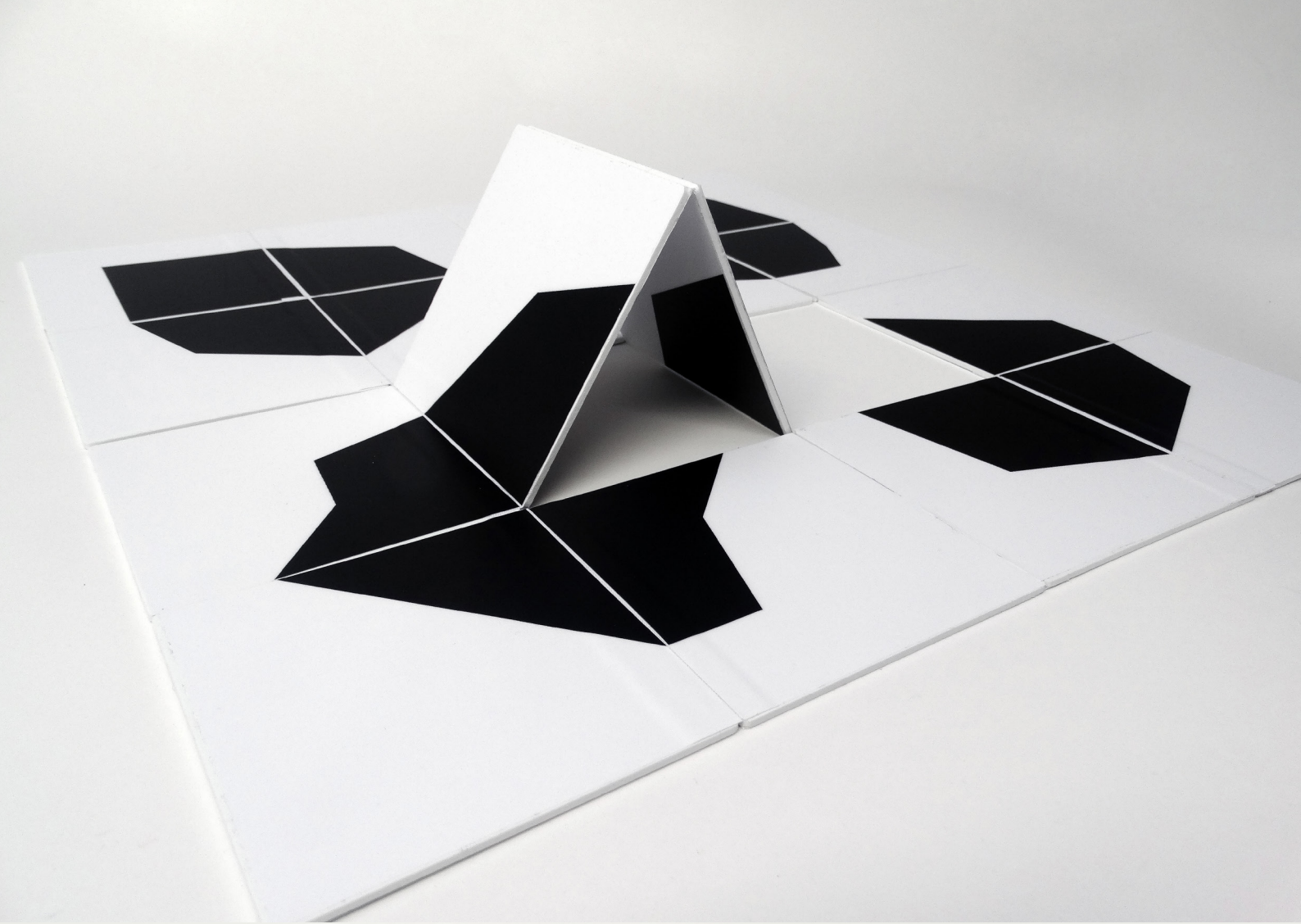

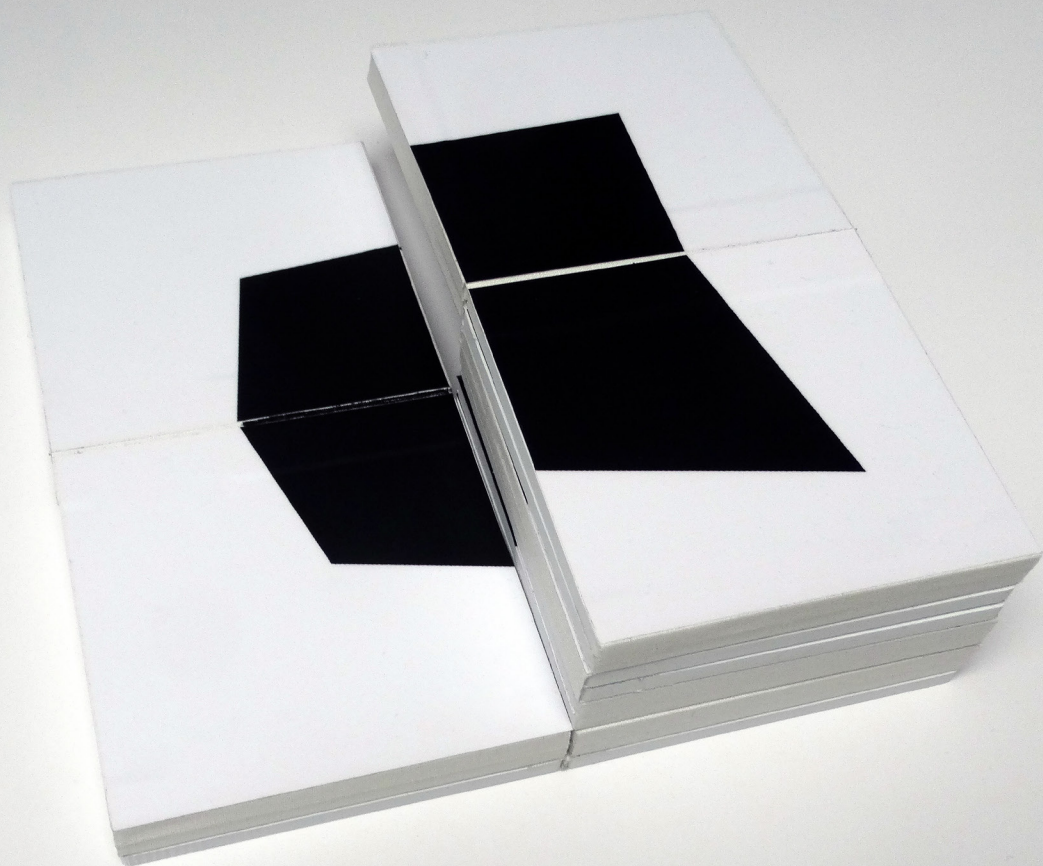
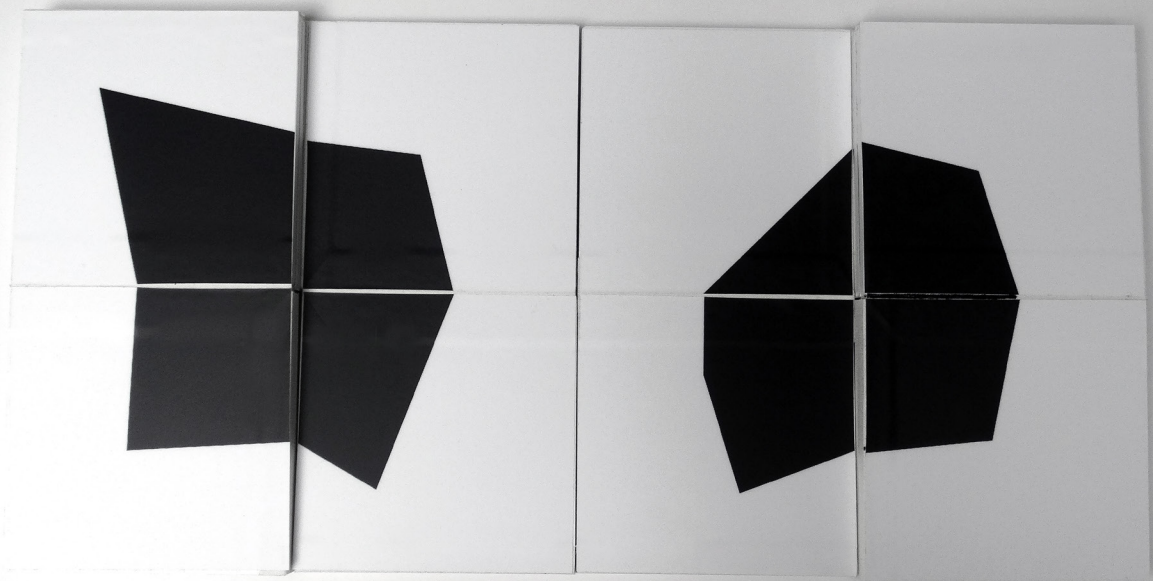

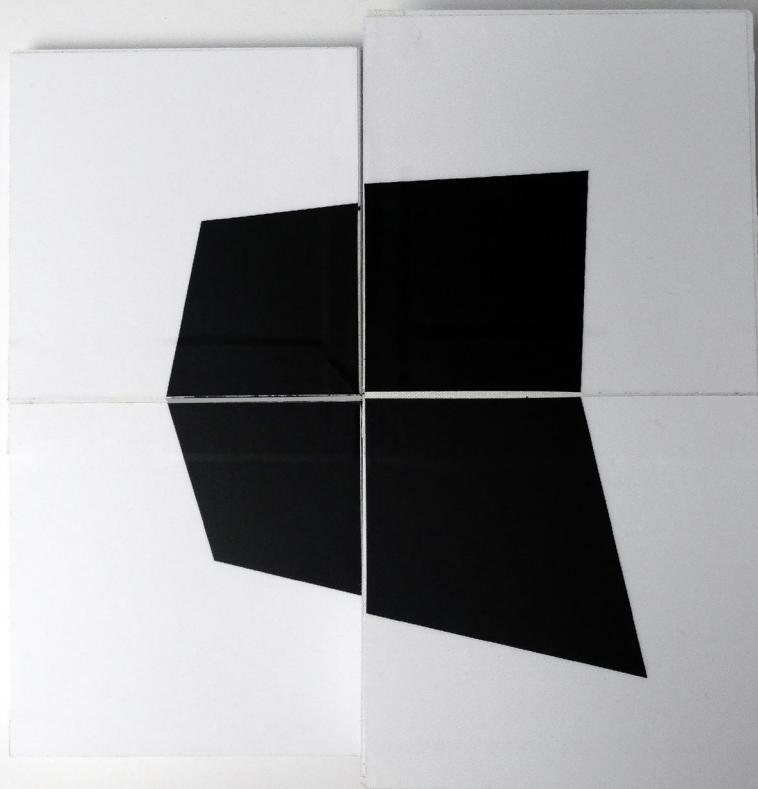

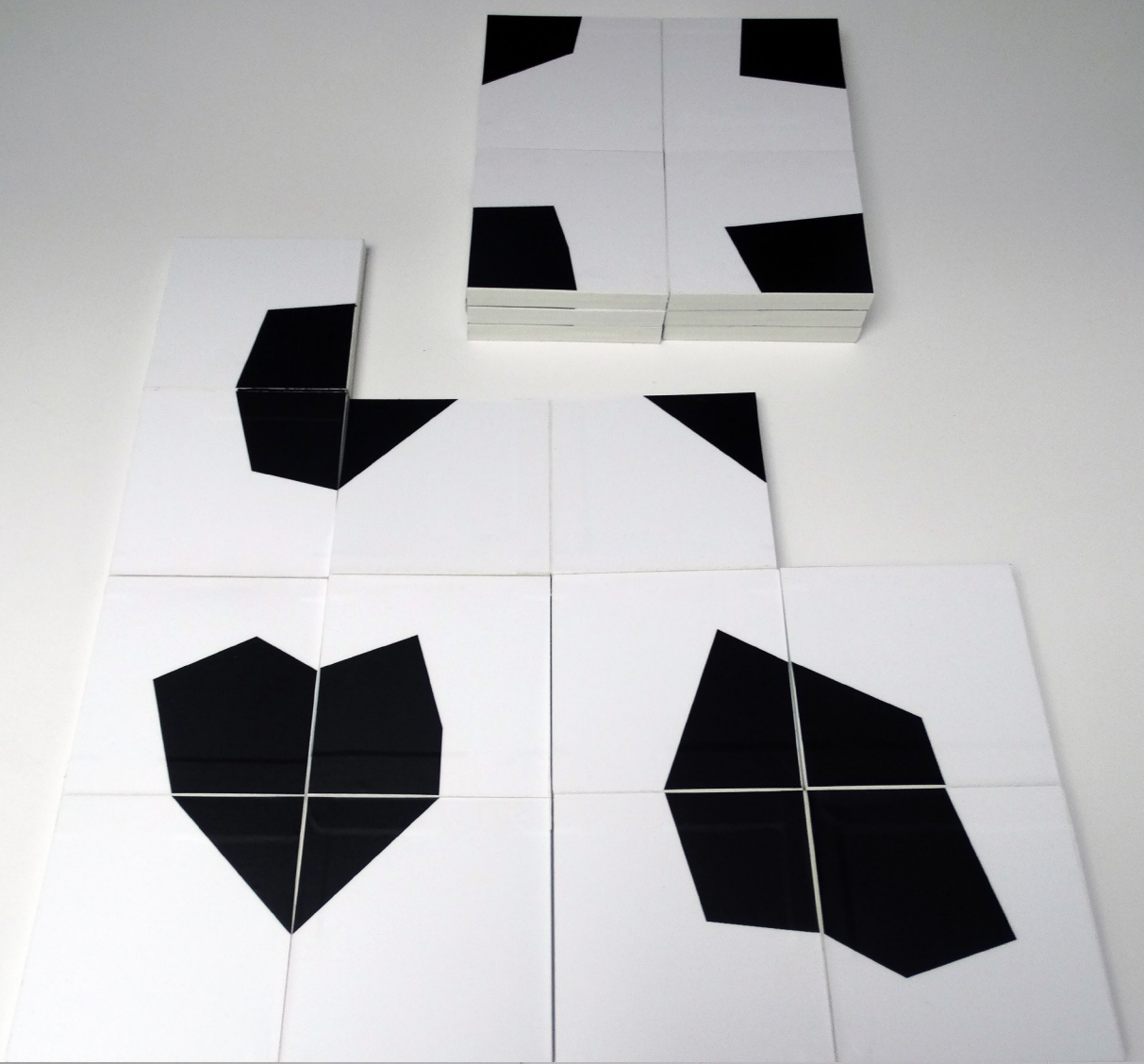

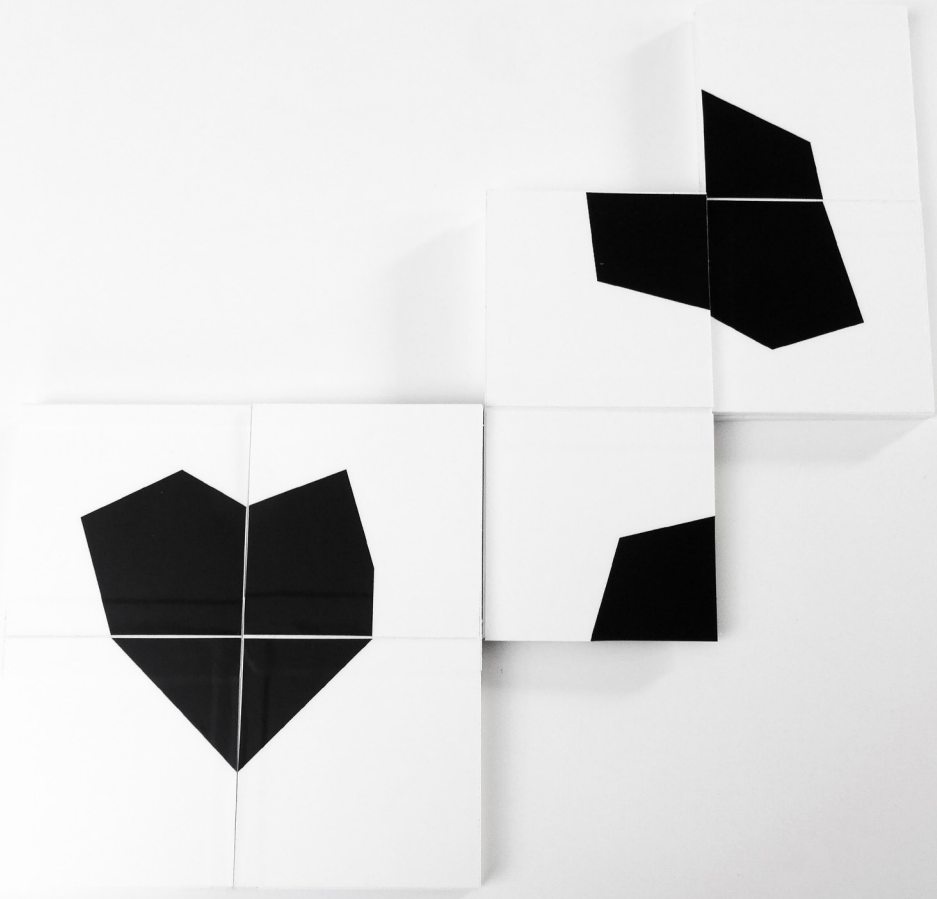
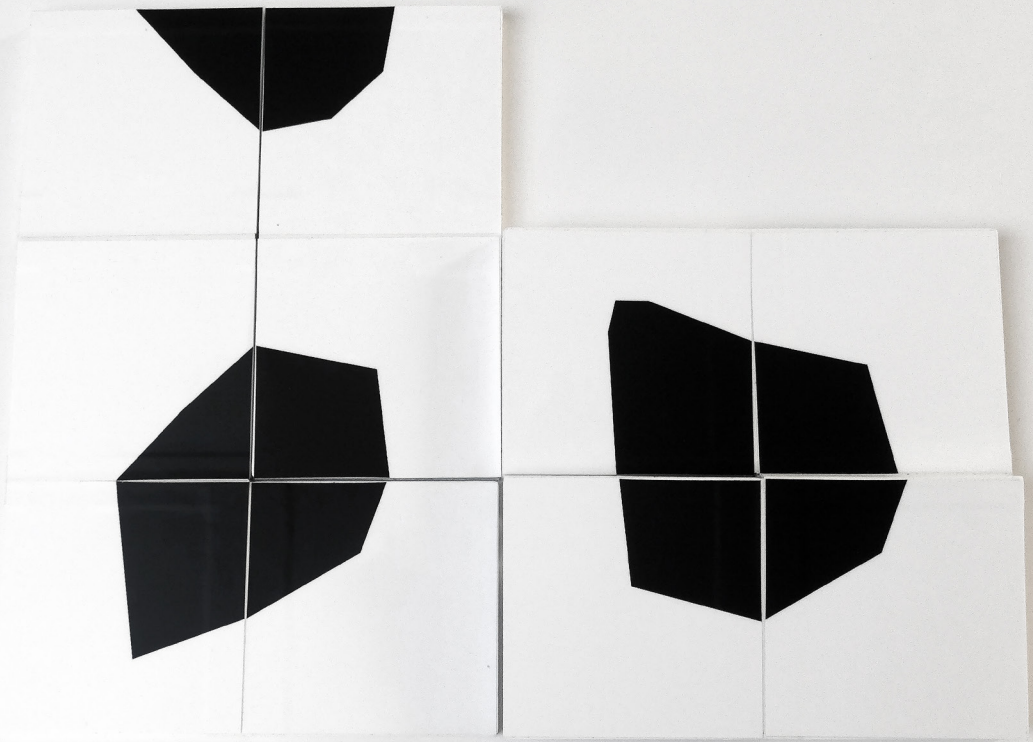

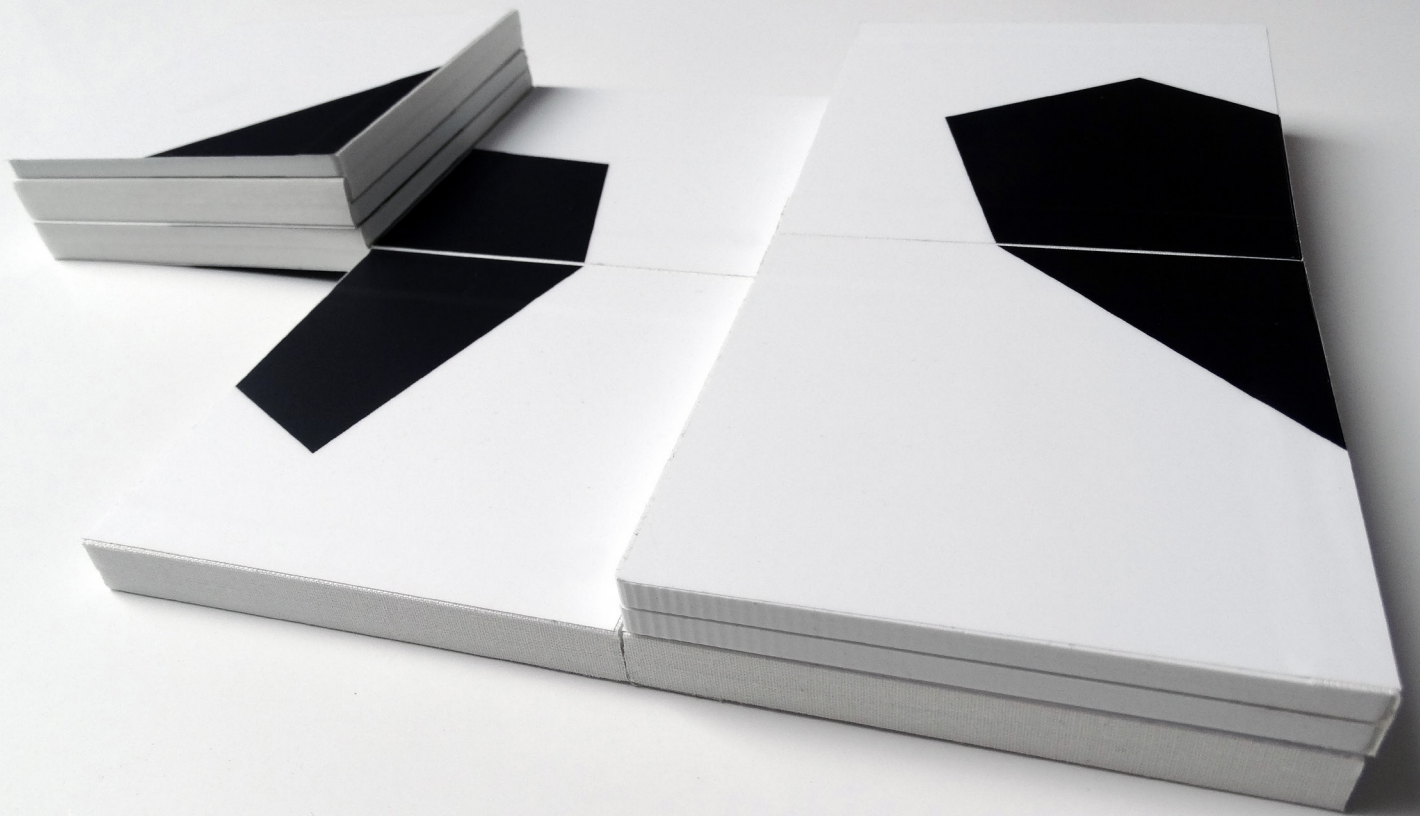
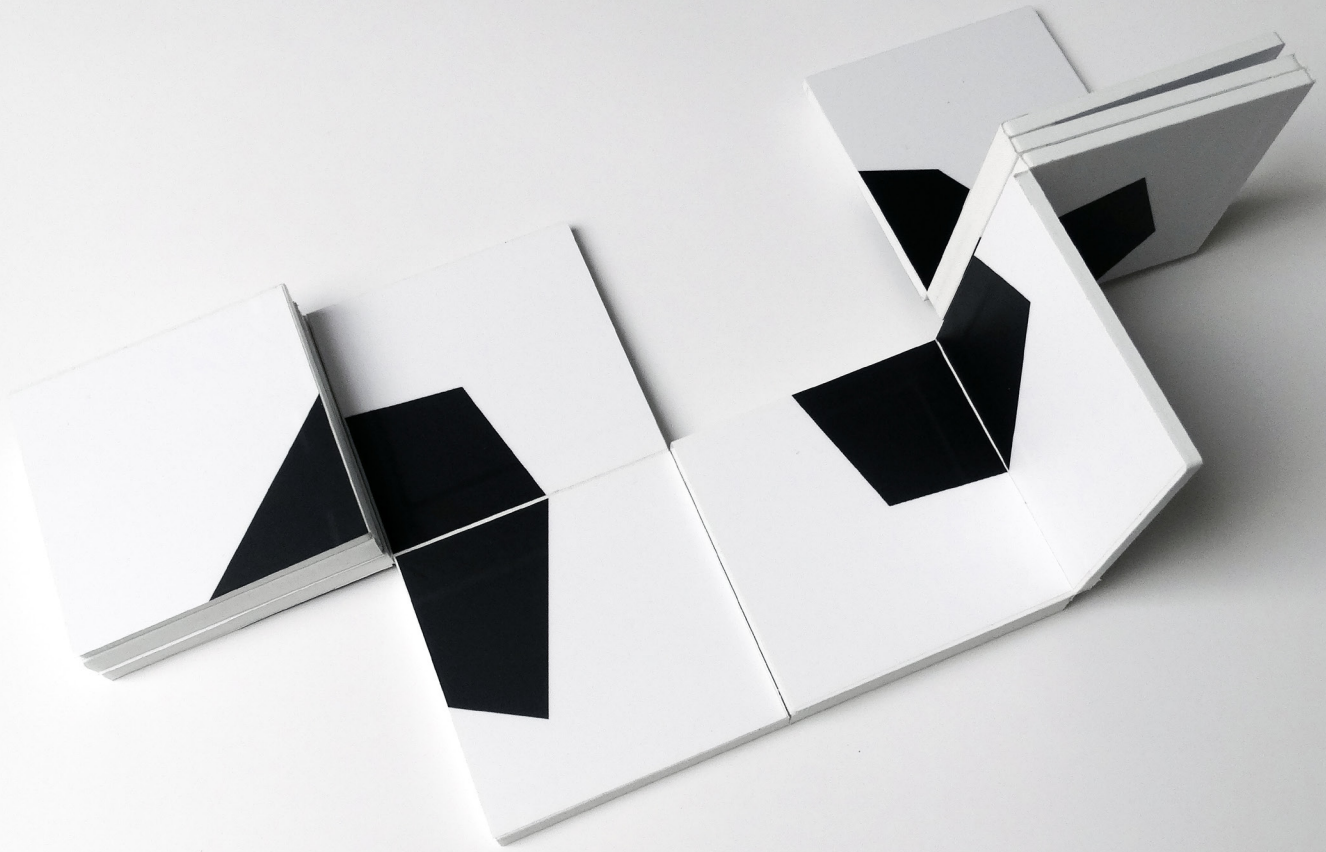

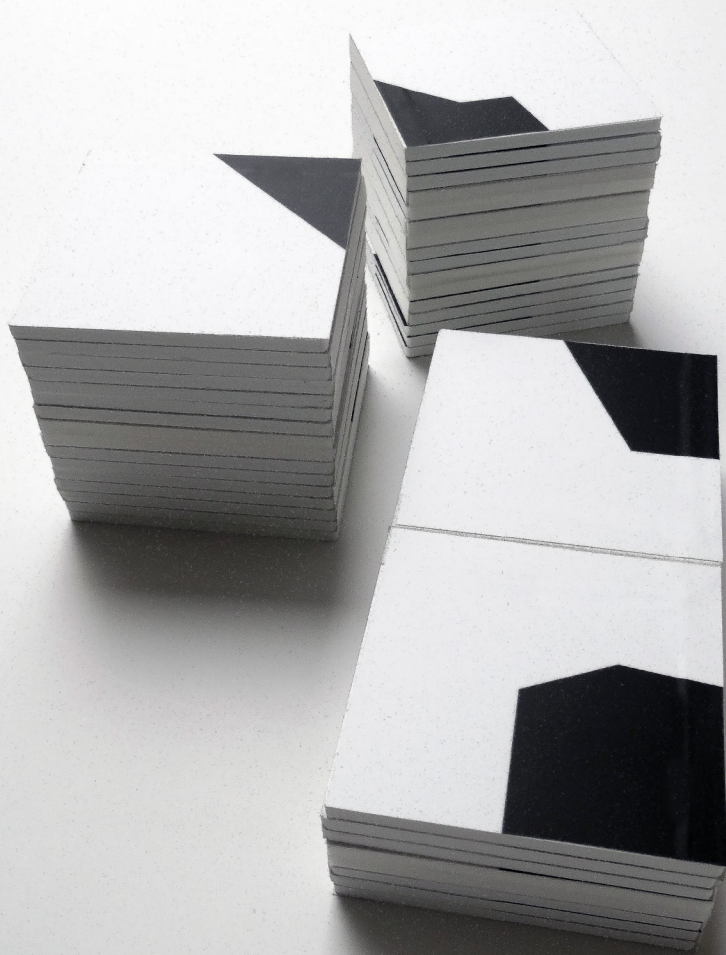

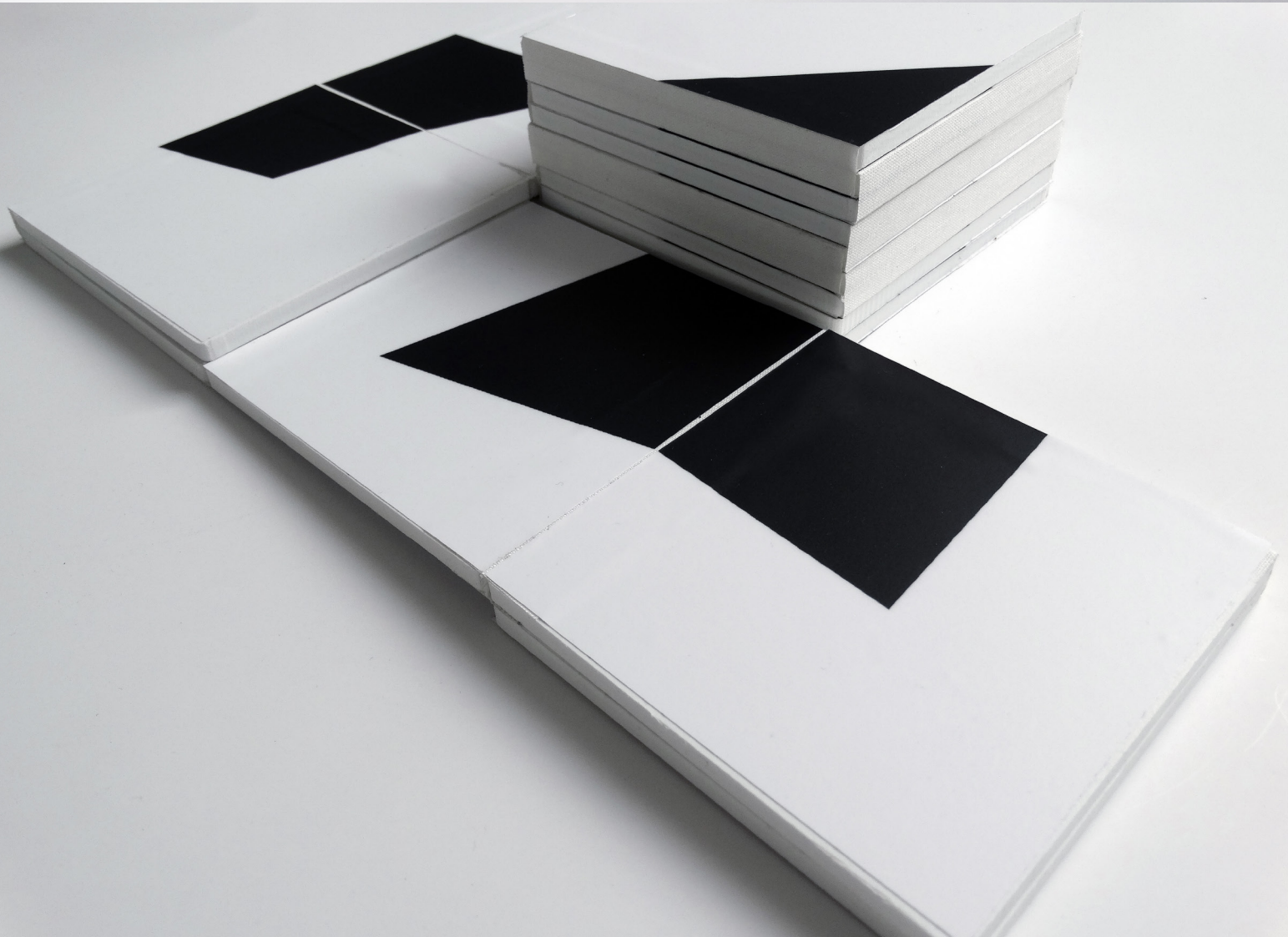
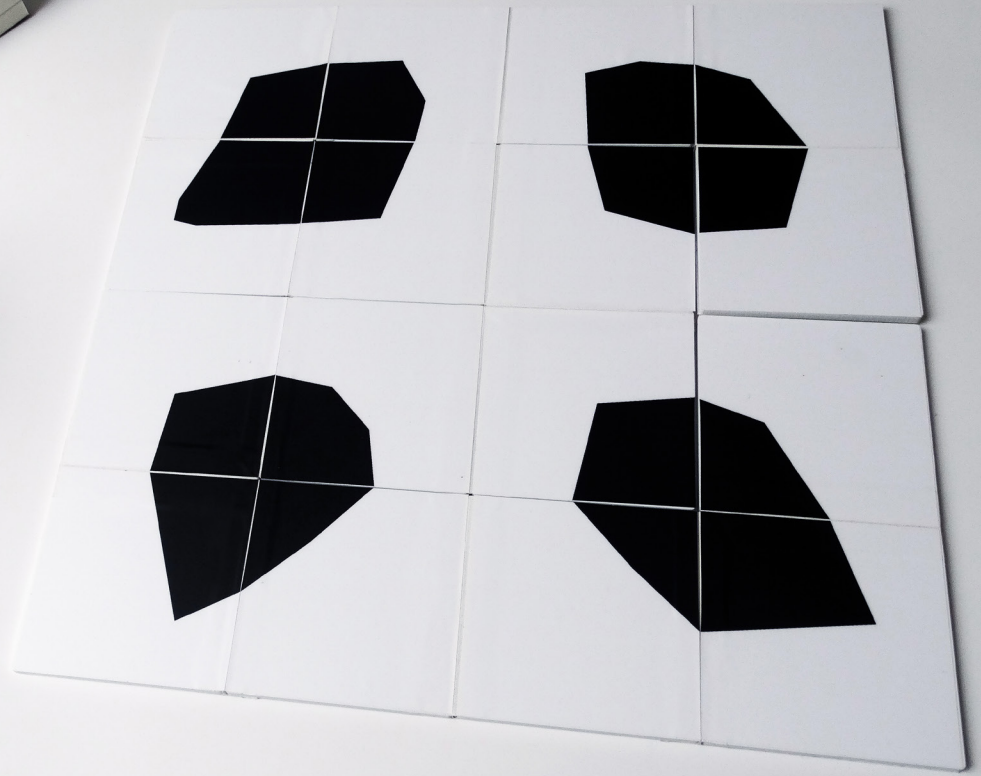
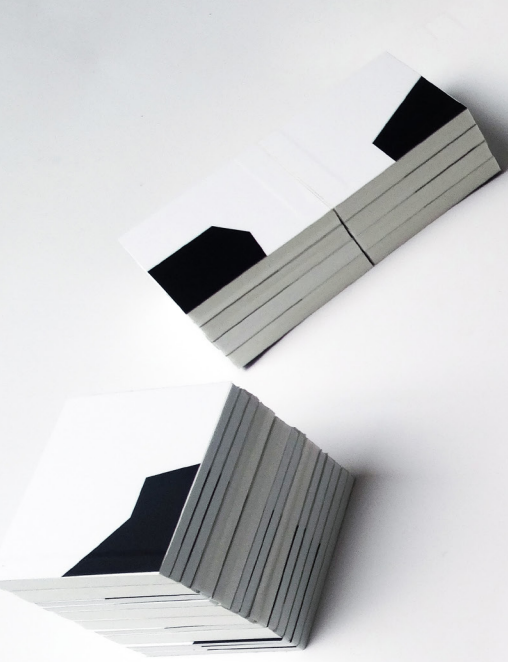

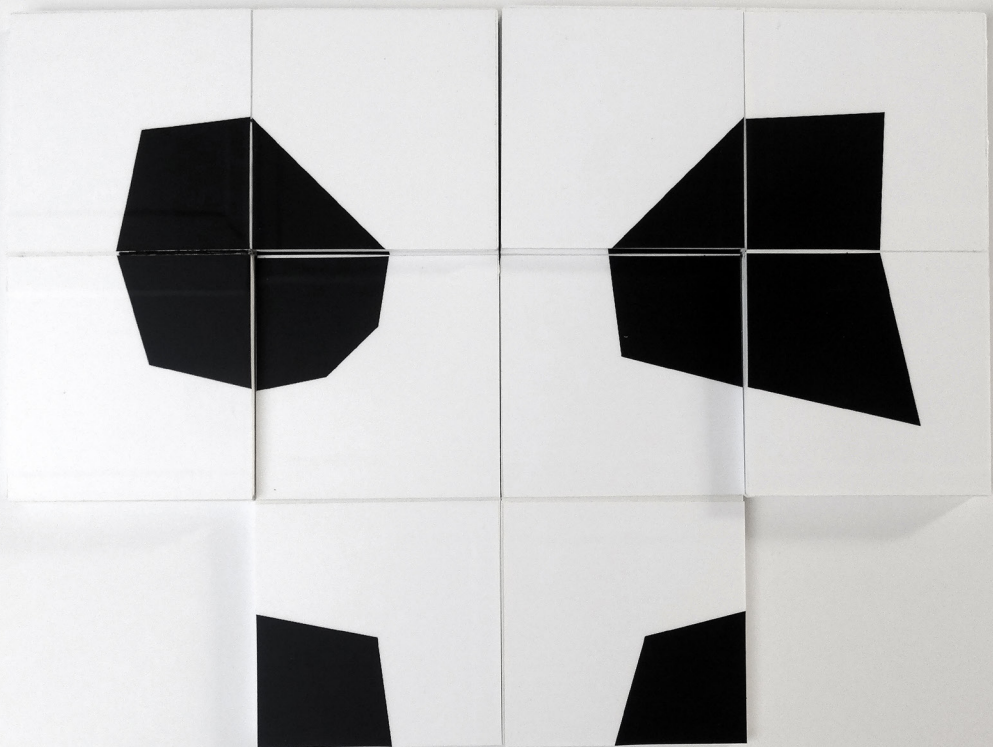
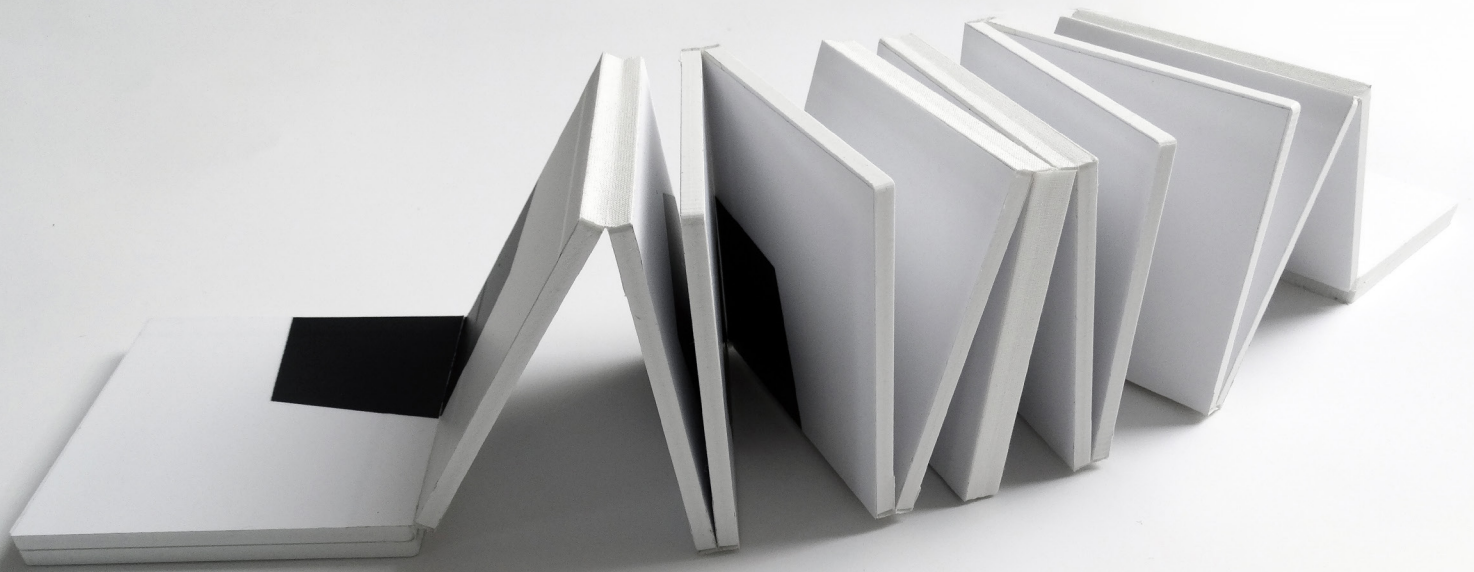

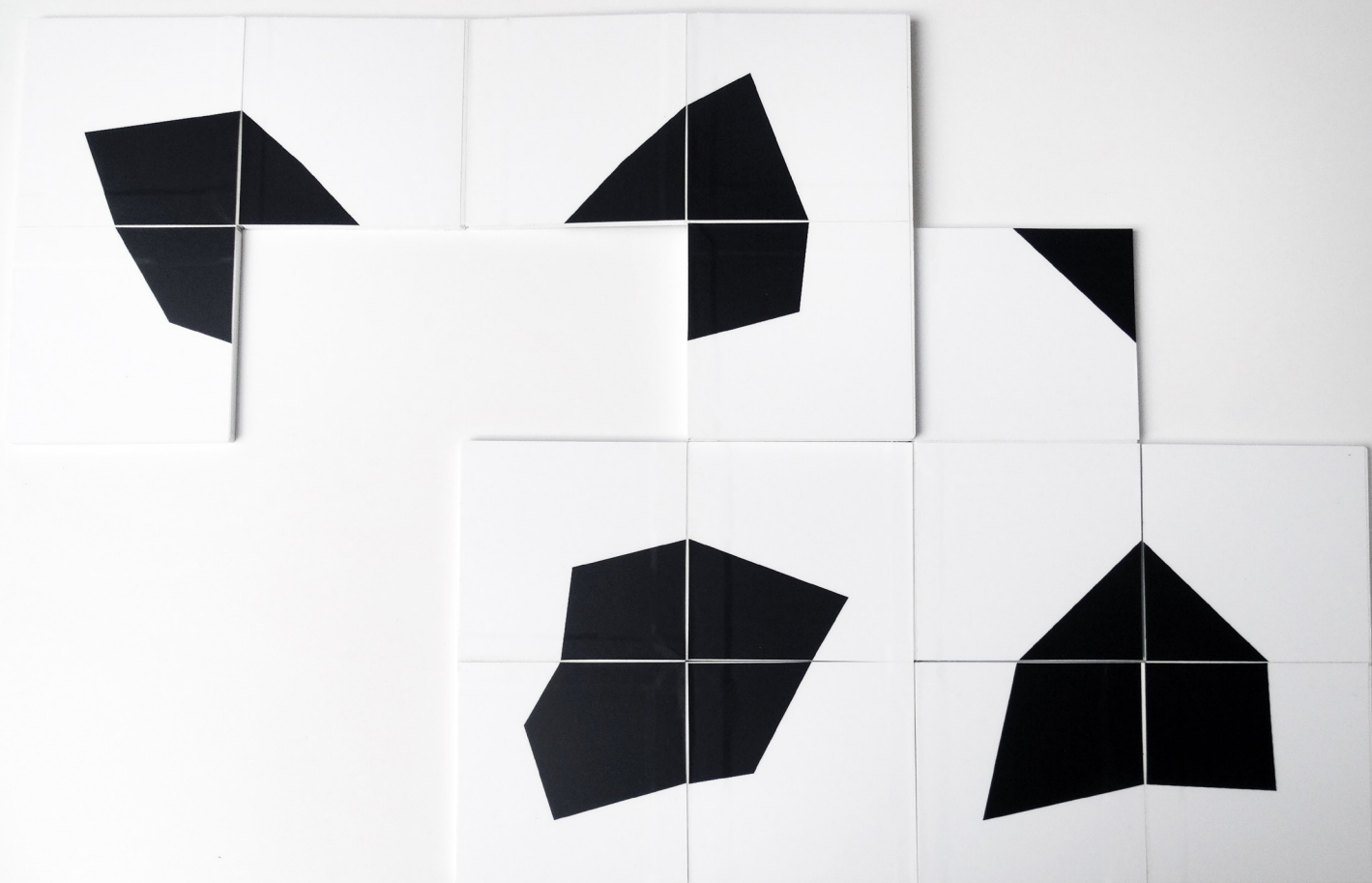

WYKAZ DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

WYSTAWY INDYWIDUALNE

- Prezentacja internetowa *Semiografia 2.0*, w ramach program stypendialnego **Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Kultura w sieci**, lipiec–wrzesień 2020
- Galeria KINO, *Semiografia & manipulacje*, 17–29.02.2020, Wrocław
- Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej, Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, Wystawa *Zbiory rozmyte*, 21.12.2019–13.01.2020, Środa Śląska 2020
- Brochowskie Centrum Aktywności Lokalnej, *Linie zawile*, 12–19.12.2019, Wrocław
- Brzeskie Centrum Kultury, Projekt artystyczny: Monika Aleksandrowicz & Beata Oberc-Niemczyk, *Endemit 2*, Brzeg 2018
- Obornicki Ośrodek Kultury, Projekt artystyczny: Monika Aleksandrowicz & Beata Oberc-Niemczyk, *Endemit (reminiscencje strukturalne)*, Oborniki Śląskie 2017
- Galeria OKNA, Miejska Biblioteka Publiczna, Filia nr 2, *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, Lublin 2015
- Galeria g23, *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, Wrocław 2010
- Trzebnicki Ośrodek Kultury, Kino TOK, *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, Trzebnica 2010
- Galeria Miejska w Brzegu, *W poszukiwaniu tożsamości sztuki*, Brzeg 2006
- Obornicki Ośrodek Kultury, *Infografia*, Oborniki Śląskie 2003
- Medicus, *Kiedy fikcja mieszka w fikcji*, Lubin 2001
- Galeria Miejska we Wrocławiu, *wystawa dyplomowa*, Wrocław 1999
- Galeria Jadwiga, *Bez tytułu*, Lubin 1997

UDZIAŁ W WYSTAWACH ZBIOROWYCH

- Wystawa Sceny Sztuki Intermedialnej *Pomiędzy odosobnieniem a afirmacją wspólnoty, Podwodny Wrocław 2020*, 2–4.10.2020, Wrocław
- Sympozjum Sztuki, *Było, jest, będzie..., Piękne czasy*, 14–30.09.2020, Wrocław
- Projekt wystawienniczy z wykorzystaniem Internetu, realizowany przy ASP we Wrocławiu, Koło Naukowe „X”, *Konwergencja*, 2020
- Galeria MD_S, *Chwilówka*, 5 min, 24.01.2020, Wrocław
- Galeria Entropia, *Wystawa wzorowa*, 17.12.2019–17.01.2020, Wrocław
- Biblioteka Jagiellońska, Kraków, *Karty kalendarza / Calendar Pages*, kalendarz unikatowy, 29.11.2019–20.12.2019, org: ZPAP Okręg Krakowski, 2019
- Galeria PRYZMAT, Łobzowska 3, ASP Kraków, *Formy i liczby IV, inspiracje matematyczne w sztuce*, 02.09.2019–13.09.2019, Kraków. W ramach Jubileuszowego Zjazdu Matematyków Polskich w 100-lecie Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Kraków 2019
- ASP Wrocław, wystawa towarzysząca II Interdyscyplinarnej Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Technika – Sztuka – Nauka, Komunikacja w obszarach sztuki i nauki*, 9.05.2019
- Uniwersytet Wrocławski, *Słowo i obraz*, wystawa Katedry Mediacji Sztuki podczas konferencji *TEKSTOGRAFIE, edytorskie przestrzenie tekstu i obrazu*, 13–14.05.2019, Wrocław
- Obornicki Ośrodek Kultury, *Rozpoznanie*, organizator: Katedra Sztuki Mediów Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, Oborniki Śląskie, 19.03–19.04.2019
- Galeria Sztuki w Legnicy, *40, a nawet 47*, jubileuszowa wystawa Galerii Sztuki w Legnicy, 12.2018–20.01.2019, Legnica 2019

- Obornicki Ośrodek Kultury, wystawa grupy 300M, *Światło i mrok*, Oborniki Śląskie 2018
- Pałac Wallenberg-Pachalych, *SURVIVAL 16, KAPITAŁ, 4096 Kod dostępu*, Wrocław 2018
- Instytut Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego, *SURVIVAL 15, Pryzmaty*, Wrocław 2017
- Instytutu Sztuk Pięknych UJK w *Kielcach*, II Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Artystyczna *Geometria w dyskursie – dyskurs w geometrii – Grid*, Kielce 2016
- Galeria Sztuki w Legnicy, *27 wystawa Plastyki Zagłębia Miedziowego*, Legnica 2015, Muzeum Regionalne w Chojnowie, 2016
- Ratusz Miejski, *Konfrontacje 2014*, Leszno 2014, wyróżnienie
- Galeria Sztuki Współczesnej, *Wspólne mianowniki*, 7+, Brzeg 2012
- Galeria Wzgórze Zamkowe, 7+, Lubin 2011
- Galeria Wydziału Matematyki i Informatyki UMK w Toruniu, *Krzywe Proste*, Toruń 2011
- 8ª Muestra Internacional de Arte Postal Ciudad de Ceuta, *Banca ética, comercio justo: ...utopia o necesidad?*, Ceuta, Hiszpania 2011
- Ratusz Miejski, *Konfrontacje 2011*, Leszno 2011
- Muzeum Miejskie *Arsenał, Po Setce*, Wrocław 2011
- Synagoga *Pod Białym Bocianem*, 6+, Wrocław 2011
- Galeria *Na Solnym*, *wystawa okolicznościowa ZPAP, wyróżnienie za wystawę roku 2010*, Wrocław 2011
- Bunkier na Placu Strzegomskim, *Przegląd Sztuki w Ekstremalnych Warunkach SURVIVAL*, Wrocław 2010
- ART POSTAL – *Association Lettres & Images*, Gradignan, Francja 2010
- Brzeskie Centrum Kultury, *BAROK – wystawa poplenerowa*, Brzeg 2010
- Pawilon Czterech Kopuł, *Przegląd Młodej Sztuki w Ekstremalnych Warunkach SURVIVAL*, Wrocław 2009
- ARTE POSTAL – *Convocatoria Fira Magica 2009*, Santa Susanna, Hiszpania 2009
- 6^a Muestra Internacional de Arte Postal Ciudad de Ceuta – *Cambio climatico: Que podemos hacer?*, Ceuta, Hiszpania 2009
- 5ª Muestra Internacional de Arte Postal Ciudad de Ceuta – *HOMBRE-MUJER: iguales y diferentes*, Ceuta, Hiszpania 2008
- Brzeskie Centrum Kultury, *RENESANS – wystawa poplenerowa*, Brzeg 2008
- Teatr Polski w Poznaniu, *I miejsce w ogólnopolskim konkursie na plakat Mamma Medea*, Poznań 2007
- 4ª Muestra Internacional de Arte Postal Ciudad de Ceuta – *Globalizacion?... que?... como?...*, Ceuta, Hiszpania 2007
- *Petit Format de papier* – Viroinval, Belgia 2006
- Brzeskie Centrum Kultury, *ŚREDNIOWIECZE – wystawa poplenerowa*, Brzeg 2006
- Galeria Wzgórze Zamkowe, *II Lubińskie Biennale Sztuki – III miejsce*, Lubin 2005
- Galeria Sztuki w Legnicy, *25 wystawa Plastyki Zagłębia Miedziowego*, Legnica 2005
- XII Biennale Międzynarodowe *Petit Format de papier* – Nismes, Belgia 2004
- 1ª Muestra Internacional de Arte Postal – Ceuta, Hiszpania 2004
- Centrum Kultury Zamek w Leśnicy, *Sztuka Po*, Wrocław 2004
- Galeria Wzgórze Zamkowe, *I Biennale Sztuki*, Lubin 2003
- *La Résurrection de Piero della Francesca* – San Sepolcro, Włochy 2003
- *La Résurrection de Piero della Francesca* – Viroinval, Belgia 2003
- Obornicki Ośrodek Kultury, *Pomiędzy*, Oborniki Śląskie 2002
- Galeria Miejska we Wrocławiu, *Pomiędzy*, Wrocław 2002

- *Petit format de papier* – Nismes, Belgia 2002
- Galeria BWA *Awangarda* we Wrocławiu, *Równoległość*, Wrocław 2002
- Jatki'01 we Wrocławiu, *Nasieżziele*, Wrocław 2001
- *Petit Format de papier* – Viroinval, Belgia 2000
- Galeria Centrum Sztuki w Kluczborku, *Debiuty*, Kluczbork 2000
- Galeria *Działań* Freda Ojdy, *Kontynuacja i Sprzeciw*, Warszawa 2000
- Galeria Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej WSP, *Kontynuacja i Sprzeciw*, Zielona Góra 2000
- Galeria Miejska we Wrocławiu, *Kontynuacja i Sprzeciw*, Wrocław 2000
- Brzeskie Centrum Kultury, *Kontynuacja i Sprzeciw*, Brzeg 2000
- Centrum Kultury *Muza*, *Wystawa Stowarzyszenia Twórców Kultury*, Lubin 2000
- Muzeum Architektury we Wrocławiu, 2000

WYSTAWY KONKURSOWE I NAGRODY

- *Nominacja do Wystawy Roku 2020, przyznawane przez Zarząd Związku Polskich Artystów Plastyków*, za wystawę *Zbiory rozmyte*, Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej, Wrocław 2021
- Galeria Pięknych Książek, *nagroda w konkursie na wiersz wizualny BOCZYSKO II*, Warszawa 2017
- Ratusz Miejski, *wyróżnienie w konkursie fotograficznym Konfrontacje 2014*, Leszno 2014
- Ratusz Miejski, *nagroda w konkursie fotograficznym Konfrontacje 2011*, II miejsce, Leszno 2011
- Galeria *Na Solnym*, *wyróżnienie za wystawę roku 2010. Nominacje przyznawane przez Zarząd Związku Polskich Artystów Plastyków*, Wrocław 2011
- **I miejsce w ogólnopolskim konkursie na plakat *Mamma Medea*** – Teatr Polski, Poznań 2007
- **II Lubińskie Biennale Sztuki – III miejsce** – wystawa w Galerii *Wzgórze Zamkowe*, Lubin 2005

SYMPOZJA, SEMINARIA, PLENERY

- Udział i prezentacja *Wanda Gołkowska – wszystko jest procesem*, podczas VIII Seminarium Feministycznego, *mistrzyni-nie-mistrzyni*, Galeria Lokal 30, Warszawa, 15.06.2019
- Udział i prezentacja pt. *Semiografia – sztuka pisania znaków specjalnych*, podczas konferencji *TEKSTOGRAFIE, edytorskie przestrzenie tekstu i obrazu*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, 13–14.05.2019
- Udział w II Interdyscyplinarnej Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Technika – Sztuka – Nauka. Komunikacja w obszarach sztuki i techniki*, ASP Wrocław, 9.5.2019
- Udział w Seminarium Sem-fem *Mistrzyni*, Dom Norymberski w Krakowie; Kraków 30.03.2019
- Udział w warsztatach poprzedzających Festiwal Sztuki Efemerycznej *Konteksty* oraz współudział w działaniach artystycznych w ramach festiwalu, *Sokołowsko 2019*
- II Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Artystyczna *Geometria w dyskursie – dyskurs w geometrii – Grid*, Kielce 2016
- Organizacja i realizacja spotkania artystycznego towarzyszącego wystawie 7+, Galeria *Wzgórze Zamkowe*, Lubin 2011

- Sympozjum w ramach prezentacji prac *Krzywe Proste* w Galerii Wydziału Matematyki i Informatyki UMK, Toruń 2011
- Spotkanie i prezentacja dorobku artystycznego w ramach wystawy 6+, Synagoga *Pod Białym Bocianem*, Wrocław 2011
- Międzynarodowy Plener Malarski – w ramach Festiwalu Kultur – *BAROK*, Brzeg 2010
- Międzynarodowy Plener Malarski – w ramach Festiwalu Kultur – *RENESANS*, Brzeg 2008
- Międzynarodowy Plener Malarski – w ramach Festiwalu Kultur – *ŚREDNIOWIECZE*, Brzeg 2006
- Sympozjum artystyczno-naukowe w Hünfeld, zaproszenie: Gerhard Jürgen Blum-Kwiatkowski, Hünfeld, Niemcy 2003
- BWA Galeria Awangarda *spotkanie autorskie Stowarzyszenia Kontynuacja i Sprzeciw*, Wrocław 2002
- Organizacja i realizacja sympozjum artystyczno-naukowego *Pomiędzy*, Stowarzyszenie *Kontynuacja i Sprzeciw*, 27 czerwca -2 lipca 2002, Wojnowo
- Sympozjum *Nasiężrzele* Stowarzyszenie *Kontynuacja i Sprzeciw*, 24-28 maja 2001, Wojnowo
- Organizacja i realizacja sympozjum artystyczno-naukowego *Kontynuacja i Sprzeciw* towarzyszące wystawie *Kontynuacja i Sprzeciw*, 1–6 czerwca 2000, Wojnowo
- Akcja plastyczna zorganizowana dla Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Psychiatrii i Opieki Środowiskowej w ramach programu *Schizofrenia – otwórzcie drzwi* przez Stowarzyszenie *Kontynuacja i Sprzeciw*, 15 września 2002, Wrocław
- Fundacja Gerarda na Rzecz Sztuki Współczesnej, Sympozjum *Plus Minus*, zaproszenie: Gerhard Jürgen Blum-Kwiatkowski, 12–14 listopada 1999, Świeradów-Zdrój

UDZIAŁ W GRUPACH ARTYSTYCZNYCH

2018 Grupa Artystyczna *300M*

2011 Grupa Artystyczna 7+

1999–2005 Grupa Artystyczna *Kontynuacja i Sprzeciw*

OPIS TWÓRCZEGO DOROBKU WYDAWNICZEGO

RECENZJE, ARTYKUŁY (wybrane)

- https://www.utsanga.it/?fbclid=IwAR3HV76pz92rYU4tPIF24sdRcXwXb_GW0fxMERe8xt2X2TwowDW6kL9bMbY [dostęp: 27.10.2020]
- <https://www.utsanga.it/aleksandrowicz-a-short-anthology-part-ii/?fbclid=IwAR1ThovpzuxR-pUj4ugPMU8d1jTRJKDwNtH4LHQ7pqQpCNs9Frt4F2tYNUQ> [dostęp: 27.10.2020]
- https://www.utsanga.it/aleksandrowicz-a-short-anthology-part-i/?fbclid=IwAR3x9hgIiNHnEZr9kifGENLgEgzfMc2565BNL06jxqwXG-eaTN_ajD9OjcU [dostęp: 27.10.2020]
- https://www.facebook.com/events/509258053242213/?active_tab=discussion
- https://theheroinejourney2016.wordpress.com/2020/06/26/the-heroines-journey-of-monika-aleksandrowicz/?fbclid=IwAR2fx1xSbHPZEVtrxEJf_pXkWRxxoV2Wqhuds1t-WzJb-riLTeoDUByuxw
- https://slowforward.net/2020/08/22/semiography-monika-aleksandrowicz/?fbclid=IwAR2fx1xSbHPZEVtrxEJf_pXkWRxxoV2Wqhuds1t-WzJb-riLTeoDUByuxw
- Jakub Jernajczyk, *Sztuka inspirowana matematyką*, Pismo Artystyczne „Format”, nr 82–83, Wrocław 2011, s. 128
- http://archiwum.arttransparent.org/artist/aleksandrowicz-monika/?fbclid=IwAR1nPluxwvYKHaZ_bxUe1VWbKsckzEdVcEeh49fh0zLjWX718ej9Pk89aQ [dostęp: 15.06.2020]
- <https://www.radio.kielce.pl/pl/post-46343> [dostęp: 15.06.2020]
- Uniwersytet Jagielloński, Biblioteka Jagiellońska, http://www.bj.uj.edu.pl/for-users/events/-/journal_content/56_INSTANCE_bQKfa6TjHAUE/4148353/114028744 [dostęp: 04.02.2016]
- Marcin Karnowski, **1,618033988...**, wywiad, *Fabularie, kultura: stan najnowszy*, nr 4 (9) 2015, ISSN 2300-7281, ss. 55-57. <https://issuu.com/fabularie/docs/fabularie-nr9-72dpi> (Oct 20, 2016)
- <http://www.lubelska.tv/wiadomosci/984,spotkanie-z-monika-aleksandrowicz> [dostęp: 21.12.2015]
- http://www.niecodziennik.mbp.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=2798&Itemid=1 [dostęp: 10.12.2015]
- <https://ewamaria2013texts.wordpress.com/2015/12/10/17526/> [dostęp: 10.12.2015]
- <http://culture.pl/pl/artykul/polska-i-skandynawia-wskrzeszaja-liberature>, [dostęp: 28.04.2015]
- <http://www.biblioteka.bydgoszcz.pl/24-10-2015-spotkanie-z-monika-aleksandrowicz/> [dostęp: 24.10.2015]
- <http://www.bydgoszczinaczej.pl/kalendarium/monika-aleksandrowicz-w-bibliotece-glownej/> [dostęp: 24.10.2015]
- Jakub Jernajczyk, *Krzywe Proste*, Pismo Artystyczne „Format” nr 61, Wrocław 2011, s. 128
- Elżbieta Łubowicz, *Litera i Sens*, tekst do wystawy *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, Wrocław 2010
- Beata Kostuś, <http://news.o.pl/2010/10/26/monika-aleksandrowicz-g23-wroclaw/>
- Michał Bieniek, Anna Kołodziejczyk, Katalog wystawy Survival 8, Wrocław 2008
- Michał Bieniek, Anna Kołodziejczyk, Katalog wystawy Survival 7, Wrocław 2007
- Beata Kostuś, *Nic trudnego do ogarnięcia*, recenzja wystawy, Informator Kulturalny, Lubin 2001, s. 9–10
- Wywiad radiowy: <https://artebuenaeu/754/%e2%80%93wszystko-na-sprzedaz-wystawa-w-bck/> [dostęp: 13.05.2017]

TEKSTY AUTORSKIE (wybrane)

- *Mediacje sztuk jako działanie skupiające. Na bazie projektu „Brumba. Jedność słowa z przestrzenią zapisu. Cykl wydawnictw liberackich”, Mediacja Sztuki*, seria wydawnicza Katedry Mediacji Sztuki, wydawca: ASP we Wrocławiu, Wrocław 2019
- <https://artebuena.eu/886/pragmatyka-i-talent/> [dostęp: 13.05.2017]
- <http://www.zpap.wroclaw.pl/czas-zatopiony-w-szkle> [dostęp: 13.05.2017]

TEKSTY DO KATALOGÓW, ZAPROSZEŃ, PRASY, WYBRANYCH WYSTAW

- *Duchowość ukryta w materii*, tekst do katalogu wystawy Elżbiety Kochan, *Ceramika & batik*, Galeria Patio, Lubin 2018
- 7+, Lubin 2011
- *Semiografia, glyphografia i parę słowiańskich konotacji*, Trzebnica 2010
- *Wystawa Stowarzyszenia Twórców Kultury*, Lubin 2000
- <https://artebuena.eu/category/art/wystawy-art/> [dostęp: 13.05.2017]
- <https://artebuena.eu/793/wernisaz-wystawy-wspolne-mianowniki-bck-10-02-2012/> [dostęp: 13.05.2017]
- <https://artebuena.eu/427/wystawa-6-synagoga-pod-bialym-bocianem/> [dostęp: 13.05.2017]
- <https://artebuena.eu/446/35-poematow-na-temat-transformacji-czyli-alter-ego-autora-w-podpunktach/> [dostęp: 13.05.2017]

OPIS DZIAŁALNOŚCI POPULARYZATORSKIEJ SZTUKI

2020

Prezentacja internetowa *Semiografia 2.0*, w ramach program stypendialnego **Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Kultura w sieci**, lipiec–wrzesień 2020

Warsztat plastyczny w Obornickim Ośrodku Kultury z uczniami klasy I LO. towarzyszący wystawie Pracowni Druku Cyfrowego oraz Technik Eksperymentalnych Akademii Sztuk Pięknych *Bits & Noises*

2019

Organizacja wyjazdu grupy studentów w celu promocji szkoły i ich twórczości artystycznej, NÓWKA SZTUKA. Targi plakatu, grafiki, fotografii, rzeźby, malarstwa i sztuki użytkowej / Forum Designu dawny Hotel Cracovia / Bunkier Sztuki. Kraków, 30.11–1.12.2019

2018

Organizacja wyjazdu grupy studentów w celu promocji szkoły i ich twórczości artystycznej, NÓWKA SZTUKA. Targi plakatu, grafiki, fotografii, rzeźby, malarstwa i sztuki użytkowej / Forum Designu dawny Hotel Cracovia / Bunkier Sztuki. Kraków, 1–2.12.2018

2017

Warsztat plastyczny w Obornickim Ośrodku Kultury z uczniami Szkoły Podstawowej Nr 1 w Obornikach Śląskich, w ramach *Otwartych Drzwi Galerii*, towarzyszący wystawie *Endemit*

2015

Udział w Międzynarodowym projekcie: **BRUMBA**. *Jedność słowa z przestrzenią zapisu*.
Cykl wydawnictw liberackich | *Unity of words and a writing space. A series of liberature publications*.
2015, Program **Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego** w ramach MF EOG 2009–2014. Projekt finansowany ze środków funduszy norweskich i EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii oraz środków krajowych.

Autorski projekt książki: Monika Aleksandrowicz, *Semiografia*

Cykl spotkań promujących książkę i liberaturę

Reykjavík, Islandia, Galeria ANARKIA, 9–12.10.2015
Bydgoszcz, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy, 24–25.10.2015
Oslo, Norwegia, Kulturhus Hausmania Kafe, 4–8.11.2015
Wrocław, Tajne Komplety, 14.11.2015
Warszawa, Galeria V9, Hoża 9, 28–29.11.2015
Kraków, Biblioteka Jagiellońska, 9.12.2015
Lublin, Miejska Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, 10–11.12.2015

W ramach popularyzowania działalności artystycznej współpracuję z Ośrodkiem Kultury i Sztuki oraz z innymi instytucjami i ośrodkami kultury, z artystami. Realizuję liczne projekty wystawiennicze i wydawnicze, jn.

- Współrealizacja książki **SZTUKA IDZIE NA WOLNOŚĆ. Sztuka w PRL, CSRS i WRL w latach 80. XX wieku**, wydawca: OKiS, Wrocław 2020
- Projekt katalogu Witolda Liszkowskiego, **Fluktuacje / Fluctuations**, wydawca OKiS, Wrocław 2019
- Projekt i skład książki **Mediacja Sztuki**, seria wydawnicza Katedry Mediacji Sztuki, wydawca: ASP we Wrocławiu, Wrocław 2019
- Projekt i skład albumu promującego całokształt twórczości prof. Eugeniusza Józefowskiego, **Eugeniusz Józefowski. Na marginesie i w obronie przed marginalizacją**, red. Eugeniusz Józefowski, wydawca: ASP we Wrocławiu, Wrocław 2019
- Projekt i skład, współredakcja: **Gra edukacyjna | Słowo i obraz**, seria wydawnicza Katedry Mediacji Sztuki, redaktor prowadząca: dr hab. Daria Milecka prof. ASP, Wrocław 2019
- Projekt i skład albumu promującego całokształt twórczości Ludwika Ogorzelec, **Ludwika Ogorzelec. Krystalizacja przestrzeni**, red. Elżbieta Łubowicz (wersja polska i angielska), wydawca: Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 2019
- Projekt i skład katalogu **Anna Maria KRAMM & Daria MILECKA. Nazywam krople po imieniu**, Galeria Dasein, Oberdorla, Stacja Sztuki im. Gerharda Jürgena Bluma-Kwiatkowskiego, wydawca: ASP we Wrocławiu, Wrocław 2018
- Projekt i skład albumu wystawy **Małgorzata Dajewska & Piotr Błażejewski DOPEŁNIANIE**, Pałac Schoena Muzeum w Sosnowcu, Wrocław 2018
- Projekt i skład albumu promującego twórczość fotograficzną **Ewa Andrzejewska. Wojciech Zawadzki. Góry – Fotografia**, redakcja, wybór prac, opracowanie: Joanna Mielech & Tomek Mielech, Jelenia Góra 2018

- Folder wystawy *Góry x 19 | The Mountains x 19* w Galerii FOTO-GEN, Wrocław 2017
- Projekt katalogu *Stanisław K. Dawski*, Galeria Miejska, Wrocław 2017
- Folder wystawy *Czesława Czaplńskiego Twarze Sztuki | Faces of Art* w Galerii FOTO-GEN, Wrocław 2017
- Projekt publikacji, autor: Andrzej Kostołowski, *WYKRESY I SZTUKA (Wybór zagadnień)*, ASP Wrocław, Wrocław 2016
- Projekt albumu kolekcjonerskiego, *Bronisław Arciszewski, 115 fotografii z Będzina, Studio Arciszewski*, red. Jakub Byrczek, Katowice 2016
- Projekt książki, autor tekstu: Łukasz P. Michoń, *Mechanizm rytualny*, wydawca: SKIBA, Wrocław 2016
- Projekt katalogu wystawy *Wacław Szpakowski 1883–1973, Linie rytmiczne*, wydawca: OKiS, Wrocław 2016
- Projekt monografii (polskiej i angielskiej wersji językowej) *Wacław Szpakowski 1883–1973, Linie rytmiczne*, wydawca: OKiS, Wrocław 2015
- Projekt książki, autor tekstu: Lidia Głuchowska, *Stanisław Kubicki – In transitu*, wydawca: OKiS, Wrocław 2015
- Projekt wystawy i opracowanie wydawnictwa *20 lat Pracowni Projektowej, Studio EL*, Muzeum Architektury we Wrocławiu 2015
- Projekt monografii *Piotr Błażejowski, W drodze – razem ze mną*, wydawca: OKiS, Wrocław 2014
- Projekt i współpraca przy realizacji albumu – dokumentującego życie Wandy Rutkiewicz, *Wanda Rutkiewicz*, wydawca: OKiS, Wrocław 2013
- Projekt książki *Nadmiar i Brak*, wydawca: ASP we Wrocławiu, Wrocław 2013
- Projekt albumu, autor tekstu: Dominika Kowalewska, *Eugeniusz Geppert – w nierzeczywistość*, wydawca: OKiS, Wrocław 2013
- Projekt katalogu, *Bruno Schulz – Klisza Werk – Transgresiones*, wydawca: OKiS, Wrocław 2013
- Projekt katalogu Kostasa Kiritsisa *Fiction / Non-fiction*, wydawca: OKiS, Wrocław 2013
- Projekt albumu – relacji z przebiegu Dolnośląskiego Biennale Sztuki, *SAB Silesia Art Biennale*, wydawca: OKiS, Wrocław 2012
- Projekt katalogów do wystaw realizowanych w ramach Spotkań Wyszehradzkich *Znad Dunaju, Wełtawy i Wisły. Medalierzy i ich dzieła*. wydawca: OKiS, Wrocław 2008, 2012, 2013, 2014
- Projekt albumu, Natalia LL, *Opera Omnia*, wydawca: OKiS, Wrocław 2009
- Projekt i realizacja strony internetowej, poświęconej twórczości Stanisława Dróżdża: www.drozdz.art.pl, Wrocław 2009
- Projekt książki (polskiej i niemieckiej wersji językowej) oraz realizacja wystawiennicza dzieł Stanisława Dróżdża, *początekoniec*, wydawca: OKiS, Wrocław 2009
- Projekt i realizacja wydawnicza katalogu *Amerykańskie metafory*, wydawca: GCK, Katowice 2009
- Projekt katalogu Jerzego Kołacza, *Mapy pamięci*, wydawca: OKiS, Wrocław 2008
- Projekt katalogu Reiko Imoto, *Dreamscapes*, wydawca: OKiS, Wrocław 2007
- Projekt i realizacja wydawnicza katalogu, *Dwie tradycje*, wydawca: GCK, Katowice 2007
- Projekt katalogu, Andrzej Dudek-Durer, *Rekonstrukcja tożsamości*, wydawca: OKiS, Wrocław 2006